

Ε - 69 ΤΤΑΒ
και Σύνθετη

Ιδρορίες

ΑΡ. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ
Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

002

ΚΛΣ

ΣΤ2Α

1038

ΩΦΥΛΛΟΝ
ΕΛΟΠΟΥΔΟΥ

ΤΑΙ - Ι.Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ Κ ΣΙΑ
ΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ψηφιοποήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

5 69 ΠΔΒ
πλογή Κίδη (Α.Τ.Π.)

ΑΡ. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗ

ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ 2^Α ΔΙΟΡΘΩΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ
ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΚΡΙΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΙΣ Α. ΒΩΤΤΗ

*Αριθ. ἐγκριτ. ἀποφάσεως 51231, 51232
20-8-34

*Αντίτυπα 8,500

Βιβλιοωνυμέων Νομίσματος

α.δ. δραμ. επιτ. 7065 ως την 1934
EN ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ: ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

46α - Οδός Σταδίου - 46α

1934

ΟΟΡ
ΚΛΕ
ΕΤΡΑ
1038

Κάθε γνήσιον άντίτυπον πρέπει να έχῃ σ' αυτὴν τὴν σελίδα τὴν σφραγίδα του Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἐστίας».

ΤΥΠΟΙΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ, ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ 30

1. Τί κάμνει μιὰ μάνα γιὰ τὸ ἄρρωστο παιδάκι της.

1

"Ενα παιδάκι ήτο πολὺ ἄρρωστο.

Δὲν εἶχε ὅρεξη νὰ φάγῃ, οὔτε νὰ παιξῃ.

"Ητο στὸ κρεβῆτι· εἶχε θέρμη και ζάλη,
και ἐβογγούσε.

Κοντά του ἐκάθετο ἡ μανούλα του.

"Ω! πόσο λυπημένη ήτο! "Εβλεπε τὸ χλω-
μὸ και στεγνὸ πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ της,
ἔβλεπε τὸ στηθάκι του νὰ ἀνεβοκατεβαίνη κα-

θώς ἀνάσαινε μὲ κόπο, καὶ τὰ μάτια της ἐγέμι-
ζαν δάκρυα.

«Θεέ μου» ἔλεγε, «γλύτωσε τὸ παιδάκι
μου!»

Μέρα καὶ νύκτα δὲν ἔφευγε ἀπὸ τὸ προσκέ-
φαλό του.

‘Η ἴδια μὲ τὸ χέρι της τοῦ ἔδινε τὰ για-
τρικά.

Δέν ἔκλειε μάτι, δὲν ἔξεκουράζετο στιγ-
μή. Ήτο πάντα ἔκει κοντὰ στὸ παι-
δί της.

‘Ο Θεός δμως τὴν ἐλυπήθηκε τὴν καλὴ μά-
τι τὸ παιδάκι της ἔγινε καλά.

2

‘Εσηκώθηκε ἀπὸ τὸ κρεβῆτα! ‘Αρχισε νὰ
περπατῇ σιγά σιγά.

Τὸ πρόσωπό του δὲν εἶναι πιὰ χλωμό. Η
σθησμένη ματιά του ἀρχισε νὰ γίνεται
πάλι ζωηρή.

Τὸ πρόσωπο τῆς μάνας λάμπει τώρα ἀπὸ
χαρά.

«Θεέ μου, σ' εὐχαριστῶ!» λέγει ἐμπρὸς
στὰ είκονίσματα.

Μὰ καὶ τώρα ποὺ εἶναι καλύτερα τὸ παιδί της, δὲν φεύγει ἀπὸ κοντά του.

Τὸ φροντίζει μόνη της. Ή ἵδια τοῦ φέρνει τὸ ζουμί του. Τὸ σκεπάζει νὰ μὴν κρυώσῃ. Τὸ κοιτάζει στὰ μάτια, νὰ ἴδῃ τὶ θέλει.

Μιὰ μέρα τὸ παιδί της εἶπε:

«Τί καλή ποὺ εἶσαι, μάνα, καὶ πόσο σ' ἀγαπῶ!..

»Ξέρεις, τότε ποὺ ἡμουν πολὺ ἄρρωστος, μιὰ νύκτα ἔξυπνησα καὶ σὲ εἶδα σκυμμένη ἐπάνω μου...»

»Μοῦ ἔσφιγγες τὸ χέρι καὶ μοῦ ἐμιλοῦσες, θυμᾶσαι .... Μανούλα μου, σ' ἀγαπῶ πολύ!»

2. Η μητέρα μου.

Πῶς τὴν καλή μου τὴ μητέρα νὰ κάμω ἐγὼ νὰ λυπηθῇ,
ποὺ δλη νύκτα κι δλη μέρα
γιὰ τὸ καλό μου προσπαθεῖ;

Αύτή στὰ στήθη τὰ γλυκά της
μὲ εἶχε βρέφος ἀπαλό.
μ' ἐκάθιζε στὰ γόνατά της
καὶ μ' ἔμαθε καὶ νὰ μιλῶ.

Αύτή μὲ τρέφει καὶ μὲ ντύνει,
αύτή γιὰ μὲ πρωὶ ξυπνᾶ,
Καὶ δίπλα στὴ μικρή μου κλίνη,
σὰν ἀρρωστήσω, ξαγρυπνᾶ.

Kai πῶς λοιπὸν τέτοια μητέρα
νὰ κάμω ἐγὼ νὰ λυπηθῇ,
ποὺ δλη νύκτα κι' δλη μέρα
γιὰ τὸ καλό μου προσπαθεῖ;

(¹. Bičun, rōs)

3. Τί κάμνει μιὰ κότα γιὰ τὰ πουλάκια της.

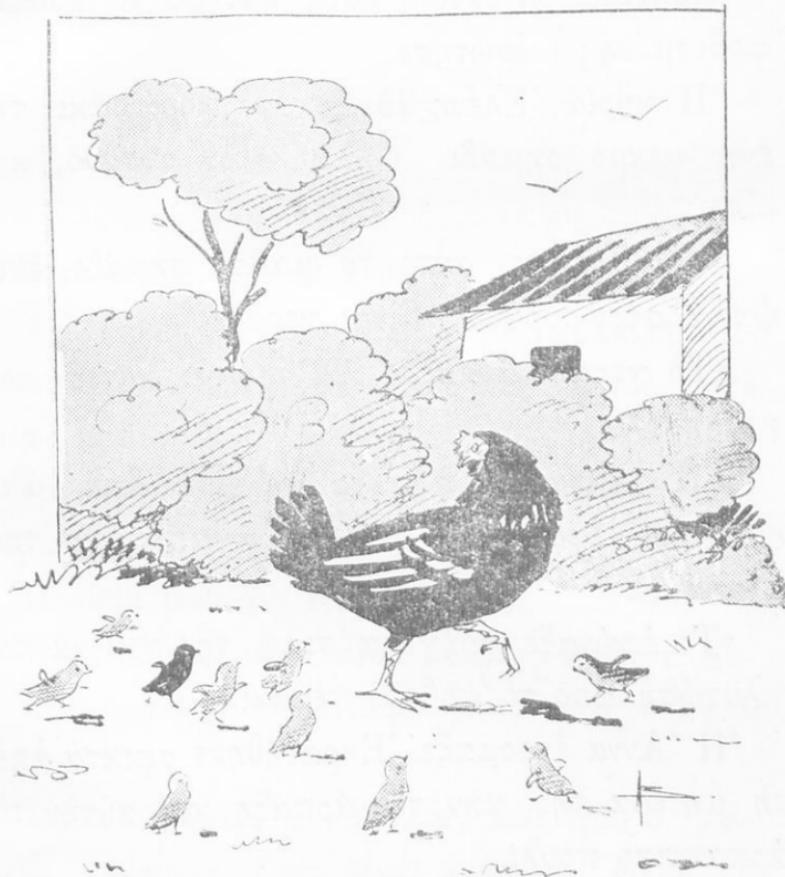
"Ενα πρωὶ, ἡ χυρία Ἐλένη ἐθγῆκε περίπατο
μὲ τὸ κοριτσάκι της, τὴν "Αννα.

Σ' ἔνα χωράφι εἶδαν μιὰ κότα μὲ τὰ κοτό-
πουλά της.

«Τί ὅμορφα πουλάκια καὶ πῶς τρέχουν
Ζωηρά!» εἶπεν ἡ "Αννα.

"Εξαφνα ἡ κότα ἔγινε ἀνήσυχη. "Ετρεχε

μὲ ἀνοιγμένες πτεροῦγες, ἐγονάτιζε καὶ ἐφώνα-
ζε τὰ μικρά της μὲ δυνατή φωνή. Τὰ πουλά-

Τὰ ἐφώναξε κοντά της γιὰ νὰ τὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὸ
γεράκι (σελ. 8).

κια ἔτρεχαν στὴ μάνα των καὶ ἐκρύθοντο
κάτω ἀπὸ τὶς πτεροῦγες της.

Ἡ μικρὴ Ἀννα ἔκοιταζε μὲ ἀπορίᾳ τὴν κότα.

«Μητέρα, τί ἔχει ἡ κότα καὶ φαίνεται ἔτσι φοβισμένη; » ἐρώτησε.

Ἡ κυρία Ἐλένη ἔδειξε στὸ κοριτσάκι της ἥνα μικρὸ σημάδι ψηλὰ στὸν οὐρανό, καὶ εἶπε:

«Τὸ βλέπεις αὐτὸ τὸ μαῦρο σημάδι, ἐκεῖ ψηλὰ στὸν οὐρανό; Εἶναι γεράκι.

»Τὸ γεράκι ἀρπάζει καὶ τρώγει κότες καὶ κυτόπουλα.

»Ἡ καημένη ἡ κότα τὸ εἶδε ἀπὸ μακριὰ καὶ ἐφοβήθηκε γιὰ τὰ ἀγαπημένα της πουλάκια

»Τὰ ἐφώναζε γρήγορα σιμά της γιὰ νὰ τὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὸ φοβερὸ γεράκι».

Ἡ "Ἀννα ἐτρόμαζε. Ἐκρατήθηκε σφικτὰ ἀπὸ τὴ μητέρα της, μὴν τὴν ἀρπάξη καὶ αὐτὴν τὸ ἀρπακτικὸ πουλί.

Μὰ τὸ γεράκι δὲν ἐτόλμησε νὰ χυθῇ ἐπάνω στὴν κότα καὶ στὰ κυτόπουλα. Εἶδε ἀνθρώπους ἐκεῖ κοντά των καὶ ἐφοβήθηκε. Ἐστάθηκε ψηλά, πτεροζυγιδστηκε καὶ ἐψυγε. Ἡ κότα, δταν εἶδε πῶς ἐπέταξε μακριὰ ὁ φοβερὸς

έχθρος, έσηκώθηκε, και ἀμέσως τὰ κοτόπουλα
ἀρχισαν πάλι νὰ τρέχουν ζωηρὰ ἐδῶ και ἔκει
χαρούμενα.

4. Ἡ κότα.

1

Ποιὸ παιδὶ δὲν μὲ ξέρει;

Ολοι μὲ γνωρίζουν ἀπὸ τὰ κόκκινα λει-
ριὰ ποὺ ἔχω στὸ κεφάλι μου και ἐμπρὸς στὸ
λαιμό μου.

Τὸ κορμὶ μου τὸ σκεπάζουν πούπουλα και
πτερά.

Ἡ οὐρά μου δὲν εἶναι μεγάλη.

Οἱ πτεροῦγες μου εἶναι μικρές, και γι' αὐ-
τὸ δὲν ἡμπορῶ νὰ πετάξω ψηλὰ οὔτε πολλὴν
ῶρα.

Περπατῶ δυως μ' εὔκολια, και τρέχω μά-
λιστα γρήγορα, δταν εἶναι ἀνάγκη. Ἐχω δυὸ
δυνατὰ πόδια. Στὸ καθένα ἔχω τρία δάκτυλα
ἐμπρὸς και ἕνα πίσω.

Ξυπνῶ πρὶν βγῆ ὁ ἥλιος, και κοιμοῦμαι
νωρὶς, ἀμα βασιλεύση.

Οταν ὁ καιρὸς εἶναι καλός, γυρίζω ἐπάνω

κάτω ζλητήν ήμέρα στὸ δρόμο, στὴν αὐλή, στὰ χωράφια.

Τὴν νύκτα συμμαζεύομαι στὸν ὄρνιθώνα.
Τὸ ἴδιο κάμνω καὶ δταν εἶναι κακὸς καιρὸς καὶ
βρέχη ἡ χιονίζη. Τὸν ὄρνιθώνα δὲν τὸν φτειάνω

·Η κότα κλᾶσσα.

μόνη μου. "Αλλα πουτιὰ φτειάνουν μόνα των τὴ φωλιά των. Εμένα τὴν κατοικία μου τὴν κάμνει ὁ ἀφεντικός μου ἡ ἡ κυρά μου.

"Αν τύχη δημως καὶ δὲν ἔχω ὄρνιθώνα, φωλιάζω σὲ στάθλους, σὲ ἀποθῆκες, δπου βρῶ.

"Αμα γίνω ἔξι μηνῶν, ἀρχίζω νὰ γεννῶ αὐγά. Γεννῶ πολλὰ στὴ ζωή μου.

Τὰ πρῶτα τρία χρόνια γεννῶ ἐκατὸ αὐγὰ τὸ χρόνο καὶ περισσότερα, ὅστερα δυως λιγύτερα, καὶ ἀμα γίνω ὀκτὼ χρονῶν, εἶμαι γριά καὶ δὲν γεννῶ πιά.

"Ολοι ξέρετε πῶς κακαρίζω πρὶν γεννήσω 'Αφοῦ γεννήσω τὸ αὐγὸ, κακαρίζω πάλι ἀπὸ τὴ χαρά μου καὶ πίνω νερό.

'Αγαπῶ πολὺ τὸ καθαρὸ νερό.

"Οταν ἔλθη ἡ ὥρα νὰ βγάλω πουλάκια, μένω στὴ φωλιά μου καὶ βγάζω μιὰ ξεχωριστὴ φωνή.

Τὸ νοιώθει τότε ἡ κυρά μου, καὶ μοῦ στρώνει τὴ φωλιά μου μὲ ἄχυρο, καὶ μοῦ βάζει μέσα δώδεκα ώς δεκαοκτὼ αὐγά, δσα φθάνουν νὰ σκεπάσουν σί πτεροῦγες μου.

'Εγὼ κάθομαι ἐπάνω σ' αὐτὰ μὲ μεγάλη ὑπομονή, δεκαοκτὼ μέρες τὸ καλοκαίρι καὶ εἰκοσιπέντε τὸ χειμώνα. Τὰ ζεσταίνω μὲ τὰ πτερά μου. Τὰ κλωσθ.

Λίγο λίγο, μέσα σὲ κάθε αὐγὸ γίνεται ἀπὸ ἔνα πουλάκι, καὶ τρέφεται μὲ τὸ ἀσπρόδι ποὺ

ἔχει μέσα τὸ αὐγό. Ὅταν τελειώσῃ τὸ ἀσπράδι,
τὸ πουλάκι σπάζει μὲ τὴ μύτη του τὸ αὐγό-
φλουδό και βγαίνει στὸν κόσμο.

Τὰ πουλάκια μου ξέρουν και περπατοῦν
ἀμέσως. Εἶναι μιὰ χαρὰ νὰ τὰ βλέπης νὰ
τρέχουν ἀπὸ πίσω μου μὲ τὰ λεπτὰ ποδά-
ράκια των. Γιὰ πτερὰ ἔχουν ἀκόμη λίγο
χνουδού.

Ἐξι βδομάδες τὰ φροντίζω μὲ πολλήν
ἀγάπη.

Γνωρίζω τὰ παιδιά μου, δσα και ἀν εἶναι,
και τὰ ξεχωρίζω ἀπὸ τὰ πουλάκια κάθε ἄλ-
λης κότας.

Κι αὐτὰ τὰ καημένα γνωρίζουν τὴν φωνὴν
τῆς μάνας των, και τρέχουν κοντά μου δταν
τὰ φωνάζω.

3

Μπορῶ νὰ δρίσκω μόνη μου τὴν τροφή
μου. Μὲ τὰ χονδρὰ και δυνατὰ νύχια μου
σκαλίζω τὸ χῶμα ἢ τὴν κοπριά, γιὰ νὰ βρῶ
δ,τι μπορέσω.

Τὰ μάτια μου, τὰ μικρὰ και στρογγυλά,
βλέπουν πολὺ και δὲν μοῦ ξεφεύγει οὔτε σπό-

ρος οὔτε σκουληκάκι. Τὸ ράμφος μου εἶναι μικρό, γυρτὸ στὴν ἄκρη, ἀλλὰ γερὸ καὶ κοπτερό. Μὲ αὐτὸ σπάζω καὶ τὸ ὅστρακο τῶν σαλιάγκων καὶ τρώγω τὸ φαγί των.

Ανεβαίνω σὲ κληματαρίες καὶ σὲ δένδρα καὶ τρώγω τοὺς καρπούς των. Τρέχω ἐκεῖ ποὺ τρώγει τὸ ἄλογο ἢ τὸ πρόβατο καὶ τσιμπῶ ὅτι προφθάσω. Μπαίνω καὶ σὲ λαχανόκηπους, καὶ τότε οἱ περιβολάρηδες δὲν μένουν διδλού εύχαριστημένοι.

Καὶ ἡ κυρά μου μοῦ ἔτοιμάζει τροφή. Μοῦ οίχνει σπόρους ἀπὸ γεννήματα, μοῦ βάζει σὲ μιὰ γαθάθια χυλὸ ἀπὸ πίτουρα, μοῦ δίνει μικρούτσικα κομμάτια κρέας, φλοῦδες ἀπὸ ὀπωρικὰ καὶ ψίχουλα.

Τὰ αὐτιά μου εἶναι δυὸ τρυπίτσες ποὺ μόλις φκίνονται· μὲ αὐτὰ δμως ἐγὼ ἀκούω, καὶ μόλις μὲ φωνάξῃ ἡ κυρά μου, τρέχω βιαστικά, γιατὶ πάντα ἔχω ὅρεξη.

“Οπως βλέπετε τρώγω ἀπ’ δλα. Ἀλλὰ δὲν φροντίζω μόνο γιὰ τὸν ἔχυτό μου. “Οταν βρίσκω τροφή, φωνάζω μὲ ξεχωριστὴ φωνὴ τὰ μικρά μου. “Αγ εἶναι σπόροι, τοὺς

σπάζω· ἀν εἶναι μεγάλα σκουλήκια, τὰ κομματιάζω μὲ τὸ ράμφος μου καὶ τοὺς τὰ μοιράζω.

Εἶμαι πάντα χοντά των καὶ τὰ προσέχω.
"Οταν ἴδω πῶς μπορεῖ νὰ πάθουν κανένα κακό,
τὰ φωνάζω μὲ ἀνήσυχη φωνή, καὶ αὐτὰ τρέ-
χουν ἀμέσως καὶ κρύθονται κάτω ἀπὸ τις πτε-
ροῦγες μου.

Καὶ ἀν ἔλθη ὁ ἐχθρός, δσσο δυνατὸς καὶ ἀν
εἶναι, δὲν τὸν φοβοῦμαι. Τότε δείχνω δλη τὴν
ἀγάπη ποὺ ἔχω στὰ παιδιά μου. Γιὰ νὰ
τὰ γλυτώσω, δὲν συλλογίζομαι οὔτε τὴ
ζωή μου.

5. Πέσσο ἀγαπᾶ ἔνα πτωχὸ παιδί τὴ μητέρα του.

"Ενα πτωχὸ καὶ ὄρφανὸ παιδί, ὁ Πέτρος,
ἥτο ὑπηρέτης σ' ἔνα κατάστημα.

Ο κύριος Μᾶρκος, ὁ ἀφεντικός του, ἀγα-
ποῦσε τὸν Πέτρο καὶ τὸν ἔστελλε στὸ βραδινὸ-
σχολειὸ γιὰ νὰ μάθῃ γράμματα.

Ο Πέτρος ἥτο φρόνιμο παιδί, πρόθυμο καὶ

έργατικό. "Οταν έκόντευε ή Λαμπρή, ο κύριος Μᾶρκος λέγει στὸν Πέτρο:

«Σήμερα νὰ ἔλθης νὰ σου ἀγοράσω μιὰ καινούργια φορεσιὰ γιὰ τὸ Πάσχα».

— «Εὐχαριστῷ πολὺ» εἶπεν ο Πέτρος,

“Εμεινε δμως συλλογισμένος, σὰ νὰ ζήσει κάτι νὰ εἰπῃ και δὲν εἶχε τὸ θάρρος.

«Τί συλλογίζεσαι, Πέτρο;» τὸν ἐρώτησε τότε ο ἀφεντικός του.

— «Πόσα θὰ δώσετε, κύριε, γι' αὐτὴ τὴ φορεσιά;» ἐρώτησε ο Πέτρος.

— «Ξέρω κ' ἐγώ;.. τετραχόσιες ... πενταχόσιες δραχμές...»

— «Ἐ, τότε αὐτὰ τὰ λεπτὰ στείλετέ τα στὴ μητέρα μου, νὰ κάμη και αὐτὴ Λαμπρή μὲ τὰδελφάκια μου. Ἐγώ περνῶ και μ' αὐτὰ τὰ φορέματα που ἔχω. θὰ τὰ φυλάγω καθαρά».

— «Καλά», εἶπε ο κύριος Μᾶρκος. «Σὺ νὰ ἔλθης νὰ σου ἀγοράσω τὴ φορεσιά, και ἐγὼ θὰ στείλω στὴ μητέρα σου τριαχόσιες δραχμές. θὰ εἶναι ἀπὸ τοὺς μισθούς σου. γιατὶ ἀπὸ σήμερα θὰ παίρνης ἑκατὸ δραχμὲς τὸ μῆνα.

ἀργότερα θὰ παίρνης περισσότερα. Καὶ θὰ τὰ στέλλωμε τακτικὰ στὴ μητέρα σου».

«Τί καλὸς ποὺ εἶναι ὁ κύριος Μᾶρκος!» εἶπε μὲ τὸ νοῦ του ὁ Πέτρος.

Καὶ ὅστερα ἀπὸ λίγο ἐσυλλογίσθηκε:

«Ἄπὸ σήμερα θὰ εῖμαι πιὸ πρόθυμος καὶ πιὸ ἔργατικός. Πρέπει μὲ τὴν ἔργασία μου νὰ ξεπληρώσω τὴ μεγάλη καλωσύνη ποὺ δείχνει σὲ μένα ὁ ἀφεντικός μου».

6. "Ἐρχεται ὁ πατέρας.

Ηῆρε καὶ βραδιάζει,	— "Ακουσέ τον κάτου,
ἔκλεισεν ἡ ἀγορά·	μητερίσα μου καλή,
ἡ μητέρα σιάζει	νά, τὸ πάτημά του
τὸ τραπέζι μὲ χαρά.	τρίζει πάνω στὸ σκαλι.

Κάποιον, σὰν καὶ μένα,	Μύρισ' ὁ ἀγέρας,
περιμένει χαροπά,	ἔφεξε τὸ σπιτικό,
κάποιος γνωρισμένα	ἐρχεται ὁ πατέρας
στὴν ἔξωθυρα κτυπᾷ.	μὲ χαμόγελο γλυκό.

(Γ. Βιζηνηδός)

7. "Ενα παιδί που ἀγαπᾷ τὴν ἀδελφή του.

"Ενας πλούσιος ἔλειπε στὰ ζένα, καὶ ὅστε-
ρα ἀπὸ πολλὰ χρόνια ἐγύρισε στὸν τό-
πο του.

Μιὰν μέρα ἐπῆγε στὸ σχολεῖο. Εἶδε τὰ παι-
διὰ που ἐπρόσεχαν στὸ μάθημα καὶ εὐχαριστή-
θηκε πολύ.

"Οταν ἦλθε ἡ ώρα νὰ φύγῃ, εἶπε στὸ
δάσκαλο :

«Σᾶς παρακαλῶ πολύ, τὴν Κυριακή, ὅστε-
ρα ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, νὰ φέρετε τὰ παιδιὰ
στὴν ἔξοχή, νὰ διασκεδάσουν ὧς τὸ βράδυ.
Γιὰ τὸ φαγητό των θὰ φροντίσω ἐγώ».

Τὴν Κυριακή, ἀμα ἐτελείωσε ἡ ἐκκλησία, ὁ
δάσκαλος ὠδήγησε τὰ παιδιὰ σὲ μιὰ ώραιὰ
τοποθεσία. Ἐκεῖ ἦσαν πεῦκα πολλά, μὲ φύλ-
λα καταπράσινα, λεπτὰ σὰ βελόνες ἐμύριζαν
ρετσίνη καὶ ἀμα τὰ ἔπιανες, ἐκολλοῦσε τὸ γέρι
σου. Ἡσαν καὶ συκιές μὲ μεγάλα πλατιὰ
φύλλα, καὶ ἄλλα δένδρα.

Παράμερα, μακριὰ ἀπὸ τὰ δένδρα, σὲ φω-
τιές σιγανές, χωρὶς φλόγες, κάτι χωρικοὶ ἐγυρ-
κούρτιδη, «ΙΣΤΟΡΙΕΣ», 'Αναγνωστικὸ Β', ἔκδ. β', 1934

νοῦσαν ἀρνιὰ στὴ σούβλα. Τὰ παιδιά ἔπαιζαν στὸν ἥσκιο τῶν δένδρων καὶ ἐτραγουδοῦσαν ὅμορφα τραγούδια. Παρέκει, μὲν ἔνα γλυκό κελάρυσμα, ἀνάβλυζε τὸ νερὸ ἀπὸ τὴν πηγή, κρύο καὶ καθαρὸ σὰν κρύσταλλο.

“Οταν ἔγινε μεσημέρι, ἐμοίρασαν σὲ κάθε παιδί ἀπὸ ἔνα κομμάτι ψωμί καὶ ἔνα κομμάτι κρέας ἀπὸ τὰ ψητὰ τῆς σούβλας.

Τὰ παιδιά, ζωηρὰ ἀπὸ τὸν καθαρὸ ἀέρα καὶ τὰ παιγνίδια, ἀρχισαν νὰ τρώγουν μὲ πολλὴ δρεξη.

Μόνο ἔνα παιδί, πτωχικὰ ντυμένο, δὲν ἔφαγε ἀμέσως.

Ἐσηκώθηκε, ἔκοψε δὺο φύλλα συκιᾶς, ἐτύλιξε μέσα σ' αὐτὰ τὸ μοσχοδολισμένο κρέας, τὸ ἐφύλαξε καὶ ἀρχισε νὰ τρώγη μὲ δρεξη τὸ ψωμί του ξερό.

Ο πλούσιος ἦτο ἔκει κοντὰ καὶ ἐπῆρε τὸ μάτι του τι ἔκαμψε τὸ παιδί. Τὸ ἐφώναξε καὶ τὸ ἔρωτησε :

«Γιατί, παιδί μου, δὲν τρώγεις καὶ σὺ τὸ κρέας ποὺ σοῦ ἔδωσαν;»

— «Τὸ ἐφύλαξα γιὰ τὴν ἀδελφούλα μου» εἶπε τὸ παιδί.

«Τὸ ἐφύλαξα γιὰ τὴν ἀδελφούλα μου» (σελ. 18).

— «Μὰ σοῦ τὸ ἔδωσαν γιὰ νὰ τὸ φάγης
ἐσύ!» εἶπε ὁ πλούσιος.

— «Ὦ, ἀφῆστε με νὰ τῆς τὸ πάω» εἶπε
τὸ παιδί μὲ φωνὴ παρακαλεστική. «Ἡ ἀδελφή
μου εἶναι τόσες ήμέρες ἄρρωστη, εἶναι τόσο
ἀδύνατη! Χθὲς εἶπε ἡ μητέρα μου: «Νὰ εἴχα-
με λίγο κρέας νὰ τῆς ἐδίναμε!» Ἀφῆστε νὰ
τῆς τὸ πάω αὐτὸ τὸ κρέας τῆς ἀδελφούλας
μου. Ἐμένα μοῦ φιάνει τὸ ψωμί».

Ο πλούσιος ἐστάθηκε λίγο, ὅστερα ἔτρεξε
στὸ μεγάλο τραπέζι, ἐπῆρε ἀπὸ τὸ δικό του
πιάτο ἕνα καλὸ κομμάτι κρέας, τὸ ἔδωσε στὸ
παιδί καὶ τοῦ εἶπε:

«Καλά, ἀφοῦ θέλης, πήγαινε τῆς ἀδελφῆς
σου τὸ κρέας ποὺ σοῦ ἔδωσαν. Ἐσὺ φάγε αὐτὸ
ποὺ σοῦ δίνω τώρα ἐγώ».

Ο πλούσιος ἐρώτησε γιὰ τὸ παιδί. «Εμα-
θε πῶς ἦτο ἀπὸ τὰ καλύτερα τοῦ σχολείου,
ἄλλὰ πολὺ πτωχὸ καὶ δυστυχισμένο. Καὶ
τὸ θράδυ ἀμέσως ἐστειλε στὸ πτωχόσπι-
το γιατρὸ καὶ γιατρικὰ καὶ δ.τι ἄλλο ἔχρειά-
ζετο.

8. Τρεῖς ἀγαπημένες ἀδελφές.

Σ' ἔνα ψήλωμα εἶχαν φυτρώσει τρεῖς ἄγριες ἐλιές.

Τὸ μέρος ἦτο πολὺ ἀνοικτό. "Αλλα δένδρα δὲν εύρισκοντο γύρω. "Οταν ἐφυσοῦσε δυνατὸς ἀέρας, τὰ ἐτράνταζε τὰ τρία δενδράκια καὶ τὰ ἐλύγιζε, σὰ νὰ ήθελε νὰ τὰ σπάσῃ.

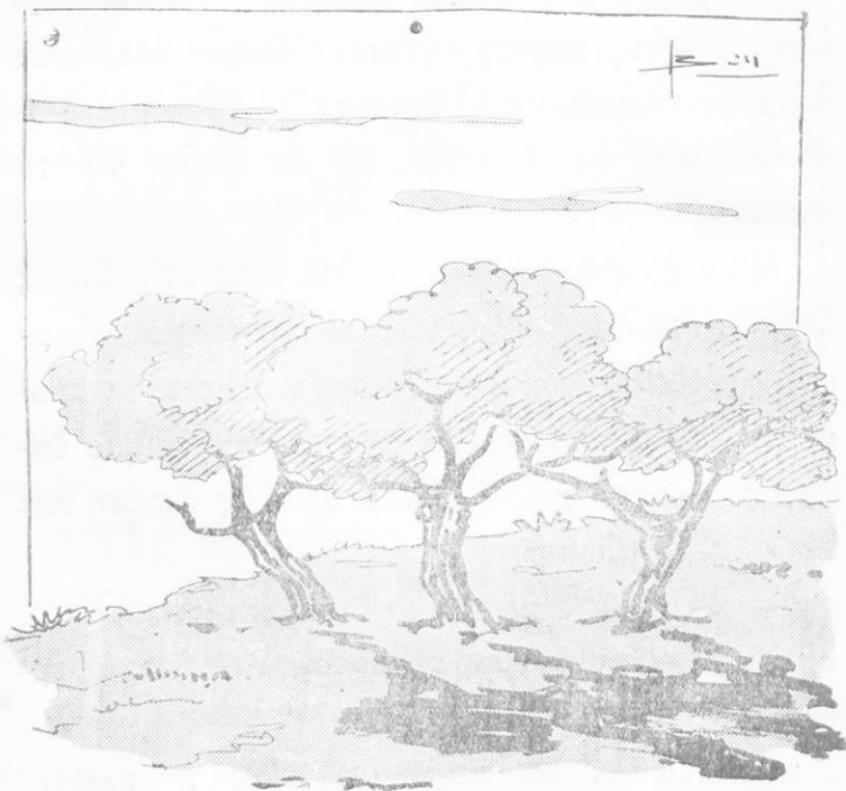
Μιὰν ἡμέρα, ἡ μιὰ ἄγριελιὰ εἶπε στὶς ἄλλες δύο: «'Αδελφές μου, καὶ οἱ τρεῖς μας εἴμαστε μικρὲς ἀκόμη, καὶ οἱ κορμοί μας εἶναι τρυφεροὶ καὶ λεπτοί. "Αμα φυσήξη καὶ αὔριο δυνατὸς ἀέρας, χωρὶς ἄλλο θὰ μᾶς σπάσῃ καὶ θὰ μᾶς ξεριζώσῃ».

— «Τί νὰ κάμωμε» εἶπαν οἱ ἄλλες, «ἀφοῦ ἐγεννηθήκαμε σ' αὐτὸν τὸν κακὸ τόπο;»

— «Νὰ τι νὰ κάμωμε» εἶπε ἡ πρώτη. «'Οπως βλέπετε, δὲν εἴμαστε ἡ μιὰ κοντά στὴν ἄλλη· ἐλάτε νὰ ἀπλώσωμε τὰ κλαδιά μας, νὰ γίνωμε καὶ οἱ τρεῖς μας σὰν ἔνα δένδρο».

— «Καλὰ λέγεις» εἶπαν οἱ δύο ἄλλες ἀ-

γριελιές, και ἔσμιξαν τὰ κλαδιά των. "Ετσι
δποιος τὶς ἔθλεπε ἀπὸ μακριά, ἐθαρροῦσε πῶς
ῆσαν ἔνα δένδρο.

"Ας φυσᾶ τώρα δ' ἀέρας ὅσο θέλει (σελ. 22).

"Ας φυσᾶ τώρα ὁ ἀέρας ὅσο θέλει ! Οἱ τρεῖς
ἀδελφὲς δὲν τὸν φοβοῦνται.

"Οταν μεγαλώσουν πιὸ πολύ, θὰ τὰ χω-
ρίσουν τὰ κλαδιά των. Τότε δμως δὲν θὰ φο-

βρῶνται πιὰ τὸν ἄνεμο. Οἱ ρίζες των θά̄ εῖναι βαθιὰ στὴ γῆ καὶ ὁ κορμός των θά̄ εῖναι δυνατός. Θὰ τὶς ἐμβολιάσουν, θὰ κάμνουν ώραῖο καρπὸ καὶ θὰ εῖναι ἀγαπημένες ἀδελφές.

9. Ἰστορία μιᾶς ἐλιᾶς.

1

Ἐγεννήθηκα μέσα σ' ἓνα χωράφι ἀπὸ τὴ ρίζα μιᾶς ἀλλης μεγάλης ἐλιᾶς.

Στὴν ἀρχὴν ὁ κορμός μου ἦτο λεπτὸς καὶ τρυφερός.

Μιὰν ἡμέρα ἦλθε στὸ χωράφι ὁ ἀφεντικός μου, καὶ ἀφοῦ μὲ ἐκοίταξε καλά, εἶπε:

«Τώρα ἔρχεται χειμώνας. Οἱ βοριὰς θὰ φυσᾶ δυνατά. Εσὺ εἶσαι μικρὴ καὶ ὁ κορμός σου εῖναι ἀδύνατος· πρέπει νὰ σὲ στυλώσω γιὰ νὰ μὴ σὲ σπάσῃ ὁ ἀέρας».

Καὶ ἔμπηξε στὴ γῆ κοντά μου ἓνα ἴσιο, μακρὺ ξύλο, καὶ μ' ἔδεσε σ' αὐτὸ μ' ἓνα λεπτό σχοινί.

2

Τὴν ἄνοιξη ὁ ἀφεντικός μου ἦλθε πάλι,

ἔσκαψε ἔνα λάκκο διλόγυρα στὴ ρίζα μου καὶ
ἔβριξε μέσα κοπριά.

Μιὰν ήμέρα ἐπῆρε ἔνα μεγάλο καὶ κοπτερὸ
φαλιδὸν καὶ μὲ ἐκλάδευσε.

Νὰ σᾶς πῶ, στὴν ἀρχὴ ἐπειράχθηκα, γιατὶ
μου ἔκοψε κάμποσα κλαδιὰ καὶ διλάχερα κλω-
νάρια. Μὰ δταν εἶδα πῶς μερικὰ ἀπ' αὐτὰ
εἶχαν κάμπιες ἡ ἥσαν ἀρρωστιάρικα, ἐκατά-
λαβα πῶς τὰ ἔκοψε γιὰ τὸ καλό μου. Ἀ-
λήθεια, ἀφοῦ μὲ ἐκλάδευσε, ἀρχισα νὰ μεγα-
λώνω καὶ νὰ γίνωμαι δυνατώτερη.

Λίγο λίγο ἔγινα καὶ ἔγώ μεγάλη ἐλιά.

Οι ρίζες μου ἀπλώθηκαν μέσα στὸ χῶμα
καὶ ἐπροχώρησαν βαθιά.

Ἐμεῖς οἱ ἐλιές δὲν ρίχνομε πολὺ μεγάλο
ἀνάστημα σὰν κάτι ἄλλα δένδρα. Ὁ δικός
μας ὁ κορμὸς δὲν εἶναι ψηλός, μπορεῖ δημος
νὰ γίνη πολὺ χονδρός, καὶ δσο περνοῦν τὰ
χρόνια, τόσο στρίβεται καὶ στραβώνει.

Σὲ κάποιες γέρικες ἐλιές ποὺ εἶναι κον-
τά μου, ὁ κορμός των εἶναι γεμάτος ρόζους
μεγάλους, σὰν κόμπους χονδροῦ σχοινιοῦ,
καὶ εἶναι σὰ φαγωμένος ἀπὸ μέσα ἔχει μεγά-

λα βαθουλώματα, κουφάλες βαθειές σὰ σπηλιές.

Τὰ κλαδιά μου ἔγιναν μεγάλα καὶ πυκνά.
Οταν ἥμουν μικρή, ἡ φλούδα μου ἦτο ὄμαλη,
πρασινωπή, μαλακή· ἀλλὰ λίγο λίγο γίνεται
σκληρή, σχίζεται καὶ παίρνει χρῶμα μαυριδερό.

Τώρα ἔχω φύλλα πολλά, ὅχι δμ.ως πυκνά.
Τὸ καθένα φύλλο μου εἶναι μικρὸ καὶ στενό,
καὶ στὴν ἄκρη μυτερό. Στὸ ἐπάνω μέρος εἶναι
πράσινο καὶ γυαλιστερό· ἀπὸ κάτω ἔχει θαμβό
ἀσπρό χρῶμα.

Τὰ φύλλα μου δὲν πέφτουν· τὰ κρατῶ ἐπάνω
μου δλο τὸ χρόνο.

3

Μεγάλη χαρὰ ἔνοιωσα τὸ Μάη, ὅταν τὰ
κλαδιά μου ἐγέμισαν ἄνθη· ἄνθη μικρούτσικα,
ἀσπριδερά, χωρίς μυρωδιά.

Δὲν τὴν ἐχάρηκα δμως πολὺ τὴν ἀσπρη φορεσιά μου. Τὰ ἄνθη μου ἔπεσαν· μὰ τότε ἐφάνηκαν οἱ καρποί μου.

Οἱ καρποὶ αὐτοὶ στὴν ἀρχὴ ἦσαν μικροί,
στρογγυλοί σὰ χανδρίτσες καὶ πράσινοι· λίγο

λίγο ἔγιναν μεγαλύτεροι· σιγά σιγά ἐγέμισαν χυμό· καὶ δταν ωρίμασαν, ἔγιναν μαῦροι καὶ γεμάτοι λάδι.

Τὸ φθινόπωρο, κάπου κάπου, ἓνα ἑλαφρὸ φύσημα τοῦ ἀέρα ἔρριγνε τοὺς πιὸ ὥριμους. Μιὰν ήμέρα δύμως ἦλθε ὁ ἀφεντικός μου καὶ τοὺς ἐμάζευσε δλους.

4

Ἐπέρασαν πολλὰ χρόνια. Ὁ ἀφεντικός μου ἐπέθανε. Τὰ παιδιά του ἐμεγάλωσαν καὶ ἐγέρασαν, καὶ ἐγὼ δύοένα ἀνθίζω κάθε Μάη καὶ κάμνω καρπὸ κάθε φθινόπωρο.

Χιλιάδες ἀνθρώποι ἔφαγαν ἀπὸ τις ἐλιές μου, καὶ ποιὸς ξέρει σὲ πόσες ἐκκλησιές, ἐμπρὸς σὲ πόσα εἰκονίσματα, ἐκάηκε τὸ λάδι ποὺ ἐβγῆκε στὸ λιοτρίβι ἀπὸ τις ἐλιές μου!

Κοντά μου ἔχω γριές ἐλιές, ποὺ ἔζησαν χιλιάδες χρόνια καὶ μᾶς λέγουν ιστορίες τοῦ παλιοῦ καιροῦ.

Καὶ ἐγὼ θὰ γεράσω. "Ωσπου νὰ γεράσω δύμως, θὰ κάμνω πάντα καρπὸ σὰν αὐτές

Μὰ καὶ δταν γεμίσω ρόζους, καὶ δταν γίνη
 κούφιος ὁ κορμός μου καὶ δὲν μπορῶ πιὰ νὰ
 δίνω χαρό, πάλι δὲν θὰ εἶμαι ἀκρηστη. Τὸ
 χειμώνα, δταν θὰ σφυρίζῃ ὁ βοριάς καὶ τὸ κρύο
 θὰ εἶναι τσουχτερό, τὰ ξύλα μου στὸ τζάκι
 τοῦ σπιτιοῦ θὰ έγάζουν ώραιες φλόγες, καὶ
 τὰ παιδιά θὰ ζεσταίνωνται ὀλόγυρα, χαρού
 μενα καὶ γελαστά.

10. Τ' ἀδέλφια καὶ τὰ κλαδιά.

Ἐνας γέρος γεωργὸς
 εἶχε ἀμπελοχώραφα
 κι εἶχε καὶ ὄχτω παιδιά
 ποὺ δλη μέρα μάλωναν.
 Απ' τὴν πίκρα ὁ γέροντας
 ἔπεισ ἀρρωστος διχριά.

Τὰ παιδιά του φώναζε
 γύρω στὸ κρεβῆτι του
 κι εἶπε καὶ σφιχτόδεσσαν
 μὲ σχοινὶ ὄχτὼ κλαδιά:
 «Αν μπορῆτε, σπάστε τα!»

“Ενας έδοκιμασε
κι άλλος, κι άλλος υστερα.
”Αδικος ὁ κόπος τους!
«Λύστε τώρα τὰ κλαδιά
κι ἔνα-ἔνα σπάστε τα!»

Εὔκολα ἔνα κλαδί¹
ἔσπασ’ ὁ καθένας τους.
Τότε λέγει ὁ γέροντας :

«Ένωμένα τὰ κλαδιά
οῦτε τὰ λυγίσατε·
χωρισμένα τὰ κλαδιά
κάθε χέρι τάσπασε.

«Γιοι και παλληκάρια μου,
τὴν εὐχή μου νάχετε,
ένωμένοι ζήσετε
δύναμη γιὰ νάχετε!»

(Αρ. Κουρτίδης)

Αδέλφια ένωμένα — σπίτια εύτυχισμένα

11. Πῶς βοηθοῦν δύο μυρμήγκια ένα σύντροφό των.

Ένα μυρμήγκι ενδῆκε ένα χονδρὸ οπειοὶ κοιμάρι καὶ ἔβαζε τὰ δυνατά του νὰ τὸ τραβίξῃ στὴ φωλιά. Μὰ δὲν ἐμποροῦσε. Τὸ οπειοὶ ἦτο πολὺ μεγάλο καὶ τὸ μυρμήγκι μικρό.

Τότε ἀνεβαίνει σὲ μὰ πέτρα, κοιτάζει διάρκεια καὶ βλέπει δύο ἄλλα μυρμήγκια.

Γρήγορα γρήγορα κατεβαίνει, τρέχει κοντά των καὶ τοὺς λέγει στὴ γλῶσσα τῶν μυρμηγκιδῶν :

«'Αδελφια, ἐλάτε γρήγορα νὰ μὲ βοηθήσετε. Ενδῆκα ένα μεγάλο οπειοὶ κοιμάρι, μὰ δὲν ἡμπορῶ νὰ τὸ κουβαλήσω μόνος μου στὴ φωλιά».

— «Μὲ δῆλη μας τὴν καρδιὰ νὰ σὲ βοηθήσωμε», εἶπαν τὰ δύο μυρμήγκια. Καὶ ἔτρεξαν μαζί του στὸ μέρος ποὺ ἦτο τὸ οπειοὶ τὸ κοιμάρι.

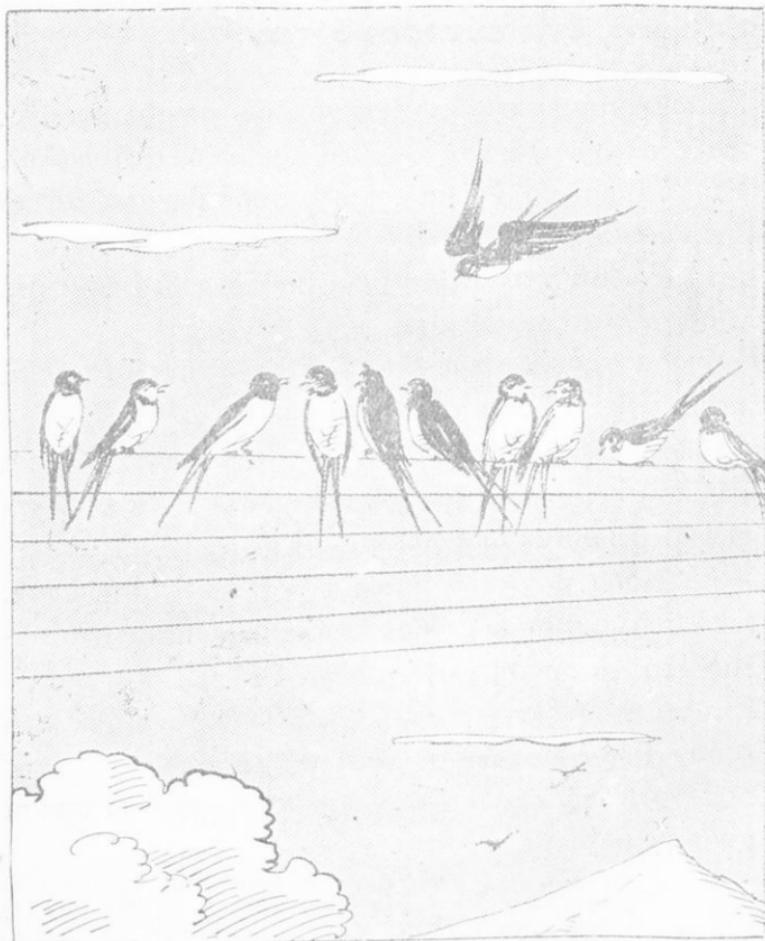
Ἐξεῖνο ποὺ δὲν ἐμποροῦσε τὸ ένα μυρμήγκι, τὸ ἐμπόρεσαν τώρα εὔκολα τὰ τρία μαζί.

Σὲ λίγο τὰ τρία μυρμήγκια ἔφεραν τὸ χονδρὸ οπειοὶ στὴ μυρμηγκοφωλιά.

12. Τὸ ταξίδι τῶν χελιδονιῶν καὶ τὸ ἀδύνατο χελιδονάκι.

Ήτο φθινόπωρο. Τὰ χελιδόνια κάποιου τόπου δὲν εῦρισκαν πιὰ τί νὰ φάγουν.

Γι' αὐτὸ ἀποφάσισαν, ὅπως τὸ ἔχουν συνήθεια, νὰ

Έμαζεύθηκαν στὰ σύρματα τοῦ τηλεγράφου (σελ. 31)

ταξιδεύσουν σὲ ἄλλο τόπο πιὸ ζεστό. Ἐκεῖ ἐμποροῦσαν νὰ εῆσουν διτὶ τροφὴ ἥθελαν.

Ἐμαζεύμηκαν λοιπὸν ἐπάνω στὰ σύρματα τοῦ τηγανόφου καὶ ἔκαμαν συμβούλιο γιὰ τὸ ταξίδι τῶν.

Ἔσσαν ἐκεῖ καὶ χελιδόνια μικρὰ ποὺ εἶχαν γεννηθῆ τὴν ἄνοιξη. Λύτρα δὲν εἶχαν ταξιδεύσει, δὲν εἶχαν ἴδει θάλασσα.

Τὰ μεγαλύτερα χελιδόνια ἔλεγαν.

«Βλέπετε πῶς τὰ φύλλα τῶν δένδρων κατρινίζουν καὶ πέφτουν. Τὶς νύκτες ἀρχίζει νὰ κάμνῃ κρύο. Σιμώνει δὲ χειμώνας. Σὲ λίγο ἐδῶ δὲν θὰ βρίσκωμε πιὰ τὶ νὰ φάγωμε».

— «Καὶ ποῦ θὰ πάμε;» ἐρωτοῦσαν ἀνήσυχα τὰ χελιδονάκια, «ποῦ θ' ἀφήσωμε τὶς φωλιές μας;»

— «Θὰ πάμε μακριά, σὲ τόπους ζεστούς. Τὶς φωλιές μας θὰ τὶς ξαναβροῦμε τὴν ἄνοιξη, δταν θὰ ξαναγρίσωμε μὲ τὸ καλό. Ἐδῶ οἱ ἀγθωποι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, εἶναι καλοὶ καὶ δὲν καλοῦν τὶς φωλιές».

Τὰ χελιδόνια, πρὶν καλοξημερώσῃ, ἀποχαιρέτισαν μὲ ζωηρὲς φωνὲς τὴν καλοκαιρινή τῶν κατοικία καὶ ἔξεκίνησαν δῆλα μαζὶ σὰν ἕνα μικρὸ σύννεφο.

Στὴν ἀρχὴ ἐπετοῦσαν ἐπάνω ἀπὸ τὴν στεριά. Ἐβλεπαν κάτω περιβόλια καὶ χωράφια, χωριὰ καὶ πολιτεῖες, κάμπους καὶ ποτάμια, βουνά καὶ δάση. Καὶ τὴ νύκτα ἔκατέβαιναν νὰ ξεκουρασθοῦν.

Μιὰν ἡμέρα εὑρέθηκαν στὴν ἀκρογιαλιά.

“Οταν εἶδαν τὴν ἀτελείωτη θάλασσα, τὰ μικρὰ τὰ

χελιδόνια ἐφοβήθησαν. Τὰ μεγάλα ὄμως τοὺς ἔδιναν θάρρος.

“Ἐνα χελιδονάκι ἦτο ἄρρωστο. Ὅταν εἶδε καὶ αὐτὸ τὴ θάλασσα, εἶπε μὲν ἀνησυχίᾳ.

«Πῶς θὰ μπορέσω ἐγὼ νὰ περάσω τὴ μεγάλη θάλασσα; Ἐγὼ εἶμαι ἄρρωστο καὶ ἀδύνατο. Καλύτερα νὰ ἔμενα ἐκεῖ ποὺ ἐγεννήθηκα, στὴν ἀγαπημένη τὴ φωλίτσα μας. Τώρα θὰ μὲ καταπιῇ ἡ κούνια θάλασσα».

“Ἐν’ ἄλλῳ χελιδόνι, ποὺ ἦτο κοντά, εἶπε στὸ ἄρρωστο καὶ ἀδύνατο χελιδονάκι :

«Μὴ φοβᾶσαι, ὅταν κουράζεσαι, θὰ σὲ βοηθῶμε ἔμεις.

»Ἐσὺ εἶσαι μικρὸ ἀκόμη καὶ δὲν ξέρεις τὶς συνήθειές μας.

»Τὴ θάλασσα αὐτὴ τὴν περνοῦμε δυὸ φορὲς τὸ χρόνο, τὴν ἀνοιξην καὶ τὸ φιλινόπωρο. Σ’ αὐτὸ τὸ διπλὸ ταξίδι οἱ δυνατοὶ βοηθοῦμε τοὺς ἀδύνατους..

»“Οταν κουρασθῶν οἱ πτεροῦγες σου καὶ ἀποστάσης καὶ δὲν μπορῆσι πιὰ νὰ πετάξησι, τότε θὰ ἀκουμβήσησι στὶς δικές μου πτεροῦγες».

— «Καὶ πῶς θὰ ξεπληρώσω ἐγὼ αὐτὴ τὴ μεγάλη χάρῃ; »

— «Τὸν ἄλλο χρόνο θὰ εἶσαι μεγαλύτερο καὶ οἱ πτεροῦγες σου δυνατότερες. Τότε καὶ σὺ θὰ βοηθήσῃς τὰ μικρότερα ἀδέλφια σου. Ἐγε θάρρος λοιπόν, καὶ νὰ εἶσαι ἔτοιμο. Σὲ λίγο ξενινοῦμε».

Καὶ ἀλήθεια. Τὰ χελιδόνια ἔξεκίνησαν καὶ ἐπετούσαν ἐπάνω ἀπὸ τὴ θάλασσα.

Τὰ δυνατότερα ἐπήγαναν ἐμπόδιος καὶ ἔδειγαν τὸ δρόμο.

Τὸ ἀδύνατο χελιδονάκι εἶχε δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ δυὸ

μεγάλα χελιδόνια ποὺ τὸ ἐφρόντιζαν καὶ τὸ ἐβοηθοῦσαν.

"Ετσι ἐπέρασε τὴ μεγάλη θάλασσα καὶ ἐφθασε στὸ ξεστὸ τόπο, δπου εἶναι πάντα καλοκαίρι.

13. Ἡ χελιδόνα.

Στάσον, ταξιδεύτρα μον χελιδόνα, στάσον,
κάτω ἀπὸ τὴ στέγη μας κτίσε τὴ φωλιά σου.

"Ελα ράβρος ἄσνλο μὲς στὸ φτωχικό μας
καὶ ρὰ γίνης φίλη μας καὶ πουλὶ δικό μας.

Σπίτι σου τὸ σπίτι μας κι ὅλα μας δικά σου,
κάνε ταῦγον λάκια σου, βγάλε τὰ πουλιά σου.

(Ἡκτας Τανταλίδης)

14. Τὸ φθινόπωρο.

1

"Ἐπέρασε τὸ καλοκαίρι καὶ ἥλθε τὸ φθινόπωρο.

Τὸ φθινόπωρο οἱ ἡμέρες μικραίνουν. Ὁ ἥλιος δὲν καίει πιὰ τόσο πολύ δ καιρὸς ψυχραίνει.

Στὸν τόπο μας, τὴν ώραία Ἐλλάδα, τὸ φθινόπωρο στὴν ἀρχὴ μοιάζει μὲ δεύτερη ἀνοιξη.

Τὰ φύλλα παίρνουν πάλι τὸ ζωηρὸ χρῶμα των τὰ λιβάδια, ποὺ τὰ ἔχει ξεράνει ἡ ζέστη τοῦ καλοκαιριοῦ, πρασινίζουν πάλι.

"Ο βασιλικὸς μὲ τὰ καταπράσινα φύλλα του μοσχοβιόλῃ μέσα στὶς γλάστρες, στὶς αὐλές, στὰ μπαλκόνια καὶ στὰ παράθυρα πλούσιων καὶ πτωχῶν σπιτιῶν. Στὰ περιβόλια καὶ στοὺς κάμπους ἀνθίζουν τὰ ἀιδημητριάτικα. Στὰ δένδρα κρέμονται ἀκόμη ροδάκινα,

ΚΟΡΥΤΙΔΗ «ΙΣΤΟΡΙΕΣ», Αναγνωστικὸ Β'. ἔκδ. β' 1934

3

ἀγλάδια, σῦκα. Σιγὰ-σιγὰ ὅμως λιγοστεύουν, καὶ στὸ τέλος δὲν βρίσκονται πιά. Οἱ μηλιές εἶναι φροτωμένες μὲ μῆλα, ἄλλα πρασινοκίτρινα, ἄλλα κόκκινα, γλυκόξινα ἢ γλυκά.

Τὰ σταφύλια λάμπουν κίτρινα ἢ κόκκινα ἢ μαῦρα, ἀνάμεσα στὰ πλατιὰ πράσινα φύλλα τῶν κλημάτων.

‘Ο ἀμπελουργὸς τὰ τρυγᾶ καὶ τὰ κουβαλᾶ μὲ καλάθια ἢ μὲ κοφίνια. Τὰ τρώγουν μὲ χαρὰ μικροὶ καὶ μεγάλοι ἢ τὰ φίγουν στὸ ληνό, στὸ πατητήρι.

Ἐκεῖ τὰ πατοῦν καὶ γίνεται ὁ γλυκὸς μοῦστος. ‘Απὸ τὸ μοῦστο κάμνουν μουσταλευριές, μουστοκούλουρα, πετιμέζι, φετσέλια. Μὰ ὁ πιὸ πολὺς μοῦστος γίνεται κρασί.

2

“Οσο προχωρεῖ τὸ φθινόπωρο, ὁ καιρὸς ψυχραίνει δλοένα καὶ περισσότερο.

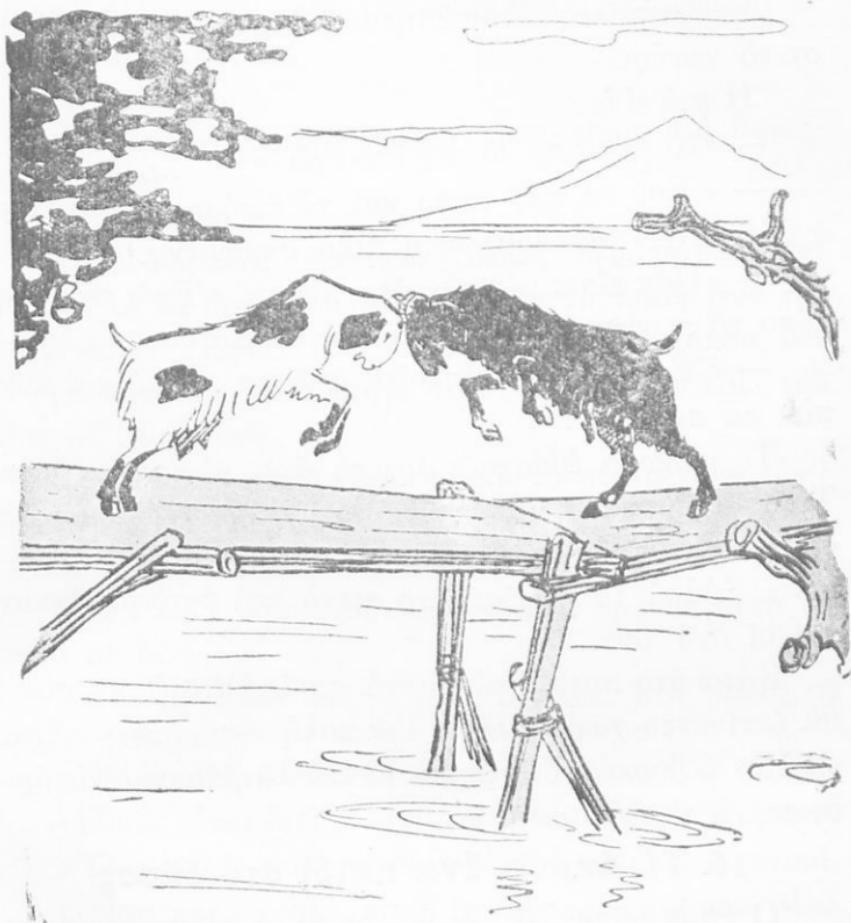
Πολλὰ πουλάκια δὲν βρίσκουν πιὰ τροφὴ στὸν τόπο μας καὶ φεύγουν, πηγαίνουν σὲ τόπους πιὸ ζεστούς. “Άλλα τρυπώνουν μὲ τὸ κρύο στὶς φωλιές των.

Καὶ δὲν ἀκούομε πιὰ τὸ ζωηρὸ τραγούδι τοῦ κουδαλοῦ ἢ τὸ ὄλογλυκο κελάδημα τοῦ ἀηδονιοῦ.

Τὰ λουλούδια καὶ τὰ φυτὰ χάνονται πιὰ ἀπὸ τὰ περιβόλια καὶ τοὺς κάμπους. Καὶ ὅσα καλλιεργοῦμε στὶς γλάστρες, τὰ προφυλάγομε ἀπὸ τὸν κρύον ἀέρα.

Τὰ φύλλα τῶν δένδρων μαραίνονται καὶ κιτρινίζουν. Τὸ πιὸ σιγανὸ φύσημα τοῦ ἀέρα τὰ κόβει ἀπὸ τὰ κλωνάρια καὶ τὰ σκορπίζει κίτρινα καὶ ξερὰ ἔδω καὶ ἐκεῖ, καὶ στρώνουν τὸ χῶμα.

Τὰ δένδρα ὑψώνουν τώρα γυμνὰ τὰ κλαδιά των.

Ἐχύθηκαν ἡ μιὰ ἐπάνω στὴν ἄλλη (σελ. 36).

Κρύος ἀέρας φυσᾶ ἀνάμεσα στὰ ἄφυλλα δένδρα καὶ ἐπάνω στὰ χωράφια.

Ἐδῶ καὶ ἔκει μενάζα δογώνει δ γεωργός, ἦ κάπου κάπου καὶ σπέρνει σιτάρι ἢ κριθάρι γιὰ τὸν ἐρχόμενο χρόνο.

15. Δυὸς κατσίκες σ' ἔνα γεφύρι:

Δυὸς κατσίκες ἀνταμώθηκαν μιὰ φορὰ ἐπάνω σ' ἔνα στενὸν γεφύρι.

Ἡ μιὰ εἶπε :

— «Κάμε τόπο νὰ περάσω ἐγώ !»

— «Ἐσὺ νὰ πᾶς πίσω καὶ νὰ ἀφήσῃς νὰ περάσω ἐγὼ πρῶτα !» ἀποκρίθηκε ἡ ἄλλη θυμωμένη.

— «Πῶς εἶπες ;» ἐφώναξε ἡ πρώτη. «Ἐγὼ νὰ κάμω τόπο νὰ περάσῃς ἐσύ ; Εἰσαι στὰ σωστά σου ;»

— «Ἐτσι ;» ἐφώναξε τότε ἡ ἄλλη. «Δοκίμασε λοιπὸν νὰ περάσῃς !»

Τὸ μάλιστα ἐβάσταξε ἀρκετὴ ὥρα μὲ πολὺ πεῖσμα. Τέλος ἐχύθηκαν ἡ μιὰ ἐπάνω στὴν ἄλλη μὲ μεγάλη δομή. Ἐκτυποῦσαν τὰ κέρατά των ἄγρια καὶ θυμωμένα. Ἄλλα τὸ γεφύρι ἦτο στενὸν καὶ ἐγκρεμίσθηκαν καὶ οἱ δυό των.

Κάτω ἦτο ποτάμι μὲ βαθιὰ νερά. Οἱ δυὸς κατσίκες θὰ ἐπινίγοντο χωρὶς ἄλλο. Γιὰ καλή των δυως τύχη, τὶς εἶδε ὁ βιοσκός, ἔτρεξε καὶ μὲ πολλὰ βάσανα ἐκατόρθωσε νὰ τὶς γλυτώσῃ.

16. Τί ἀκούει ἔνα παιδί στὸ δάσος.

Ο Θοδωράκης ἐβγῆκε μὲ τὸν πατέρα του περίπατο στὴν ἔξοχήν την. Ἐφθασαν σ' ἔνα λιβάδι, ποὺ ἦτο ἀνάμεσα σὲ δυὸς ψήλωματα γεμάτα δένδρα.

Ο πατέρας ἐκάθισε στὸν ἥσκιο ἑνὸς δένδρου. Ο Θοδωράκης ἔτρεξε νὰ μαζεύσῃ λουλούδια. Ἐκεῖ ποὺ ἔτρεχε, ἐφώναξε ἀπὸ τὴν χαρά του «Ὄπ !» Καὶ ἀμέσως, ἀπὸ τὸ ἀπέναντι ψήλωμα ἤλθε μιὰ φωνὴ «Ὄπ !». Τὸ παιδί τότε ἔκραξε μὲ ἀπορία : «Ποιός εἶναι ἐκεῖ ;»

Καὶ πάλι ἀκούσθηκε ἡ φωνή :

«Ποιός είναι ἔκει;»

‘Ο Θοδωράκης ἐνόμισε πῶς μέσα στὰ δένδρα ἦτο κάποιο ἄλλο παιδί καὶ τὸν ἐπερίπαιζε. Ὁφελαῖξε λοιπὸν μὲθυμὸν δυνατά.

«Κακόπαιδο!»

Καὶ ἀπὸ τὰ πυκνὰ δένδρα ἀκούσθηκε μιὰ θυμωμένη φωνή:

«Κακόπαιδο!»

‘Ο Θοδωράκης ἐθύμωσε ἀκόμη περισσότερο καὶ ἔτρεξε γιὰ νὰ βρῇ μέσα στὰ δένδρα τὸ παιδί ποὺ τὸν ἐπερίπαιζε. Ὁψαξε ἐδῶ, ἔψαξε ἔκει, τοῦ κάκου, δὲν εὑρῆκε κανένα. Τότε ἐπῆγε στὸν πατέρα του καὶ τοῦ εἶπε μὲθυμόν του:

«Ἐνα κακὸ παιδί είναι κρυμμένο στὰ δένδρα ἔκει ἐπάνω καὶ μὲθυμόν του βρίζει.»

‘Ο πατέρας ἔνοιωσε τί εἶχε γίνει.

«Ἐλα μαζί μου» τοῦ εἶπε, «νὰ τὸ βροῦμε αὐτὸ τὸ κακὸ παιδί. . . .»

‘Οταν ἔφθασαν κοντὰ στὰ δένδρα, στὸ δάσος, διπατέρας ἔκραξε:

«Ποιός είναι ἔκει?»

«Ποιός είναι ἔκει?» ἀποκρίθηκε ἀμέσως ἡ φωνή.

«Ωρα καλή, καλὸ παιδί!» λέγει διπατέρας εὐγενικά.

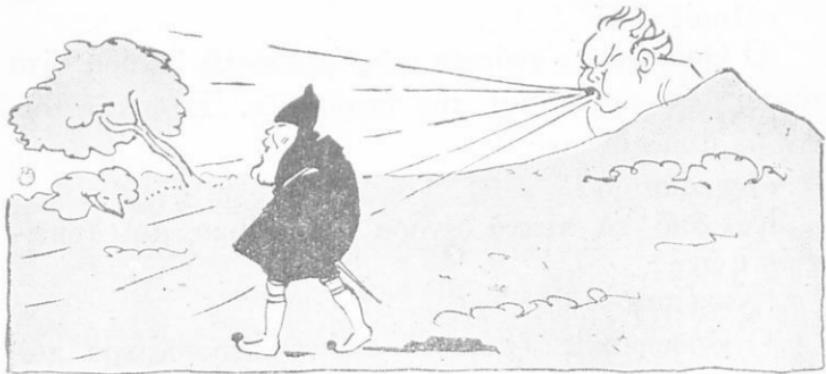
«Ωρα καλή, καλὸ παιδί!» ἀποκρίνεται μέσον ἀπὸ τὰ δένδρα ἡ φωνὴ μὲθυμόν του ἴδιο τρόπο.

Τότε διπατέρας λέγει στὸν Θοδωράκη:

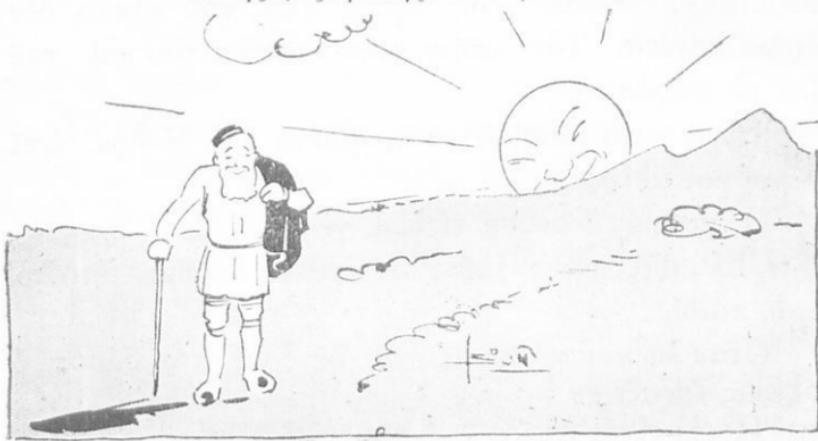
«Βλέπεις πῶς κανένα παιδί δὲν είναι κρυμμένο μέσα στὰ δένδρα. Ο ἀντίλαλος σοῦ στέλλει πίσω τὰ δικά σου λόγια. Τὸ κακόπαιδο ποὺ ἔβριζε, είσαι σὺ δικαίος.

»Αν ἔλεγες καλὰ λόγια, θ’ ἀκουες καλὰ λόγια· μὰ εἶπες βρισιὲς καὶ ἀκουσες βρισιές.

»Καταπῶς θὰ φερθῆς, θὰ σοῦ φερθοῦν.»

Φύσηξε, ξεφύσηξε . . . (σελ. 38).

Ἐφεξεν ὁλόλαμπρος, καλωσύνη σκόρπισε . . . (σελ. 39).

17. Ο ἥλιος κι ὁ ἀέρας.

Ο ἀέρας θύμωσε
μὲ τὸν ἥλιο μάλωσε.

Ο ἀέρας ἔλεγε :
«τίμαι δυνατώτερος !»

καὶ ὁ ἥλιος ἔλεγε :

«σὲ περγῷ στὴ δύναμη !»

Ενας γέρος ἄνθρωπος

μὲ τὴ μάνδη κάπα τοῦ

στὸ χωράφι πήγανε.

Ο ἀέρας λάλησε :

«Οποιος ἔχει δύναμη
πάσορει ἀπὸ τὸν γέροντα

τὴν χονδρὴν τὴν κάπα τοῦ.»

Φύσηξε, ξεφύσηξε,

ἔσκασε στὸ φύσημα.

Αδικος δ κόπος τοῦ :

Κρύωσε δὲ γέροντας καὶ διπλὰ τυλίχθηκε στὴν χονδρὴν τὴν κάπα του. Καὶ ὁ ἥλιος λάλησε: «Οποῖος ἔχει δύναμη πάρει ἀπὸ τὸ γέροντα τὴν χονδρὴν τὴν κάπα του.» γιατὶ πᾶς μὲ τὸ πακό «Εφεξεν διλόλαιμπρος,

καλωσύνη σκόρπιος.

Ἐβγαλεν δὲ γέροντας τὴν χονδρὴν τὴν κάπα του.

Πάλι ὁ ἥλιος λάλησε: «Ἄκουσε καὶ μάθε το, σὲ περνῶ στὴν δύναμη, καὶ ἐγὼ πάω μὲ τὸ πακό.»

(Γ. Δροσίνης)

18. Ὁ εὐγενικὸς τρόπος ἐνὸς παιδιοῦ σ' ἔναν ξένο.

Ἐνας κύριος ἔφθασε σ' ἓνα χωριό. Ἐκείνη τὴν ὥραν δὲ Φώτης καὶ ἄλλα παιδιά ἐπετοῦσαν ἀετοὺς στὴν μικρὴν πλατεῖα.

«Καλά μου παιδιά», εἶπε δὲ ξένος, «Θέλω νὰ πάω στὸ κοντινὸν χωριό καὶ δὲν ξέρω τὸ δρόμο.»

Ο Φώτης ἐπῆγε κοντὰ στὸν ξένο καὶ τοῦ εἶπε μὲ εὐγένεια:

«Ἐγώ, κύριε, νὰ σᾶς δείξω τὸ δρόμο.»

Ἐπέρασε τὸ σπάγο τοῦ ἀετοῦ, ποὺ ἐπετοῦσε ψηλά, στὸ χέρι ἐνὸς ἄλλου παιδιοῦ, καὶ ὠδήγησε τὸν ξένο ὡς τὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ.

Ἐκεῖ δὲ δρόμος ἐχωρίζετο σὲ δυό.

«Θὰ τραβήξετε δεξιά», εἶπε. «Θὰ πάτε κάμποσο καὶ ὑστεραὶ θὰ ἀπαντήσετε ἓνα ποτάμι. Ἐκεῖ εἶναι ἓνα μικρὸ γεφύρι περάστε τὸ καὶ τραβᾶτε ἵσια. Ηαρέκει θὰ βρῆτε ἓνα νερόμυλο. Ἀπὸ ἐκεῖ φαίνεται τὸ χωριό ποὺ γυρεύετε. Ρωτήστε τὸ μυλωνᾶ, ἢν θέλετε, καὶ αὐτὸς θὰ σᾶς δείξῃ τὸ δρόμο. Στὸ καλό, κύριε.»

— «Εύχαριστῷ, παιδί μου», εἶπε ὁ ξένος καὶ ἔβγαλε νὰ τοῦ δώσῃ μιὰ δραχμή.

— «”Α, δχι, κύριε» εἶπε ὁ Φώτης «δὲν θέλω πληρωμή.»

Τότε ὁ ξένος τοῦ εἶπε :

— «Σ' εὐχαριστῶ πολύ, καλό μου παιδί!»

Καὶ ἐνῷ ἐπήγαινε στὸ δρόμο ποὺ τοῦ ἔδειξε ὁ Φώτης, ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του ὁ ξένος :

«Εὐγενικὸ παιδί! Φαίνεται πῶς ἔχει καλὴ ἀνατροφὴ καὶ ἀπὸ τοὺς γονεῖς του καὶ ἀπὸ τὸ δάσκαλό του.»

Ο Φώτης ἔτρεξε κατευχαριστημένος πίσω στοὺς συντρόφους του. Ἐπῆρε πάλι τὸ σπάγο στὸ χέρι του καὶ ἐπετοῦσε τόν ἀετό του μὲ περισσότερη τώρα ὅρεξη.

19. Ὁ ὑπερήφανος καπνός.

Εἶπε ὁ καπνός μιὰ μέρα :
 «Μεγάλος θὰ γενῶ,
 θ' ἀνέβω στὸν ἀέρα,
 θὰ πάω στὸν οὐρανό.
 Τὰ νέφη θὰ περάσω,
 θ' ἀνέβω πιὸ ψηλά,
 ὥσπου κι ἐγὼ νὰ φθάσω
 στ' ἀστέρια τὰ πολλά.
 Καὶ βασιλιάς θὰ γίνω,
 καὶ θὰ καταφρονῶ

τὴ γῆ ποὺ τώρα ἀφήνω
 καὶ πάω στὸν οὐρανό.»
 Κι ἀμέσως ξεκινάει
 νὰ πάῃ στὸν οὐρανό.
 Μὰ ἔξαφνα φυσάει
 ἀγέρι σιγανό,
 καὶ ποὺ στὰ ὑψη φέροι
 τὸ μαῦρο τὸν κορμό,
 δυνάμωσε τ' ἀγέρι,
 τὸν σκόρπισε μ' ὀρμή,

(I. Πολέμης)

20. Ὁ ὑπερήφανος πετεινός.

Δυὸς πετεινοὶ ἐμάλωναν καὶ πολλὴν ὥρα ἐκτυπιοῦντο· μὲ τὰ νύχια τῶν ποδιῶν των καὶ τὶς πτεροῦγες των.

Τέλος δὲ ἔνας ἐνίκησε καὶ ἀνάγκασε τὸν ἄλλον νὰ φύγῃ.

‘Ο νικημένος, σὲ κακὴ κατάσταση, ἐπῆγε καὶ ἐξάρωσε ντροπιασμένος σὲ μιὰ γωνιά.

‘Ο νικητὴς διμος ὑπερήφανος γιὰ τὴ νίκη του ἐπέταξε στὴ σκέπη ἐνὸς πλυνταριοῦ ποὺ ἦτο ἐκεῖ κοντά, καὶ ἐφώναξε μὲ καμάρι :

«Μὲ βλέπετε ; ἐγὼ εἶμαι ὁ νικητὴς ποὺ ἔκαμα τὸν ἔχθρο μου νὰ φύγῃ σὲ κακὴ κατάσταση. Ποιὸς μὲ φθάνει στὴν παλληκαριά ; Ἔγὼ νικῶ δλα τὰ πετούμενα. Ὄποιος τοῦ βαστᾶ ἀς ἔλθη ! Κανένα δὲν φοβοῦμαι !»

Τὴν ὥρα ἐκείνη ἔνας ἀετὸς ἔψαχνε μὲ τὰ μάτια του νὰ βρῇ τροφὴ γιατὶ ἐπεινοῦσε.

Μόλις τὸν βλέπει τὸ παλληκάρι μας ὁ πετεινός, πετᾶ ἀπὸ τὴ σκέπη καὶ χώνεται στὸν ὀρνιθώνα.

21. Ὁ πετεινός.

‘Ο πετεινὸς εἶναι μεγαλύτερος, ψηλότερος καὶ πολὺ διμορφότερος ἀπὸ τὴν κότα.

Πιὸ μεγάλα καὶ πιὸ κόκκινα εἶναι τὰ λειριὰ ποὺ στολίζουν τὴν κορυφὴ τοῦ κεφαλιοῦ του καὶ τὸ λαιμό του. Τὰ μάτια του λάμπουν περισσότερο.

‘Ο λαιμός του εἶναι μακρύτερος καὶ πιὸ καμαρωτός.

Τὰ πτερά του εἶναι μεγαλύτερα καὶ ἔχουν χρώματα ξωηρά. Τὰ πτερὰ τῆς οὐρᾶς του, μεγάλα καὶ γυριστὰ-

Ο πετεινός.

σὰ δρεπάνι, κόκκινα, πράσινα, κίτρινα, γαλάζια, γναλίζουν ζωηρὰ στὸν ἥλιο.

Ο πετεινὸς μ' αὐτὰ δὲν μπορεῖ νὰ πετάξῃ ψηλά. Πρῶτα πρῶτα τὸ κορμί του εἶναι βαρύ, ὕστερα καὶ οἱ πτεροῦγες του εἶναι κοντὲς καὶ στρογγυλές. Εἶναι καμώμενος ὅχι νὰ πετᾶ ψηλὰ στὸν ἀέρα, ἀλλὰ νὰ περ-

πατᾶ γερὰ στὴ γῆ γι' αὐτὸ τὰ πόδια του εἶναι δυνατὰ καὶ τὰ δάκτυλά του τεντωμένα γιὰ ν' ἀκουμβᾶ γερὰ στὸ χῶμα.

Ο πετεινὸς περπατᾶ γρήγορα καὶ ὅταν βιάζεται πολύ, σηκώνει καὶ τὶς δυὸ πτεροῦγες του, καὶ ὁ ἀέρας τὸν σκουντᾶ ἐμπερδὲς σὰν τὴ βάρκα μὲ τὸ ἀνοιγμένο πανί.

Ο πετεινὸς περπατᾶ ὑπερήφανα βγαίνει ἀπὸ τὸν ὄρνιθόνα μὲ τὸ κεφάλι ψηλὰ καὶ πάει ἐμπρὸς μὲ καμάρι.

Στὴν αὖλὴ ὅπου μένει ἡ δική του οἰκογένεια, δὲν ἀφήνει νὰ ἔλθῃ ἄλλος πετεινός.

Μόλις ἴδῃ ἄλλον, θυμώνει φοβερά. Τὰ λειοιά του κοκκινίζουν πιὸ πολύ, τὰ λαμπερὰ μάτια του ἀγριεύουν· σηκώνει τὴν οὐρά του καὶ χύνεται ἐπάνω στὸν ἔχθρο.

Τσιμπιοῦνται μὲ τὸ ράμφος, ἔσχζονται μὲ τὰ δυνατὰ μὰ ὅχι μυτερὰ νύχια των, κτυπιοῦνται μὲ τὶς τεντωμένες πτεροῦγες των. Προπάντων κτυπιοῦνται μ' ἔνα παραδάκτυλο, ποὺ εἶναι ἐπάνω ἀπὸ τὸ πίσω δάκτυλο κάθε ποδιοῦ. Αὐτὸ δὲν ἀκουμβᾶ στὴ γῆ καὶ δὲν χρησιμεύει στὸν πετεινὸ γιὰ νὰ περπατᾶ, εἶναι ὅπλο γιὰ νὰ κτυπᾶ τοὺς ἔχθρούς του.

Οποιος ἀπὸ τοὺς δυὸ πετεινοὺς νικηθῇ, πάει πίσω ἀργὰ ἀργά, σὰ νὰ φεύγῃ τάχα μόνος του. Άλλὰ μόλις ἔξειακόνη, κατεβάζει τὴν οὐρά του καὶ τὶς πτεροῦγες του καὶ τρέζει νὰ κρυφθῇ ἀπὸ ντροπή.

Ο νικητὴς ὅμως σηκώνει πιὸ πολὺ τὸ κεφάλι, πηγαίνει καμαρωτὰ καὶ ὑπερήφανα, κοιτάζει δεξιὰ καὶ ἀριστερά, γιὰ νὰ ἴδῃ ἀν τὸν θαυμάζουν, πετᾶ σὲ κανένα τοῖχο ἢ σὲ κάποια στέγη, καὶ διαλαλεῖ τὴ νίκη του ὅσο δυνατότερα μπορεῖ.

Ο πετεινός, πολὺ πρὸς ἔημερώση, ἔνπνα καὶ ἀρχίζει τὸ δυνατὸ λάλημά του. Μόλις ἀκουσθῇ τὸ πρῶτο «κου-

κουρίκου», ἀπαντοῦν ἀμέσως καὶ οἱ ἄλλοι πετεινοὶ τῆς γειτονιᾶς. "Αν εἴμαστε χυπνοὶ ἐκείνη τὴν ὕδρα καὶ προσέξωμε, τὸ αὐτί μας παίρνει καὶ τὸ ἀδύνατο καὶ τρεμουλιαστὸ «κουκουρίκου» κάποιου πετειναριοῦ ἀγύμναστου, ποὺ δὲν ἔμαθε ἀκόμη καλὰ τὸ μάθημά του.

"Ο πετεινὸς ἄμα ἔημερώση, δδηγεῖ σὰν καλὸς οἰκογενειάρχης τὴν οἰκογένειά του στὴν αὐλή, γιὰ νὰ βροῦν τροφὴ ὅλοι μαζί.

"Αν τύχῃ νὰ βρῇ κάτι καλό, φωνάζει τὶς κότες καὶ τὰ κοτόπουλα καὶ ἀφήνει νὰ φάγουν αὐτοὶ πρῶτα.

Μὲ τὴ δύση, ὁ πετεινὸς φέρνει τὶς κότες καὶ τὰ κοτόπουλα στὸν ὀρνιθώνα.

"Ο πετεινός, ἀν τὸν ἀφήσουν, μπορεῖ νὰ ζήσῃ ὡς εἶκοσι χρόνια. Ἀλλάζει μιὰ φορὰ τὸ χρόνο τὰ πτερά του, τὸ φθινόπωρο.

Καταλαβαίνει ἀπὸ πρὸν κάθε ἀλλαγὴ τοῦ καιροῦ. "Οταν εἶναι νὰ γίνη κακοκαιρία, κτυπᾷ τὶς πτεροῦγες του καὶ φαίνεται ἀνήσυχος.

22. Πῶς ἡ Φανή καὶ ὁ Βάσος δείχνουν τὴν ἀγάπη των σὲ μιὰ καρδερίνα.

1

«"Α ! τί χρύο, τί χρύο !"» εἶπε ἡ Φανή, ἄμα ἐγύρισε ἀπὸ τὸ σχολείο στὸ σπίτι.

"Ετρεξε γρήγορα στὸ τζάκι νὰ ζεστάνῃ τὰ παγωμένα χέρια της.

Σὲ λίγο ἐσχόλασε καὶ ὁ Βάσος, ὁ ἀδελφός της. Καὶ αὐτὸς ἐκρύψωνε πολύ, κατακόκκινη ἥτο ἡ μύτη του, σὰν ἀγνὸς ἔβγαινε ἡ ἀναπνοή του ἀπὸ τὸ στόμα του.

Τὸ ἔκαμε ψίχουντα καὶ τὰ ἔδωσε στὸ πουλάκι (σελ. 46).

Τὰ δυὸ παιδιὰ ἔκάθισαν χοντὰ στὸ τζάκι καὶ ἐξεσταίνοντο στὴν ωραία φωτιά.

Ἐξαφνα ἀκούσθηκε ἕνα τίκ-τίκ-τίκ στὸ παράθυρο, σὰ νὰ ἐκτυποῦσε κάποιος τὸ τζάμι.

Τρέχουν καὶ τί νὰ ἴδοῦν;

Ἐνα δύορφο πουλάκι εἶχε πιασθῆ μὲ τὰ μικρά του

ποδαράκια στὸ ἔύλο τοῦ παραθυριοῦ καὶ ἐκτυποῦσε τὸ γυμνὸν μὲ τὸ φάρμακο του.

«Θεέ μου», εἶπε ἡ Φανή, «πῶς κρυώνει τὸ κακόμοιό ! Γιὰ τὸν πῶς τρέμει ! Θὰ τοῦ ἀνοίξω νὰ μπῇ !»

”Ανοίξε ἀμέσως τὸ παραθυρίο. Τὸ πουλάκι δὲν ἔφοβήθηκε. Ἐμπῆκε στὸ ξεστὸ δωμάτιο, ἐπέταξε δυὸ τρεῖς φορές ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ ἄμα ἔξεστάθηκε, ἐπάθισε ἐπάνω στὸ τραπέζι, ἐμπρός στὰ παιδιά, καὶ ἀρχισε νὰ βγάζῃ κάτι ἀδύνατες φωνήτσες.

2

«Θὰ πεινᾶ τὸ κακόμοιό !» εἶπαν τὰ παιδιά.

Η Φανή ἔτρεξε στὸ ντουλάπι, ἔφερε ἕνα κομμάτι ψωμὸν, τὸ ἔτριψε, τὸ ἔκαμε ψίχουλα καὶ τὰ ἔδωσε στὸ πουλάκι.

Αὐτὸ ἥτο πολὺ πεινασμένο καὶ σὲ μιὰ στιγμὴ ἔφαγε ὅλα τὰ ψίχουλα. Τώρα ποὺ ἔξεστάθηκε καὶ ἔφαγε, ἐκοίταξε ζωηρὰ τὰ παιδιά καὶ ἀρχισε νὰ σιγοκελαδῆ.

«Τί πουλὶ νὰ εἶναι ;» ἔρωτησε ἡ Φανή.

— «Καρδερίνα» εἶπε ὁ Βάσος· «δὲν βλέπεις τὸ κόκκινο σημάδι στὸ μέτωπό της καὶ στὸ λαιμό της, καὶ τὴν κίτρινη λουρίδα ἐπάνω στὶς μανδρες πτερουγύτσες της ; Ή καρδερίνα, ξέρεις, κελαδεῖ πολὺ δραῖα.»

— «Καὶ πῶς θὰ τὴ φυλάξωμε ;» ἔρωτησε ἡ Φανή.

— «Ἀλήθεια, ἀν ἥτο ἡ γάτα μας ἐδῶ καὶ τὴν ἔυρισκε μόνη . . . » εἶπε ὁ Βάσος.

— «Πάω νὰ τὸ πῶ τῆς μητέρας» εἶπε ἡ Φανή.

Σὲ λίγο ἥλθε ἡ μητέρα μ' ἕνα ὅμορφο κλουβάκι. Ἔδειξε χαρὰ σὰν εἶδε τὴν καρδερίνα. Ἐσίμωσε καὶ τὴν ἔχαδευσε. Καὶ ἡ καρδερίνα δὲν ἔφευγε, δὲν ἔφοβιστο.

«Θὰ τὴ βάλωμε ἐδῶ μέσα», εἶπε, «ὅσπου νὰ περάσῃ τὸ κρύο, καὶ τὴν ἀνοιξην τῆς δίνομε πάλι τὴν ἐλευθερία της.»

Ἐπῆρε ἀπαλὰ τὴν καρδεούνα καὶ τὴν ἔβαλε μέσα στὸ κλουστί. Τὰ παιδιὰ ἔβαλαν καὶ δυὸ γυάλινα ποτηράκια· τὸ ἕνα τὸ ἐγέμισαν κανναβούρι καὶ τὸ ἄλλο νερό.

Γιὰ νὰ μὴ φανῇ ὅμως στὸ πουλάκι πῶς τὸ εἶχαν φυλακισμένο μέσα στὸ κλουστί, ἀφισαν ἀνοικτὴ τὴν θυρούλα του γιὰ νὰ μπαινοβγάινη ὅταν ἥθελε.

3

Αὐτὸ ὅμως δὲν ἔβγαινε ἐφαίνετο εὐχαριστημένο. Ἐτσιποῦσε τοὺς σπόδους τοῦ κανναβουριοῦ, ἔπινε νερό, κάποτε ἐλούζετο, ἐτίναζε τὶς πτερουγίτσες του καὶ ἐγλυκοελαδοῦσε.

«Οταν ἥλθε ἡ ἀνοιξη καὶ ἐπρασίνισαν τὰ δένδρα, νὴ μητέρα εἶπε στὰ παιδιά :

«Ἀκοῦστε, παιδιά μου βλέπω πῶς τὴν ἀγαπᾶτε πολὺ τὴν καρδεούνα σας. Αὐτὴ ὅμως θέλει τὴν ἐλευθερία της, θέλει νὰ τρέξῃ στὰ δένδρα καὶ στοὺς κάμπους· δὲν εἶναι σωστὸ νὰ τὴν κρατᾶτε σκλαβωμένη. Ἀφῆστε τη νὰ φύγη.»

Τὰ δυὸ ἀδέλφια ἐκοιτάζθηκαν μὲ λύπη καὶ εἶπαν : «τί κρῖμα!»

Μὰ ἀφοῦ τὸ ἔλεγε ἡ μητέρα καὶ ἥτο καὶ γιὰ τὸ καλὸ τοῦ πουλιοῦ, τί νὰ κάμουν ; Ἐπῆραν λοιπὸν τὴν καρδεούνα, κατέβηκαν στὸν κῆπο, τὴν ἐφύλησαν κάμποσες φορὲς στὸ μαυροκόκκινο κεφαλάκι της, καὶ τὴν ἀφησαν νὰ φύγη.

«Η μητέρα ἐκοίταζε ἀπὸ τὸ παράθυρο.

‘Η καρδερίνα ἔκτυπησε τὶς πτερουγίτσες τῆς καὶ ἐπέταξε. Ἐκάθισε σ’ ἔνα δένδρο καὶ ἀρχισε νὰ κελαδῆ.

«Στὸ καλό, καρδερίνα μας, στὸ καλὸ» εἶπαν τὰ παιδιὰ μὲ δακρυσμένα μάτια.

Η καρδερίνα ὅμως δὲν ἐπέταξε μακρύτερα. Λὲν ἔφυγε στοὺς κάμπους. Ἔγύρισε πίσω, ἐκάθισε στὸν ὄμο τῆς Φανῆς καὶ ἀρχισε νὰ κελαδῆ γλυκὰ σὰ νὰ ἔλεγε :

«⁷Ηλθα μὰν ἡμέρα τοῦ χειμώνα παγωμένη ἀπὸ τὸ κρύο, μὲ πόδια ξυλιασμένα, καὶ ἔτρεμα καὶ ἐπεινοῦσα. Καὶ σεῖς ἀνοίξατε τὸ παράθυρο καὶ μὲ ἐζεστάνατε καὶ μὲ ἔταγίσατε καὶ μὲ ἐγλυτώσατε καὶ μὲ ἀγαπήσατε. Καὶ ἐγὼ σᾶς ἀγαπῶ καὶ θέλω νὰ εἰμαι πάντα μαζί σας . . .

»Μὰ καὶ ποῦ νὰ πάω; Ἐπάνω στὰ δένδρα, ἀνάμεσα στὰ κλαδιά, μὲ παραμονεύει ἡ κουκουφάγια. Καὶ ἂν γλυτώσω ἀπὸ τὰ φοβερὰ νύχια τῆς, ποιὸς ξέρει ἂν γλυτώσω ἀπὸ τὴν ξόβεργα τῶν κακῶν παιδιῶν καὶ ἀπὸ τὸ βόλι τοῦ ἀσπλαχνού κυνηγοῦ!

»Κοντά σας εύρηκα ἀσύλο. Κοντά σας ἔχω τὴν ἐλευθερία μου. Κοντά σας, σ’ ἔνα δένδρο τοῦ κήπου σας, ἀντίκρου στὸ παράθυρό σας, θὰ κτίσω τὴ φωλιά μου. Η ἀγάπη σας θὰ μὲ φυλάγη ἀπὸ κάθε κίνδυνο.»

23. Ὁ χειμώνας.

‘Ηλθε ὁ χειμώνας. Ἐπιασε τὸ κρύο· ἡ μητέρα στέλλει καλὰ τυλιγμένο τὸ παιδί της στὸ σχολεῖο.

Μικροὶ μεγάλοι φοροῦν μάλλινα φορέματα ποὺ κρατοῦν ζεστασιά. Στὰ σπίτια οἱ νοικοκυρὲς ἀνάβουν φωτιὰ στὸ τζάκι ἢ στὴ θερμάστρα.

Πολλοί πτωχοί διμος δὲν ἔχουν οὔτε ξύλα οὔτε γονδρὰ φορέματα, καὶ δ παγωμένος ἀέρας μπαίνει ἀπὸ τὶς γαραμάδες στὰ πτωχικὰ σπίτια, καὶ τρέμουν οἱ δυστυχισμένοι καὶ πεινοῦν . . .

Τὸ χειμώνα δ ἥλιος βγαίνει ἀργὰ καὶ βασιλεύει ἐνωφίσ. Γιὰ τοῦτο οἱ ἡμέρες εἶναι μικρὲς καὶ οἱ νύκτες μεγάλες.

Τὰ περιβόλια δὲν ἔχουν τόρα λουλούδια, τὰ χωράφια εἶναι ξερά, τὰ λιβάδια δὲν ἔχουν γλόη, τὰ περιστότερα δένδρα δὲν ἔχουν φύλλα.

Κρύος δ βοριὰς σφυρίζει ἀνάμεσα στὰ ἄφυλλα κλαδιά.

2

Οἱ βισκοὶ κατέβηκαν μὲ τὰ κοπάδια των ἀπὸ τὰ ψηλὰ βουνὰ κάτω στοὺς κάμπους ποὺ εἶναι λιγότερο τὸ κρύο, καὶ τόρα μανδρίζουν τὰ πρόβατα στὰ χειμαδιά.

“Οσα πουλιά ἔμειναν καὶ δὲν ἔφυγαν σὲ πιὸ ζεστοὺς τόπους, δὲν βρίσκουν ἀρκετὴ τροφή.

Ο σπουργίτης ἔρχεται στὸ παράθυρό μας καὶ μὲ τὸ ράμφος του κτυπᾷ «πίκ πίκ», σὰ νὰ λέγῃ : ἀνοίξετε, ξι! δὲν βρίσκω τροφή.

Ο ἀέρας ἀναταράζει τὴ θάλασσα καὶ σηκώνει πελώρια κύματα ἀφρισμένα.

Στὴ μεγάλη τρικυμία, δποιο καράβι δὲν προφθάση νὰ μπῇ σὲ λιμάνι, τὰ ἄγρια κύματα τὸ ωργονούν στοὺς βράχους μὲ σχισμένα πανιὰ καὶ σπασμένα κατάρτια ἢ τὸ ρουφᾶ ἀλύπτητα ἢ θάλασσα. Καὶ πνίγονται ναῦτες καὶ ναυτόπουλα, καὶ φοροῦν μαῦρα οἱ γῆρες καὶ τὰ

Τὰ μικρότερα παιδιά ἀκούουν τὸ παραμύθι τῆς γιαγιᾶς.

δραφανά, καὶ κλαίουν ἥμέρα καὶ νύκτα τὸν ἀγαπημένο των ποὺ τὸν ἐκατάπιε ἡ θάλασσα!...

Γι' αὐτὸ σὲ πολλὰ ναυτικὰ μέρη τὰ καράβια μένουν στὸ λιμάνι ἀπὸ τοῦ Ἀγίου Νικολάου, καὶ μόνο μετὰ

τὰ Φῶτα, ὅταν ἀγιασθοῦν τὰ νερά, ἀρχίζουν οἱ θαλασσινοὶ τὰ ταξίδια των.

“Οταν τὸ κρύο εἶναι πολὺ δυνατό, τὸ νερὸ παγώνει καὶ γίνεται πάγος. Ἀπὸ τὸ κρύο παγώνουν καὶ οἱ ὄχηνοὶ στὸν ἀέρα· καὶ τότε πέφτει χιόνι ἀπὸ ψηλὰ καί, σὰν ἔνα κάτασπρο σενδόνι, σκεπάζει σκέπες καὶ δρόμους, δένδρα καὶ γωράφια.

3

“Εγειρὶ διμος καὶ τὰ καλά του ὁ χειμώνας.

“Οὐλη ἡ οἰκογένεια κάθεται κοντὰ στὴ φωτιά. Τὸ ξύλο τῆς ἐλαῖς σφραγίζουν στὸ τζάκι καὶ σηκώνονται φλόγες ποὺ κάμνουν ζέστη γλυκειά. Τὸ ἀγόρι διαβάζει, τὸ κορίτσι πλέκει ἢ κεντᾶ· τὰ μικρότερα παιδιά ἀκόνουν τὸ παραμύθι τῆς γιαγιᾶς.

Τὸ χειμώνα γιορτάζουμε μεγάλες γιορτές. Τὰ Χριστούγεννα, ποὺ μᾶς θυμίζουν πῶς ἐγεννήθηκε ὁ Χριστός. Μικροὶ καὶ μεγάλοι πηγαίνουν τὴν νύκτα στὴν ἐνκλησία καὶ ἀκούουν τὸ «Χριστὸς γεννᾶται» καὶ δοξολογοῦν τὸ Θεό.

Τὸ χειμώνα ἔρχεται ἡ Ηρωτοχρονιά. Στὰ σπίτια κόβουν τὴν βασιλόπιτα, καὶ γαρὰ σὲ ὅποιον βρῇ τὸ νόμισμα! Οἱ γονεῖς, οἱ φύλοι δίνουν δῶρα στὰ παιδιά. Γλυκειές παιδικὲς φωνὲς λέγουν τὰ καλάνδα ἢ τὰ καλῆμερα, τὰ Χριστούγεννα, τὸν “Αι-Βασίλη καὶ τὰ Φῶτα. Τὰ Φῶτα οἱ παπάδες ἀγιάζουν τὰ νερά, φίγουν ἀγιασμὸν στὴ δεξαμενή, στὶς βρύσες καὶ στὰ πηγάδια, γυρίζουν ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι, μὲ ἔνα παιδί ποὺ κρατεῖ τὸ ἀσημένιο δοχεῖο μὲ τὸν ἀγιασμό, καὶ μὲ τὶς ἀγιαστούρες των ἀγιάζουν τὰ σπίτια.

24. Στὴν ὥρα τῆς τρικυμίας.

Μαῦρα τὰ βουνά,
καταχριὰ τὰ θάφτει
θύελλα περιά
καὶ βροντᾶ κι ἀστράφτει

Γλάρος ποὺ πετᾶ
γιὰ φαγὶ χαλενέι
βάρζα στ' ἀνοικτά,
ναύτης κινδυνεύει !

"Ανεμος φυσᾶ,
ἡ καλύβα τοῖζει
ὁ γιαλὸς λινσᾶ,
καὶ βογγᾶ κι ἀφοίζει.

"Ἄχ, παρακαλῶ,
ζάμε Ηλάστη, χάρη,
σῶσε τὸν καλό,
τὸ φτωχὸ βαρκάρη !

(Γ. Βιζυηνός)

25. Πῶς ἔνα ἀλογο καὶ ἔνας σπουργίτης βοηθοῦν ὁ ἔνας τὸν ἄλλο.

"Ητο χειμώνας, χιόνια ἐσκέπαζαν τὰ βουνά καὶ τοὺς
κάμπους κάτασπρες ἤσαν οἱ στέγες τῶν σπιτιῶν.

Τὰ σπουργίτια δὲν εὗρισκαν τροφὴ καὶ ἐπεινοῦσαν.

"Ενα σπουργίτι ἐπέταξε στὸ στάβλο ἑνὸς ἀλόγου.

«Μοῦ δίνεις τὴν ἄδεια νὰ φάγω καὶ ἐγὼ λίγους
σπόρους ;» τοῦ λέγει. «"Ολα γύρω τὰ ἐσκέπασαν τὰ χιό-
νια. Λὲν βρίσκω νὰ φάγω καὶ πεινῶ τὸ ἄμοιρο. "Αν
εῖρισκα, δὲν θὰ ἔξητιάνενα». "

Τὸ ἄλογο ἀποκρίθηκε μὲ καλωσύνῃ .

«"Ελα κοντὰ μὲ θάρρος καὶ φάγε ὅσο θέλεις. Εἶναι
ἔδω ἀρκετὸ κριθάρι καὶ γιὰ μένα καὶ γιὰ σένα.»"

Τὸ σπουργίτι ἐπλησίασε, καὶ ἔτσι ἔτρωγαν μαζὶ σὰν

ἀγαπημένοι φύλοι. Ἀφοῦ ἐχόρτασε τὸ σπουδγίτι εἶπε :

«Σ' εὐχαριστῶ, σ' εὐχαριστῶ πολύ. Μοῦ ἔκαμες μεγάλη γάρη καὶ δὲν θὰ τὴν λησμονήσω.»

Καὶ ἐνδοῦ ἐπετοῦσε, ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του :

«Ἡ γάρη θέλει ἀντίχαρη. Μὰ τί μπορῶ νὰ κάμω ἐγὼ δικαῖος στὸ μεγάλο καὶ δυνατὸ ἄλογο;»

Ἐπέρασε δικαιώνας, ἥλθε ἡ ἀνοιξη καὶ ὑστερα τὸ καλοκαίρι. Πολὺ μεγάλη ἦτο ἡ ζέστη.

Πλῆθος μύγες ἤσαν στὸ στάβλο καὶ ἐπείραζαν τὸ ἄλογο καὶ δὲν τὸ ἀφηγαν νὰ ἡσυχάσῃ.

Τότε εἶπε δικαιώνας : «Νὰ ὅρα νὰ κάμω καὶ ἐγὼ κάτι στὸ καῦλο ἄλογο.»

Ἐπέταξε μέσα στὸ στάβλο καὶ ἐκατάπινε τὶς μύγες.

Ἐτσι ἐχόρταινε μὰ καὶ ἔλευθρόωνε τὸ φύλο του ἀπὸ τὴν μεγάλη ἐνόχληση. Τὸ ἄλογο ἐχλιμάντριζε ἀπὸ εὐχαρίστηση, σὰ νὰ ἔλεγε στὸ σπουδγίτη :

«Σ' εὐχαριστῶ, ἀγαπητό μου σπουδγιτάκι.»

26. Τὸ ἄλογο.

1

Πολὺ ὄμορφο ξῦο εἶναι τὸ ἄλογο.

Τὸ κεφάλι του εἶναι μακρούλο· τὰ αὐτιά του μικρά, δλόρθια, εύκολοκίνητα, τὰ τεντώνει πρὸς τὸ μέρος ἀπ' ὅπου ἔρχεται δικαῖος.

Τὰ μάτια του εἶναι μεγάλα καὶ ζωηρά. Ο λαιμός του μακρὺς καὶ λεπτός, καὶ πρὸς τὴν μέση ὑφώνεται

καμαρωτός πυκνές καὶ μακριές τρίχες τὸν σκεπάζουν, ἡ γάτη. Η γάτη εἶναι τὸ στολίδι τοῦ ἀλόγου.

Τὸ σῶμα του εἶναι μακρὺ καὶ λεπτό καὶ ἡ οὐρά του μακριὰ καὶ ώραιά.

Τὰ πόδια του ψηλά, στερεά, σβέλτα στὸ τρέξιμο, καὶ τὸ καθένα τελειώνει σ' ἓνα χονδρὸ δάκτυλο σκεπασμένο μ' ἓνα χονδρὸ νύχι.

Τὸ ἄλογο ἔχει τρίχες πυκνές, κοντές, στρωτές, γυαλιστερές. Κατὰ τὰ ἄλογα, σὲ ἄλλα εἶναι μαῦρες, σὲ ἄλλα ἄσπρες ἢ στακτερές.

Η φωνὴ τοῦ ἀλόγου λέγεται γλιμίντρισμα. Τὸ ἄλογο γλιμιντρᾶ διαφορετικὰ ἄμα φοβᾶται, ἄμα πεινᾶ, ἄμα γυρεύῃ τὸ παιδί του, ἄμα ξαναβρίσκη τὸν ἀφεντικό του.

Τρώγει κριθάρι, βρύζα, βρώμη, σιτάρι, ὅσπρια, ἄχυρα, σανό. Τὴν ἄνοιξη τρώγει γλωφὸ χορτάρι, γι' αὐτὸ τὸ ἀφίνονυν ἐλεύθερο νὰ βόσκῃ στὰ λιβάδια μὲ ἄλλα ἄλογα.

"Αν δὲν εἶναι καθαρὸ ἡ τροφή του, δὲν τὴν τρώγει· ἀν εἶναι ἀκάθαρτο τὸ παχνί του, δὲν τὸ σιμώνει. Καὶ νερὸ θέλει καθαρό.

Τὸ ἄλογο εἶναι πολὺ ἔξυπνο ζῶο καὶ μπορεῖ νὰ μάθῃ πολλὰ πράγματα, ἀν τοῦ τὰ μάθουν μὲ καλὸν τρόπο. Μαθαίνει νὰ γονατίζῃ, νὰ μαζεύῃ μὲ τὰ γεῦλα ἀπὸ γάμω ὅτι τοῦ φίξουν καὶ νὰ τὸ φέρνῃ στὸν ἀφεντικό του. Καμώνεται τὸν πεθαμένο μαθαίνει νὰ λογαριάζῃ ὡς τὰ δέκα καὶ περισσότερο, καὶ ἀποκρίνεται ὅταν τὸ ρωτοῦν, σκύβοντας ἢ σηκώνοντας τὸ κεφάλι, ἢ κτυπώντας τὸ πόδι. Μαθαίνει νὰ χορεύῃ καὶ νᾶ κάμνῃ λογῆς γυμνάσια.

Τὸ ἄλογο ἔχει πολὺ δυνατὸ θυμητικό. Θυμάται τὸ δρόμο ποὺ τὸν ἐπέρρασε καὶ μὰ φορὰ μονάχα· ὅταν τύχῃ νὰ εἶναι σκεπασμένος μὲ χιόνια, τὸν γνωρίζει ἀπὸ κάποιο δένδρο ἢ βράχο ἢ ἄλλο σημάδι ποὺ εἶχε ἴδει.

Τὸ ἄλογο εἶναι ὑπάκουο. "Οταν εἶναι ἡ ὥρα νὰ τὸ ζεύσουν, προκωφεῖ μόνο του καὶ περιμένει. Περοῦ ποτάμια, μπαίνει στὴ θάλασσα, πηδᾶ χανδάκια ἢ φράκτες, ὅταν τὸ διατάξῃ ὁ ἀφεντικός του.

2

Εἶναι ὅμως καὶ κακότροπα καὶ πεισματάρικα ἄλογα, ποὺ κλωτσοῦν καὶ δαγκάνουν καὶ δὲν ἀκούουν. Τὰ ἄλογα αὐτὰ γίνονται τέτοια, τὸ περισσότερο, ἀμα τὰ καζομεταχειρίζονται τὰ ἀφεντικά των.

Τὸ ἄλογο εἶναι γενναῖο καὶ ἀφοβό. Όρμα μὲ τόλμη στὴ μάζη, μέσα στὶς βροντὲς τῶν κανονιῶν, μέσα στὶς σφαῖρες καὶ στὶς φλόγες . . . Καὶ ἂν πληγωθῇ, δὲν γάνει τὸ θάρρος του πάσι πάντα ἐμπρός, δσο ἔχει δύναμη.

Τὸ ἄλογο εἶναι πιστό.

Καὶ ὕστερα ἀπὸ πολὺν καιρὸν νὰ ξαναϊδῇ τὸν κύριό του, τρέχει σ' αὐτόν, γλιτωτρᾶ καὶ δείχνει μεγάλη γαρά.

"Αν σκοτωθῇ ὁ καβαλλάρης του στὸν πόλεμο, εἴτε ἀξιωματικὸς εἶναι εἴτε στρατιώτης, τὸ ἄλογο μένει ζωντά του λιαπημένο. Μερικὰ ἄλογα δὲν τρέχουν ἀπὸ τὴν λύπη των καὶ πεθαίνουν καὶ αὐτά.

Τὸ θηλυκὸν ἄλογο, ἡ φοράδα, γεννᾶ μὰ φορὰ τὸ ζόνον ἔνα πουλάρι τὸ τρέφει μὲ τὸ γάλα τῆς τρεῖς ως πέντε μῆνες μὲ πολλὴν ἀγάπην καὶ τὸ πουλάρι ἀγαπᾶ πολὺ τὴν μητέρα του, τὴν ἀκολουθεῖ παντοῦ καὶ ζωοπήδα κοντά τῆς ζωῆς καὶ μὲ χάρη.

Τὸ ἄλογο ξῆ ως εἶκοσι χρόνια, κάποτε διμος καὶ περισσότερα. Εἶναι πολὺ χρόνιμο στοὺς ἀνθρώπους. Τὸ μεταχειρίζονται γιὰ νὰ τοὺς πηγαίνῃ ἀπὸ ἔνα μέρος σὲ ἄλλο, νὰ σέρνη ἀμάξια καὶ κάρδα, καὶ νὰ κονθαλᾶ φορτώματα ἀπὸ τόπο σὲ τόπο. Τὸ ζεύονταν στὸ ἀλέτρι, γυρίζει μύλους, μαγγανοπήγαδα καὶ λιοτρίβια.

Τὰ παπούτσια ποὺ φοροῦμε, τὰ φτειάνουν καὶ ἀπὸ δέρμα ἀλόγου.

Τὰ κουμβιὰ ποὺ βάζομε στὰ φορέματά μας εἶναι καμιομένα ἀπὸ τὸ ζονδὸν νύχι ἢ ἀπὸ τὰ κόκκαλα τοῦ ἀλόγου.

Οἱ ζορδὲς τοῦ βιολιοῦ γίνονται ἀπὸ τὰ ἔντερά του.

Οἱ βοῦρτσες ποὺ ξεσκονιζόμαστε, τὰ κόσκινα καὶ τὰ δίκτυα γίνονται ἀπὸ τὶς τρίχες τῆς οὐρᾶς του καὶ τῆς γαίτης του.

27. Δυὸς διαβάτες καὶ ἔνας πλάτανος.

Δυὸς διαβάτες ἐπίγαιαναν ἀπὸ ζωριὸν σὲ ἄλλο.

³ Ήτο καλοκαίρι καὶ ἔκαμνε μεγάλη ζέστη.

Στὸ δρόμο δὲν εἶχε κανένα δένδρο γιὰ νὰ ξεκουρασθοῦν στὸν ἥσκιο του.

Οι διαβάτες ἐπερπατοῦσαν μὲν δυσκολίᾳ ὁ ἴδρωτας
ἔσταζε ἀπὸ τὸ μέτωπό του.

Τέλος βλέπουν ἔναν πλάτανο. Ἡξεραν πῶς ὁ πλάτανος φυτρώνει καὶ μεγαλώνει ὅπου εἶναι νερό. Καὶ ἀλήθεια, ἐξεῖ κοντὰ ἦτο καὶ μὰ πηγῆ. «Ἄχ! τί καλά», εἶπαν οἱ διαβάτες καὶ ἐτρεξαν στὸν ἥσκιο τοῦ πλατάνου. Αφοῦ ἔξιδρωσαν, ἤπιαν ἀπὸ τὸ δλοκάθαρο νερὸ τῆς πηγῆς καὶ ἐδροσίσθηκαν. Ὅστερα ἔξαπλόθηκαν κάτω ἀπὸ τὴν πυκνὴ φυλλωσιὰ τοῦ μεγάλου δένδρου καὶ ἔξεκουρασθηκαν.

Ο ἥλιος λίγο λίγο ἀρχισε νὰ γέρνῃ. Ήζέστη ἐλαγόστευσε, καὶ οἱ διαβάτες ἀποφάσισαν νὰ σηκωθοῦν καὶ νὰ τραβήξουν τὸ δρόμο τουν. Ἐνῷ ἦσαν ἔξαπλωμένοι ἀκόμη στὸν ἥσκιο καὶ ἔβλεπαν τὰ κλαδιὰ τοῦ πλατάνου μὲ τὰ πλατιὰ σχιστὰ φύλλα, εἶπε ὁ ἔνας :

«Δένδρο δὰ καὶ ὁ πλάτανος!»

«Ἀλήθεια, πὸ ἀνώφελο δένδρο δὲν βρίσκεται στὸν χόσμο· σὲ τίποτε δὲν χρησιμεύει» εἶπε καὶ ὁ ἄλλος.

Τότε ὁ πλάτανος ἀρχισε νὰ κινῇ σιγὰ σιγὰ τὰ φύλλα του, σὰν νὰ ἥθελε νὰ εἰπῇ :

«Ὤ ἀγάριστοι ἀνθρώποι, ἵσα ἵσα τὴν ὥρα ποὺ σᾶς δίνω τὸν ἥσκιο μου καὶ τὴ δροσιά μου, μὲ βρίζετε καὶ μὲ λέγετε ἄχρηστο!»

28. Τὸ γαϊδούρι.

«Ντομάτες, κολοκύθια, σέλινα, μελιτζάνες!», ἐφώναζε στὸ μικρὸ δρόμο ὁ περιβολάρης.

«Ολα αὐτὰ καὶ ἄλλα χορταρικὰ τὰ εἶχε φορτωμένα-

σὲ ἔνα γαῖδούρι. Οἱ νοικοκυρές ἔτρεξαν στὶς θύρας νὰ φωνίσουν, καὶ τὰ παιδιὰ ἐπεριτιγύρισαν τὸ γαῖδούρι καὶ τὸ ἑκούταζαν μὲ περιέργεια.

Τί μεγάλο κεφάλι, ἀλήθεια, τί μεγάλα αὐτιά, καὶ τί μεγάλα μάτια! Λαιμὸς ὅμως κοντός· καὶ ἐπάνω σ' αὐτὸν μικρές ὄλόρθες τούχες γιὰ γαίτη.

Τοῦ κορμοῦ του οἱ τρύχες μικρές, στρωτές, στακτέρες. Τῆς οὐρᾶς του οἱ τρύχες μικρές· μόνο στὴν ἄκρη κάτω ἥσαν μακριές.

Αλλὰ τί δυνατὰ καὶ στερεὰ πόδια! Τὸ καθένα τελειώνει σὲ ἔνα δάκτυλο μ' ἔνα χονδρὸν νύχι.

Ἐξαφνα τὸ γαῖδούρι ἀρχισε νὰ φωνάζῃ. Ἀπὸ τὴ δυνατή, βαρειά, δυσάρεστη ἀγριοφωνάρα, τὰ μικρὰ παιδιὰ ἐτρόμαξαν καὶ τὰ μεγαλύτερα ἐγέλασαν γιὰ τὴν τρομάρα των.

«Αηδόνι τετράποδο» εἶπε κοροϊδευτικὰ μὰ γειτόνισσα.

«Ασγημό ζῶο» εἶπε ἔνα ἀπὸ τὰ παιδιά.

— «Ναί, μὰ ἐγὼ εἶδα προκθὲς ἔνα μικρὸ γαῖδουράκι ποὺ ἦτο ὅμορφο» εἶπε ἔνα ἄλλο παιδί.

— «Τὰ μικρὰ γαῖδουράκια εἶναι ὅλα γαριτωμένα», εἶπε τὸ πρῶτο παιδί, «τρέζουν καὶ πηδοῦν ξένοιαστα ὄλόγυρα στὴ μάνα των καὶ γαίρεται κανεὶς νὰ τὰ βλέπῃ. Αμα μεγαλώσουν ὅμως γάνονν τὴ γάρη καὶ τὴν ὁμορφιά των.»

— «Σ' αὐτὸ πταίουν καὶ ἐκεῖνοι ποὺ τὰ βασανίζουν, τὰ κακόμοιρα τὰ ζῶα. Τὰ κακομεταχειρίζονται πολλοί

"Εξαφρα τὸ γαϊδούρι ἀρχισε νὰ φωνάξῃ (σελ. 58).

ἄνθρωποι καὶ ἔτσι τὰ γαλοῦν. Λέγουν πῶς ἀπὸ αὐτὴ
τὴν αἰτία γίνεται πεισματάρης ὁ γάϊδαιος».

— «Αλήθεια, τί πείσμα ποὺ τὸ ἔχει! Έκεῖ ποὺ

πάει ήσυχα στὸ δρόμο, ἔξαφνα στέκεται. Τοῦ κάκου τὸν σπρώχνει δὲ ἀφεντικός του νὰ προχωρήσῃ. Ἡ ἀφεντιά του στυλώνει τὰ πόδια του καὶ δὲν κάμνει βῆμα. Τότε ἀρχίζουν τὰ μαλώματα καὶ τὸ ξυλοφόρτωμα· γιατί, ὅπως λέγει δὲ παπποῦς μου, «ὅπου δὲν πέφτει λόγος, πέφτει ξύλο».

— «Ἐγειρὶ ὅμιως καὶ τὰ καλά του, δὲ καιμένος» εἶπε ἔνα ἄλλο παιδί. Εἶναι πολὺ ὑπομονετικὸς οὗτος. Καὶ γιὰ ὅποιον ἔχει πολὺ μεγάλη ὑπομονή, λέγουν πᾶς ἔχει γαϊδουρινὴ ὑπομονή. Βαστᾶ πολὺ καὶ στοὺς κόπους καὶ στὴν κακοπέραση·

— «Καὶ δὲν ἀγαπᾶ τὴν καλοφαγία, ὅπως τὸ ἄλογο. Βέβαια δὲ ἀφεντικός του τοῦ δίνει καὶ ἄχυρο καὶ κριθάρι καὶ χόρτο, μά, στὴν ἀνάγκη, τοῦ φθάνει καὶ κανένα ἀγκάθι, ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ τὰ λέγουν γαϊδουράγκαθα· χόρτα ποὺ δὲν τὰ καταδέχεται τὸ ἄλογο, τὰ τρώγει τὸ γαϊδούρι χωρὶς δυσκολία».

— «Οὐλα κι ὄλα ὅμιως, νερὸς θέλει καθαρό. Ἀγαπᾶ τὴν πάστρα· γιὰ ίδετε τὰ πόδια του τί καθαρὰ ποὺ τὰ ἔχει!»

— «Στὸ σχολεῖο μᾶς εἶπε δὲν δάσκαλος πῶς δὲν εἶναι καθόλου κουτὸς οὗτος, ὅπως νομίζουν πολλοί. Ἐγειρὶ θυμητικὸς καὶ ξαναβρίσκει εὔκολα τὸ δρόμο ποὺ τὸν ἔχει περάσει ἂς εἶναι καὶ μὰ φορά».

— «Νά, ἀνοίγει τὸ στόμα του» εἶπε ἔνα παιδί· «ἔφανηκαν οἱ δοντάρες του. Νὰ ἔξέραμε ἀπὸ δόντια, θὰ ἔμαθαίναμε πόσω χρονῶν εἶναι· αὐτὸὶ ποὺ πουλοῦν καὶ ἀγοράζουν τὰ ζῶα καταλαβαίνουν τὴν ἡλικία τοῦ γαϊδάρου καὶ τοῦ ἀλόγου ἀπὸ τὰ δόντια των».

— «Τί τὰ θέλετε» εἶπε τὸ πρῶτο παιδί, ποὺ τοῦ

ἐφάνηκε ἄσχημο τὸ γαῖδούρι «μὲ ὅλη τὴν κακὴν φήμη του, εἶναι πολὺ χρήσιμο ζῶο. Οἱ περιβολάρηδες, σὰν καλὴ ὥρα τοῦτος ἐδῶ, οἱ πραματευτάδες, οἱ γεωργοὶ τὸ ἔχουν βοηθό, γιὰ νὰ κονθαλοῦν φορτώματα ἀπὸ τὸ ἀμπέλι ἢ τὸ χωράφι ἢ ἀπὸ τὸ μύλο, ἢ ἀπὸ χωριὸ τὴν χωριό. Σέρνει ἀμάξια φορτωμένα. Οἱ χωριᾶτες τῶν βουνῶν δὲν μποροῦν νὰ κάμουν χωρὶς γαῖδούρι. Ὁπου δὲν μπορεῖ νὰ περάσῃ τὸ ἀλόγο στὶς κακοτοπίες καὶ στὰ ἀπόκρημνα μονοπάτια, τὸ γαῖδούρι περνᾷ μὲ πάτημα στερεὸ καὶ ἄφοβο ἡμέρα καὶ νύκτα, γιατὶ βλέπει καὶ στὸ σκοτάδι».

— «Τὰ κόσκινα τὰ φτειάνουν ἀπὸ τὸ δέρμα του· ἀπὸ τὸ χονδρὸ δέρμα του γίνονται καὶ τὰ τύμπανα ποὺ βροντοῦν δυνατὰ καὶ βαστοῦν στὸ κτύπημα».

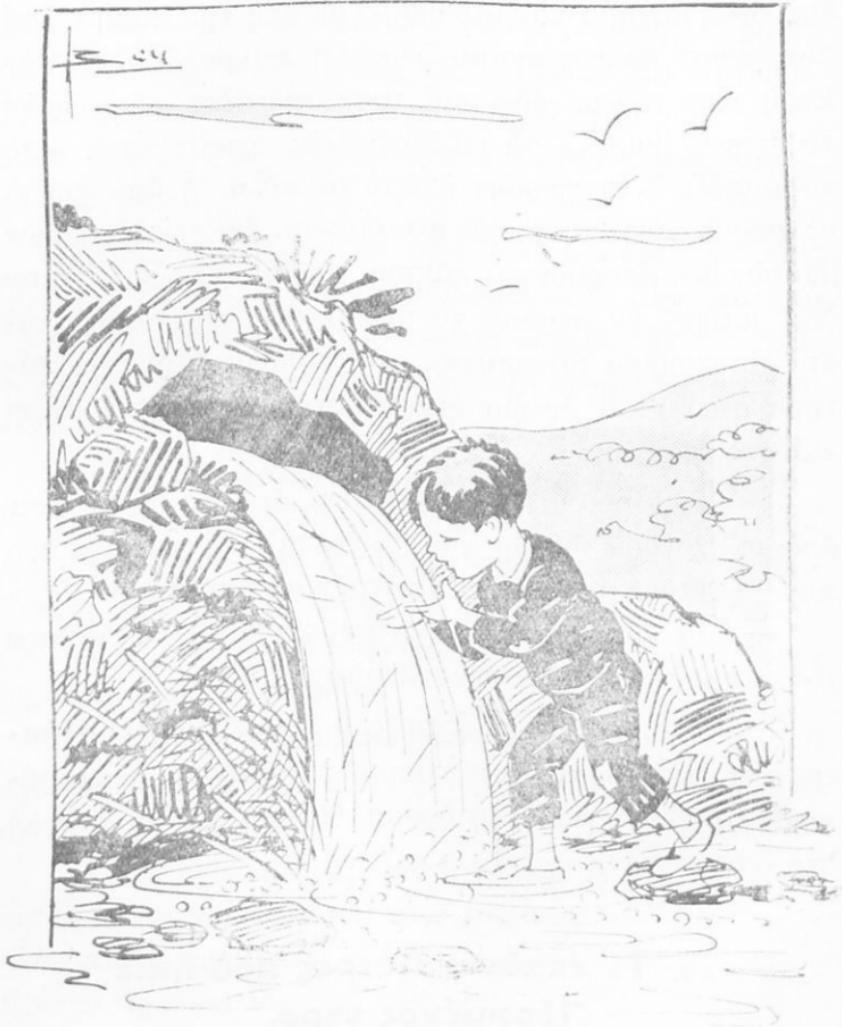
— «Γι’ αὐτὸ εἶπαν πῶς τὸν καημένο τὸ γάϊδαρο τὸν κτυποῦν καὶ πεθαμένο ἀκόμη».

— «Ντέ !» ἐφώναξε ἔξαφνα δὲ περιβολάρης. Οἱ νοικοκυρὲς ἐτελείωσαν τὸ φόνισμα τὸ γαῖδούρι ἔλαφούτερο, ἐτράβηξε γιὰ ἄλλο δρόμο καὶ τὰ παιδιὰ ἐπῆγαν στὰ σπίτια των.

29. Τί ἔπαθε ὁ Πέτρος ποὺ ἦπιε ἰδρωμένος νερό.

Ο Πέτρος ἐγύρωτε ἀπὸ τὴν ἔξοχὴ στὸ πατρικό του σπίτι.

Ήτο Ιούλιος μήνας. Ο ἥλιος ἔκαιε πολύ. Η ζέστη ἤτο ἀνυπόφορη. Φύλλο δὲν ἐσάλενε στὰ χωράφια. Κανένας διαβάτης στὸν κατασκονισμένο δρόμο.

‘Ορμα καὶ πίνει, πίνει, πίνει (οεί.. 63).

Κανένα κελάδημα πουλιοῦ μόνο τὰ τζιτζίγια ἐφόνα-
ζαν ἐπάνω στὰ δένδρα.

‘Ο Πέτρος ἔτρεχε νὰ προφθάσῃ. ‘Ητο μεσημέρι
καὶ ἐπεινοῦσε. Τὸ πρόσωπό του ἔγινε κατακόκκινο’ ὁ
ἴδωρτας ἔσταζε ἀπὸ τὸ μέτωπό του.

Ο Πέτρος ἐδίψασε πολὺ καὶ ἐνόμισε πῶς θὰ ἴμοθυμήσῃ.

Ἐνῷ ἔτοεχε, ἐπέρασε κοντὰ ἀπὸ μὰ πηγῆ. Τὸ νερό, δλοκάθαρο σὰν κρύσταλλο, ἀνάβλαζε ἀπὸ τὴ γῆ, κάτω ἀπὸ τὸν ὥσκιο ἐνὸς μεγάλου πλατάνου.

Στὸν Πέτρο εἶχαν εἰπεῖ πολλὲς φορὲς πῶς δὲν πρέπει νὰ πίνωμε κρύο νερό ὅταν εἴμαστε ίδρωμένοι. Μὰ ποῦ νὰ συλλογισθῇ τώρα αὐτὰ τὰ φρόνιμα λόγια !

Οομᾶ στὸ κατάψυχο νερὸ καὶ πίνει, πίνει, πίνει !

Ἄλλὰ μεμιᾶς γοιώθει ἔνα δυνατὸ πόνο σὰν κάτι νὰ σφίγγῃ τὰ σπλάγχνα του καὶ ἐκόντευσε νὰ πέσῃ ἀναίσθητος.

Μὲ πολλὴ δυσκολία ἐμπόρεσε νὰ φύσῃ στὸ σπίτι του. Ἀμέσως οἱ δικοί του τὸν ἔβαλαν στὸ κρεβάτι. Εἶχε φοβερὴ ζέστη. Λίγο ἔλειψε νὰ πεθάνῃ.

«Αχ» ἔλεγε στενάζοντας στὸ κρεβάτι, «ποιὸς νὰ τὸ ἔπιστενε πῶς ἡ δροσερὴ πηγὴ εἶχε νερὸ φαρμακομένο !»

Ο πατέρας τοῦ Πέτρου τὸν ἀκούσει καὶ εἶπε :

«Μὴν κακολογᾶς ἄδικα τὴν πηγὴ ποὺ δροσίζει τόσους καὶ τόσους διαβάτες. Τὸ νερό ἦτο δλοκάθαρο. Ἐσὺ ἐφάνηκες ἀσυλλόγιστος καὶ μόνο ἐσὺ πταίεις. Επρεπε νὰ θυμηθῆς τί σου εἶπα πολλὲς φορές :

Ίδρωμένος μὴν πίνης κρύο νερό.»

30. Ἡ πηγὴ τοῦ χωριοῦ.

Στὸ χωριό μας μὰ πηγὴν
ἀναβλήζει ἀπὸ τὴν γῆ,
φέρει ἀστείοντο νερό,
χρονοταλλένιο, δροσερό,

καὶ μὲν χάρη περισσὴν
πολυτρόχια καὶ κισσοὺ
γύρω στὰ νερά της σκύβοντ,
τὴν στολίζοντ καὶ τὴν κρύβοντ.

Κι διαβάτης σταματᾶ,
φιλικὰ τὴν χαρετᾶ,
καὶ στὸν ἥσκιο ἐκεῖ κοντά της
ξενονοσάζεται διαβάτης.

Καὶ τοῦ δίνει αὐτῇ νερό
χρονοταλλένιο, δροσερό,
κι διαβάτης εὐλόγει
τὴν φιλόξενη πηγήν.

(I. Πολέμης)

31. Πῶς ἔνας μικρὸς βοσκὸς φυλάγει πιστὰ τὴν παραγγελία τοῦ πατέρα του.

Ἐνα παιδί, ως δώδεκα χρονῶν, ἐφύλαγε ἔνα κοπάδι πρόβατα κοντὰ στὸ δάσος τοῦ χωριοῦ του.

Ἐξάμετο στὸν ἥσκιο ἑνὸς πεύκου καὶ εἶχε τὸ νοῦ του ὅλο στὸ κοπάδι. Ἐξαφνα ἀπὸ τὸ δάσος ἐβγῆκε ἔνας κυνηγός.

«Καλό μου τσοπανόπουλο» λέγει τοῦ παιδιοῦ «τίνος εἶναι αὐτὰ τὰ πρόβατα;»

— «Τοῦ κυνὸς Γιάννη τοῦ βουλευτῆ» εἶπε τὸ παιδί.

— «Τὸν γνωρίζεις ἐσὺ τὸν κυνὸς Γιάννη;»

— «Οχι δὲν τὸν εἶδα ἀκόμη. Έμήνυσε δύμως πῶς θὰ ἔλθῃ αὐτὲς τὶς ἡμέρες» ἀποκρίθηκε τὸ παιδί.

— «Ἐσὺ τὰ φυλάγεις πάντα τὰ πρόβατα τοῦ ἀφεντικοῦ σου;»

— «Οχι. ἐγὼ πηγαίνω στὸ σχολεῖο. Τὰ φυλάγω

«Θὰ σοῦ δώσω καὶ δυὸς δραχμές!» (σελ. 66).

μόνο ὅταν λείπῃ ὁ πατέρας μου. Καὶ σήμερα ἐπῆγε στὴ χώρα, νὰ ἴδῃ μὴν ἥλθε ὁ κυνὸς Γιάννης.»

‘Ο ξένος ἐχαμογέλασε, ἐκρίταξε τὸ παιδί στὰ μάτια καὶ τοῦ λέγει :

ΚΟΡΤΙΔΗ «ΙΣΤΟΡΙΕΣ», Λαναγνωστικό Β', ἔκδ. β' 1914

«Καλά τώρα θὰ σὲ παρακαλέσω νὰ μοῦ κάμης μιὰ γάρη. Θέλω νὰ πάω στὴ γάρη καὶ δὲν ξέρω τὸ δόρυ. "Αφησε λίγο τὸ κοπάδι σου καὶ ἔλα μαζί μου. Θὰ σοῦ δώσω καὶ δυὸ δραχμές.»

— «Αὐτὸ δὲν γίνεται» εἶπε ἡσυχα τὸ παιδί.

— «Σοῦ δίνω πέντε.»

— «"Οχι.»

— «Τότε σοῦ δίνω δέκα.»

— «"Οχι.»

— «Σοῦ δίνω δεκαπέντε.»

— «"Οχι.»

— «Σοῦ δίνω εἴκοσι.»

— «"Οχι, οχι, οχι !» ἀποκρίθηκε μὲ δύναμη τὸ παιδί.

Ο κυνηγὸς ἐσώπασε μιὰ στιγμὴ καὶ ἔπειτα εἶπε :

— «Εἶμαι κουρασμένος καὶ πεινῶ πολύ.»

Τὸ παιδί ἔβγαλε ἀπὸ ἕνα σακούλι κρεμασμένο στὸ πλευρό του, ἔνα κομμάτι ψωμί, τοῦ τὸ ἔδωσε καὶ εἶπε :

«Αὐτὸ ἔχω ὅλο ὅλο καὶ σοῦ τὸ δίνω. Φάγε καὶ ξεκουράσου ἐκεῖ στὸν ἥσκιο κάτω ἀπὸ τὰ πεῦκα.»

— «Σοῦ δίνω είκοσιπέντε δραχμὲς» εἶπε ὁ ἄγνωστος καὶ ἔκαμε νὰ βγάλῃ ἀπὸ τὸ πορτοφόλι του λεπτά.

— «Τοῦ κάκου ξοδεύεσαι, ἀφέντη» εἶπε τὸ παιδί.

«Ο, τι καὶ νὰ μοῦ δώσης δὲν τὸ ἀφήνω τὸ κοπάδι μου.»

— «Γιατί ;» ἐρώτησε ὁ κυνηγός.

— «Γιατὶ ὅταν ἔφυγε ὁ πατέρας μου, μοῦ εἶπε : «Σοῦ ἐμπιστεύομαι τὰ πρόβατα νὰ τὰ προσέχης σὰν τὰ μάτια σου· στιγμὴ νὰ μὴν τὰ παρατήσῃς.» Τοῦ λόγου σου, κύριε, φαίνεσαι καλὸς ἀνθρωπος. Ηδης λοιπὸν θέλεις νὰ μὲ κάμης νὰ φανῶ ἀπιστος στὸν ἀφεντικό μου καὶ νὰ μὴν ἀκούσω τὸν πατέρα μου ;»

Τὴ στιγμὴ ἔκείνη ἐφάνηκαν ἀπὸ τὸ δάσος μερικοὶ χωρικοὶ καὶ ὁ πατέρας τοῦ παιδιοῦ.

“Οἵοι ἔχαιρέτισαν μὲ τιμὴ τὸν κυνηγό.

‘Ο πατέρας τοῦ μικροῦ βισκοῦ ἐπλησίασε τὸ γιό του καὶ τοῦ εἶπε σιγὰ δεύκοντας τὸν ἄγνωστο :

«Ο κὐρ Τιάννης!»

Τὸ παιδί ἐκοίταξε τὸν ἀφεντικὸ μὲ ἀπορία, ἀλλὰ χωρὶς φόβο.

‘Ο κὐρ Τιάννης ἐπῆγε μὲ χαμόγελο κοντὰ στὸ παιδί, τοῦ ἐχάδευσε τὸ κεφάλι καὶ εἶπε στὸν πατέρα του :

«Περνώντας τὸ δάσος γιὰ κυνήγι, ενῷηκα τὸ γιό σου νὰ φυλάγῃ τὸ κοπάδι. Ἐδέλησα νὰ τὸν δοκιμάσω. Εἶναι καλό, πιστὸ καὶ ὑπάκουο παιδί. Θὰ τὸν προστατεύσω νὰ μάθη γράμματα καὶ ἅμα μεγαλώση, θὰ τὸν διορίσω διευθυντὴ σὲ ὅλα ἐδῶ τὰ κτήματά μου.»

32. Τὸ πρόβατο.

1

‘Ενας βισκός ρουμελιώτης, μὲ φουστανέλα καὶ μὲ κάπα, ἔβγαζε τὰ πρόβατά του ἀπὸ τὴ μάνδρα νὰ βοσκήσουν. Ἀνάμεσα στὰ σπίτια ἦτο ἔνας τόπος ἄφρακτος, χορταριασμένος. Ἐκεῖ ἐστάθηκε ὁ βισκός μὲ τὸ κοπάδι· καὶ τὰ πρόβατα, σκόρπια, ἀρχισαν νὰ τραβοῦν μὲ τὸ στόμα καὶ νὰ κόβουν τὸ λιγοστὸ χορτάρι ποὺ ἐφύτεψε ἐδῶ καὶ ἔκει.

‘Ητο Πέμπτη ἀπόγενυμα. Ἐκείνη τὴν ὥρα ἐπέργισε ὁ δάσκαλος μὲ τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου ποὺ τὰ ἐπήγαινε περίπατο.

‘Ο δάσκαλος ἔβαλε τὰ παιδιὰ νὰ σταθοῦν.

«Παιδιά», τωὺς εἶπε «ὅταν σᾶς ἐμύλησα στὸ σχολεῖο

γιὰ τὸ πρόβατο, σᾶς ἔδειξα ζωγραφισμένα πρόβατα σὲ μιὰ εἰκόνα. Τώρα βλέπετε ζωντανά, ἀληθινὰ πρόβατα. Νὰ τὰ κοιτάξετε μὲ πολλὴ προσοχή, γιατὶ αὐτὸ θὰ σᾶς φωτήσω στὸ μάθημα.»

Τὰ παιδιὰ κάμποση ὡρα ἐκοίταζαν πῶς εἶναι τὸ κεφάλι, τὰ πόδια, τὰ νύχια, ἡ οὐρὰ καὶ τὸ μαλλί τῶν προβάτων. Ἔξαφνα ἔνα σκυλάκι ἐπέρασε γαβγίζοντας καὶ μονομιᾶς τὰ πρόβατα ἐσκορπίσμηκαν φοβισμένα. Ὁ βισκός ἔδιωξε υψηλούς τὸ σκυλάκι, καὶ δύ δάσκαλος ἐπρόσταξε τὰ παιδιὰ νὰ κάμουν γραμμὴ καὶ νὰ προχωρήσουν.

“Οταν ἔφθασαν στὸ μεγάλο δρομό, δύ δάσκαλος εἶπε στὰ παιδιά : «Τί ἐσυλλογισθήκατε ὅταν εἴδατε τὰ πρόβατα νὰ σκορπίζουν ἔτσι ;»

— «Πῶς τὰ πρόβατα εἶναι πολὺ δειλὰ ζῶα», εἶπε ἔνα παιδί «καὶ ξαφνιάζονται μὲ τὸ παραμικρό : μὲ τὸ γάργισμα ἐνὸς μικροῦ σκυλιοῦ, ὅπως τώρα, μὲ τὴ φωνὴ ἐνὸς μικροῦ παιδιοῦ, μὲ τὸ πτέρνισμα ἐνὸς γέρου, μὲ ὅ,τι τύχη.»

“Οσο τὰ παιδιὰ ἐπροχωροῦσαν στὴν ἔξοχή, ἔλεγαν ἀναμεταξύ των τί εἶδαν στὰ πρόβατα, γιὰ νὰ τὰ υμηθοῦν καλύτερα αὔριο.

«Ἐπρόσεξες τὸ κριάρι, τὸ ἀρσενικὸ πρόβατο, μὲ τὰ μεγάλα στριμμένα κέρατα ; Εἶναι μεγαλύτερο ἀπὸ τὶς προβατίνες», ἔλεγε ἔνα παιδί στὸ πλαγινό του.

— «Ἐχει ἔνα μεγάλο κουδούνι στὸ λαιμό του γιατὶ πάει ἐμπρὸς ὄδηγὸς καὶ τὸ κοπάδι ἔρχεται πίσω του.»
— «Ἡ προβατίνα ἔχει μικρὰ κέρατα, ποὺ μόλις φαίνονται» εἶπε ἄλλο παιδί.

— «Τὰ ἀρνάκια εἶναι πολὺ ὅμορφα. Ἡθελα νὰ τὰ πιάσω καὶ νὰ τὰ χαδεύσω». .

- «Ἐπρόσεξες πῶς εἶναι τὸ κεφάλι τοῦ προβάτου;»
- «Μακρουλὸν καὶ ἐμπρός στενὸν καὶ μυτερόν.»
- «Τὰ πόδια του εἶναι λεπτὰ καὶ τελειώνουν σὲ δυὸ δάκτυλα μὲν δυὸ νύχια μαῦρα.»

— «Τὸ κοριμὸν τοῦ προβάτου τὸ σκεπάζει τὸ μαλλί του, τρίχες μακριές καὶ μαλακές· μόνο τὸ κεφάλι καὶ τὰ πόδια του δὲν ἔχουν μαλλί, ἀλλὰ κοντὲς τρίχες. Τὸ μαλλί τοῦ προβάτου εἶναι ἄσπρο, μαῦρο δὲ καὶ ἀπὸ τὰ δυό· δὲ οὐδά του εἶναι μικρὴ καὶ κρέμεται.»

— «Τὰ μάτια του δὲν εἶναι χωηρά· εἶναι σὰν κοιμισμένα. Καὶ τὸ πρόβατο εἶναι κοιμισμένο· δὲν εἶναι διόλου ἔξυπνο· τίποτε δὲν μαθαίνει καὶ σὲ τίποτε δὲν προσέχει. Ο δάσκαλος μᾶς εἶπε πῶς τὸ μόνο ποὺ μαθαίνει, καὶ αὐτὸν ὑστερᾷ ἀπὸ πολὺν καιρού, εἶναι νὰ γνωρίζῃ τὸ βισκό του καὶ τὸ μανδρί του. Δὲν ξέρει νὰ φυλαχθῇ ἀπὸ τὸν κίνδυνο, ὅπως τὰ ἄλλα ζῶα. "Οταν καίεται τὸ μανδρί του δὲν καταλαβαίνει νὰ φύγῃ, μόνο τρέχει βελάζοντας μέσα στὴ φωτιὰ καὶ καίεται. "Αν γλυστροήσῃ τὸ κριάρι, ποὺ πάει ἐμπρός, καὶ πέσῃ σὲ ποτάμι δὲ γκρεμόν, ὅλο τὸ κοπάδι τρέχει τυφλὰ καὶ πνίγεται δὲ σκοτώνεται.»

— «Εἶναι ὅμως πολὺ ἥμερο καὶ ἀκαχο ζῶο· δὲν κάμνει κακὸ σὲ κανένα.»

— «Τί ἄλλο ἀκόμη ἐμάθαμε γιὰ τὸ πόροβατο;»

— «Πῶς τρώγει τρυφερὸν χόρτο, κριθάρι καὶ πίτουρα. Άφοῦ μασήσῃ καὶ καταπιῇ τὴν τροφή του, τὴν ἀνεβάζει στὸ στόμα του καὶ τὴν ἔαναμασᾶ.»

— «Τοῦ ἀρέσει τὸ καθαρὸν νερό.»

— «Δὲν βαστᾶ οὔτε στὴν πολλὴν ζέστη οὔτε στὸ πολὺ κρύο. Γιὰ τοῦτο οἱ βισκοὶ τὸ καλοκαίρι ὁδηγοῦν τὰ πρόβατα σὲ τόπους δροσερούς, καὶ τὸ χειμώνα σὲ

κάμπους προσήλιους, φυλαγμένους ἀπὸ τὸ βοριά. Χειμαδιὰ λέγουν τὰ ζεστὰ μέρη ποὺ ξεχειμωνιάζουν τὰ πρόβατα.»

— «Τὸ καλοκαίρι οἱ βοσκοὶ κουρεύουν τὰ πρόβατα καὶ πουλοῦν τὸ μαλλί των.»

«Ετσι μιλώντας τὰ παιδιὰ ἔφθασαν σ' ἐνα λιβάδι.

«Παιδιά», εἶπε τότε ὁ δάσκαλος, «ἐδῶ θὰ σταθοῦμε. Σήμερα δὲν θὰ σᾶς δεῖξω ἄλλο τίποτε, γιατὶ ὁ νοῦς σας εἶναι στὰ πρόβατα. Εμάθαμε, πῶς ὅσο κουτά καὶ ἄν εἶναι, μᾶς εἶναι πολὺ χρήσιμα. Έλάτε τώρα νὰ εἰποῦμε ποιοὶ καὶ ποιοὶ ἀνθρώποι βρίσκουν δουλειὰ ἀπὸ τὰ πρόβατα.»

2

Τὰ παιδιὰ ἐστάθηκαν λίγο καὶ ἐσυλλογίσθηκαν τὰ μάτια των ἔλαμπαν.

— «Πρῶτα πρῶτα ὁ βοσκὸς ποὺ τὰ φυλάγει» εἶπε ἐνα παιδί.

— «Ο γαλατᾶς ποὺ πουλᾶ τὸ γάλα» εἶπε ἄλλο.

— «Οποιος κάμνει βούτυρο καὶ τυρί, καὶ ὅποιος τὰ πουλᾶ.»

— «Ο γιαουρτᾶς.»

— «Ο ζαχαροπλάστης ποὺ κάμνει γλυκὰ μὲ τὸ γάλα.»

— «Αὐτὸς ποὺ ὑφαίνει τὸ μαλλὶ τῶν προβάτων καὶ κάμνει κουβέρτες.»

— «Οσοι ὑφαίνουν τὸ μαλλὶ στὰ ἐργοστάσια καὶ φτειάνουν τὰ μάλλινα ὑφάσματα.»

— «Οσοι ὑφαίνουν φανέλες, κάλτσες καὶ ἄλλα ὑφαντὰ ἢ πλεκτά.»

— «Οι ἔμποροι ποὺ πουλοῦν υφάσματα, φανέλες, κάλτσες καὶ μαλλιὰ γιὰ πλέξιμο.»

— «Ο ράφτης ποὺ κόβει καὶ ράβει τὰ μάλλινα φορέματα.»

— «Ο κρεοπόλης ποὺ πουλᾶ τὸ κρέας των.»

— «Ο μάγειρας ποὺ τὸ μαγειρεύει.»

— «Κανένας ἄλλος ;» ἐρώτησε ὁ δάσκαλος.

— «Όποιος πουλᾶ τὸ δέρμα των καὶ ὅποιος τὸ φτειάνει προβίες ἢ πετσιά, ὅπως ὁ πατέρας μου» εἶπε ἔνα παιδί.

— «Ἐτελειώσαμε ;» εἶπε γελώντας ὁ δάσκαλος.

«Ἐξεχάσαμε μόνο πῶς ἀπὸ τὸ πάχος των γίνονται κεριὰ καὶ ἀπὸ τὰ ἔντερά των χορδὲς γιὰ βιολιά, γιὰ λαοῦτα καὶ γιὰ κιθάρες.

»Παιδιά μου, εἶμαι εὐχαριστημένος ἀπὸ σᾶς· προσέχετε σὲ ὅ,τι σᾶς λέγω καὶ δὲν τὸ ξεχνᾶτε· καὶ βλέπω πῶς ἀρχίζει νὰ δουλεύῃ ὁ νοῦς σας. Λοιπόν, ἀφῆστε πιὰ τὰ πρόβατα. Τώρα νὰ πάτε νὰ παίξετε μὲ δὴ τὴν καρδιά σας.»

Αμέσως ἐσκορπίσθηκαν τὰ παιδιά, καὶ τὸ λιβάδι ἐγέμισε ἀπὸ τὶς ζωηρὲς καὶ χαροπὲς φωνές των.

Ἐσκορπίσθηκαν τὰ παιδιά, καὶ τὸ λιβάδι ἐγέμισε
ἀπὸ τὶς φωνές των (σελ. 71).

33. Τὸ κοπάδι.

« Ἀρνάκια, εἶναι ὥρα
— τὸ σκότος ἀρχινᾶ —
νὰ κατεβῆτε τώρα
ἀπ' τὰ ψηλὰ βουνά.

Κι' δταν θὰ ξαναδοῦμε
ζωνσὸν τὸν οὐρανό,
τροφὴ καλὴ θὰ βροῦμε
καὶ πάλι στὸ βουνό.»

Κι ἄλλο δὲν περιμένοντ
τάρνάκια τὰ καλά,
καὶ νά τα κατεβαίνοντ,
ἀφήνοντ τὰ ψηλά.

Ἐμπρὸς ὁ Μοῦργος πάει
σὰ γέρος γνωστικός,
κι ἀκολουθᾶ στὸ πλάν
μαγκούρα καὶ βοσκός.

(A. Κατακονζηνός)

34. Ὁ Σταῦρος ὄμολογεῖ τὸ φταιίξιμό του.

Ο δάσκαλος ἔκαμνε μάθημα στὸ σχολεῖο. Τὰ παιδιὰ τὸν ἀκουαν μὲ προσοχή.

Ἐνα ἀπὸ τὰ παιδιά, ὁ μικρὸς Θέμος, ἐθέλησε νὰ βγάλῃ ἀπὸ τὴν τσέπη του τὸ μαντήλι του.

Μέσα ἔκει εἶχε τοὺς βώλους του, καὶ μαζὶ μὲ τὸ

μαντήλι ἔβγαλε καὶ τοὺς βώλους. Ὁ Σταῦρος, ποὺ ἐκάθετο πλάι, γιὰ νὰ γελάσῃ, ἔσπρωξε τὸν ἀγκῶνα τοῦ Θέμου.

Οἱ βῶλοι ἔξεφυγαν ἀπὸ τὸ χέρι του, ἔπεσαν καὶ ἐκατρακύλησαν στὸ πάτωμα.

Τὰ παιδιὰ ἐγέλασαν, ἔσκυψαν νὰ ἴδοῦν ποῦ ἐκύλησαν οἱ βῶλοι καὶ δὲν εἶχαν τὸ νοῦ των στὸ μάθημα.

Ο δάσκαλος ἔδυσαρεστήθηκε καὶ εἶπε :

«Θέμο, δὲν βγάζουν τὸν βώλους στὸ μάθημα ! Θὰ τιμωρηθῆς γι' αὐτὸ ποὺ ἔκαμες !»

Ο Θέμος ἔγινε κατακόκκινος. ⁷ Ήτο φιλότιμο παιδί. Δάκρυα ἀνέβηκαν στὰ μάτια του· δὲν εἶπε ὅμως τίποτε, γιατὶ δὲν ἥθελε νὰ μαρτυρήσῃ τὸ συμμαθητή του.

Τότε ὁ Σταῦρος ἔσήκωσε τὸ χέρι του· ἔζήτησε τὴν ἄδεια νὰ μιλήσῃ καὶ εἶπε :

«Κύριε, δὲν πταίει ὁ Θέμος· οἱ βῶλοι ἔβγηκαν μὲ τὸ μαντήλι του χωρὶς νὰ θέλῃ· ἐγὼ τὸν ἔσπρωξα υστερα καὶ τοῦ ἔπεσαν· ἐμένα νὰ τιμωρήσετε.»

— «Αφοῦ δὲν πταίει ὁ Θέμος» εἶπε ὁ δάσκαλος, «δὲν θὰ τιμωρηθῇ. Ἀλλὰ δὲν πρέπει ἀπεδῶ κ' ἐμπρός, οὕτε αὐτὸς οὕτε κανεὶς ἄλλος νὰ φέρνη βώλους στὸ σχολεῖο. Ἔσένα ὅμως, Σταῦρο, σου ἀξιζε τιμωρία. Γιὰ νὰ γελάσετε σὺ καὶ οἱ φίλοι σου, ἔκαμες ἀνω κάτω τὸ μάθημα. Ἀλλὰ εἶπες μὲ θάρρος τὴν ἀλήθεια. Αὐτὸ δείχνει πῶς δὲν εἶσαι κακὸ παιδί. Ἔφανηκες μονάχα ἀσυλλόγιστος. Εἶμαι βέβαιος πῶς δὲν θὰ τὸ ξανακάμης γι' αὐτὸ σὲ συγκαρῶ καὶ σένα».

«Καλὴ γειτόνισσες, τί μοῦ ἐπάθατε ; (σελ. 74).

35. Ὁ ψευτογιατρός.

Γάτος σὰν ἔμαθε
πῶς κάποιες δονιθες
βαριὰ ἀρρωστήσανε,
γιατὶ δὲν βρίσκανε
νὰ πιοῦνται,

πῆγε δὲ παμπόνηρος,
γιατὸς ἐντύθηκε,
γναλάκια φόρεσε,
καὶ λέει στὶς δονιθες
μὲ σοβαρό :

«Καλὴ γειτόνισσες,
τί μοῦ ἐπάθατε ;
Πῶς εἶστε σήμερα...
Τώρα μοῦ τόπανε
κι ἔτοξα εὐθύς.»

Μ' αὐτές, σὰν ἔξυπνες,
τοῦ ἀποκοινώπικανε :
«Σὰ θές, φευτόγιατρε,
καλὰ τὰ γύρουμε,
μήτρ ξαραρθῆς.»

(Γιάννης Περγαλίτης)

36. Τὸ πάθημα τῆς ἀλεποῦς.

Ἐνας σκύλος καὶ ἕνας πετεινὸς ἔκαμαν συντροφιὰ καὶ ἐπῆγαν μακρινὸ ταξίδι γιὰ νὰ ἴδουν ξένα μέρη.

Ἐνα βράδυ ἐνυκτώθηκαν σὲ κάποιο δάσος καὶ ἀποφάσισαν νὰ περάσουν τὴν νύκτα των ἑκεῖ.

Ο σκύλος εἶδε τὴν κουφάλα μιᾶς ἐλιᾶς, ποὺ τοὺς ἔχωροῦσε καὶ τοὺς δυό.

«Ἐδῶ μέσα, σύντροφε» εἶπε στὸν πετεινὸ «μποροῦμε νὰ περάσωμε ἀρχοντικὰ τὴν νύκτα μας».

— «Ἄλήθεια, σωστὴ σπηλιὰ» εἶπε ὁ πετεινός: «ἔμένα διμως μοῦ ἀρέσει νὰ κοιμοῦμαι ψηλά.»

Ἐπέταξε σ' ἔνα κλαδί, ἐπιάσθηκε καλὰ μὲ τὰ δάκτυλά του καὶ τὰ γυριστὰ νύχια του, ἐκαληνύκτισε τὸ σύντροφό του καὶ ἀποκοινώθηκε γρήγορα, γιατὶ ἔνύσταξε πολύ.

Ο σκύλος, ἀφοῦ εἶπε καὶ αὐτὸς «καληνύκτα» στὸν πετεινό, ἐχώθηκε μέσα στὴν κουφάλα τῆς ἐλιᾶς καὶ ἀποκοινώθηκε.

Πρὸν γλυκοχαράξη, ὁ πετεινὸς ἀρχισε τὸ λάλημά του.

Τὸ κουκουδίκουν ἔφθασε στὸ αὐτὶ μιᾶς ἀλεποῦς, ποὺ εἶχε κάπου ἑκεῖ μέσα στὸ δάσος τὴ φωλιά της.

Αμέσως εὑρέθηκε κοντὰ στὸ δένδρο.

“Οταν είδε πῶς ὁ πετεινὸς ἦτο ψηλά, εἶπε μὲ τὸ νοῦ τῆς :

«Ἐδῶ χρειάζεται πονηριά. Δὲν μπορῶ νὰ ἀνεβῶ τόσο ψηλά. Ας κοιτάξω λοιπὸν μὲ τὴν ἔξυπνάδα μου νὰ τὸν φέρω κάτω αὐτὸν τὸν δρεκτικὸν κὺν Κουκουρίκο!»

Εσίμωσε τότε περισσότερο καὶ μὲ μεγάλη εὐγένεια εἶπε :

«Καλημέρα ἀγαπημένε ! Πῶς ἦτο καὶ ἥλθες στὰ μέρη μας ; Πόσον καιρὸν εἶχα νὰ σὲ ἴδω ! Νὰ ἤξερες πόσο σ' ἐπεθύμησα !... Μὰ γιατὶ ἥλθες καὶ ἔξενύκτισες σὲ τόσο ἀταίριαστο μέρος ; Πῶς θὰ λυπηθῶ ἂν μοῦ κρυολογήσῃς !” Επρεπε νὰ ἔλθῃς ἵσια στὸ πτωχικό μου, νὰ σὲ περιποιηθῶ, σὰ συγγενεῖς ποὺ εἴμαστε.»

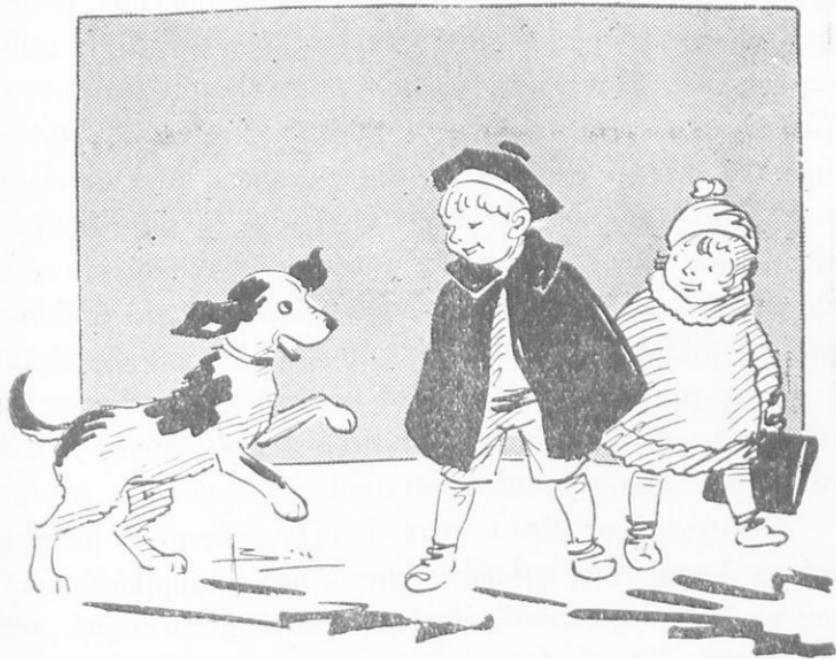
Ο πετεινὸς ἦτο γνωστικός. Εἶχε ἀκούσει πολλὰ γιὰ τὴν πονηριὰ τῆς ἀλεποῦς καὶ δὲν ἐγελάσθηκε ἀπὸ τὰ γλυκά της λόγια· μόνο τῆς εἶπε :

«Δὲν τὸ ἤξερα πῶς εἴμαστε τόσο κοντινοὶ συγγενεῖς καὶ νὰ μὲ συμπαθᾶς· μὰ ἀφοῦ τὸ λέγει ἡ ἀφεντιά σου, τὸ πιστεύω. Δέχομαι μὲ εὐχαρίστηση τὸ εὐγενικό σου κάλεσμα. Εζω ὅμιως ἔνα σύντροφο ποὺ κοιμᾶται κάτω βαθιά. Εἶναι λιγάκι χονδρὸς ὁ καημένος καὶ ἐκουράσθηκε ἀπὸ τὸν πολὺ δρόμο.»

Ἡ ἀλεποὺ ἐνόμισε πῶς μέσα στὴν κουφάλα τοῦ δένδρου εύρισκετο καὶ ἄλλος πετεινός, πιὸ παχὺς καὶ καλοθρεμένος, καὶ εἶπε μὲ τὸ νοῦ της :

«Τύχη ποὺ τὴν ἔχω ! ἀντὶ γιὰ ἔνα, θὰ φάγω δυό !»
Καὶ ἐπῆγε σιγὰ σιγὰ στὴν κουφάλα τῆς ἐλιᾶς.

Μὰ ὁ σκύλος εἶχε ἔυπνήσει καὶ ἀκούσει ὅλη τὴν συνομιλία. Καὶ πρὸ τὸν ἴδη ἡ κυρὰ Μαριά, ὥρμησε καὶ τὴν ἄσπαξε ἀπὸ τὸ λαιμό.

"Οταν γυρίζουν άπο τὸ σχολεῖο, τρέχω νὰ τὰ καλοδεχθῶ (σελ. 77).

37. Ὁ σκύλος.

1

Εἶμαι ὁ φύλακας τοῦ σπιτιοῦ, ὁ φύλος τῶν ἀνθρώπων, ὁ σύντροφος τῶν παιδιῶν.

"Οταν τὰ παιδιὰ παίζουν στὴν αὐλὴ καὶ στὸ δρόμο, παίζω καὶ ἐγὼ μαζί των τρέχουν αὐτὰ μὲ χαρὰ καὶ πηδοῦν, τρέχω καὶ ἐγὼ καὶ πηδῶ, καὶ μὲ τὶς ζωηρὲς φωνές των σμύγω τὰ χιονοπὰ γαβγίσματά μου.

Τὰ ἀγαπῶ τὰ παιδιὰ καὶ αὐτὰ μὲ ἀγαποῦν.

"Οταν τὰ παιδιὰ τοῦ ἀφεντικοῦ μου γυρίζουν ἀπὸ

τὸ σχολεῖο, τρέχω στὴν θύρα νὰ τὰ κάλοδεζθῶ, χύνομαι ἐπάνω των μὲ γαδευτικὲς φωνές, καὶ τὰ παιδιὰ μοῦ γαμογελοῦν. Μόνο ἂν τὰ πόδια μου εἶναι σκονισμένα ἢ λασπωμένα, καὶ λερώσω τὰ φορέματά των, τότε, ἀλήθεια, μὲ μαλώνουν λίγο ἀλλὰ μὲ ἀγάπη.

”Οταν ἀκούω νὰ λέγουν «περίπατος!» τεντώνω τὰ αὐτιά μου. ”Αν δὲ ἀφεντικός μου παίρνη τὸ καπέλο καὶ τὸ φαβδί του, τὸν κοιτάζω στὰ μάτια· γιατὶ νοιώθω ἀπὸ τὰ μάτια του ἂν θὰ μὲ πάρη μαζί του ἢ δχι. ”Αν ἡ ματιά του λέγη ναι, ἀρχίζω νὰ πηδῶ, νὰ στριφογυρίζω, νὰ γαβγίζω μὲ γαρά, νὰ τρέχω πρὸς τὴν θύρα σὰ νὰ λέγω : «ἀκόμη ; πάμε λοιπόν !»

Εὔτυχισμένος εἴμαι ὅταν δὲ ἀφεντικός μου μὲ γαδεύη καὶ μοῦ λέγη φιλικὰ λόγια. Τότε ἀκουμβᾶ ἐπάνω του τὰ δυὸ μπροστινὰ πόδια μου, λυγίζω τὸ κορμί μου καὶ κουνῶ τὴν οὐρά μου. ”Οταν διμως μὲ μαλώνη, τότε γυρεύω τόπο νὰ κρυφθῶ, κατεβάζω τὴν οὐρά μου καὶ φεύγω. Καὶ εἴμαι δυστυχισμένος !

”Ο, τι λέγετε μὲ τὴν γῆδσσα ἔσεις οἱ ἄνθρωποι, ἐμεῖς τὸ λέγομε μὲ τὴν οὐρά μας· μὲ τὴν οὐρὰ παρακαλοῦμε καὶ φοβερίζομε, μ’ αὐτὴ δείχνομε τὴν ἀγάπη μας καὶ τὴν ἔχθρα μας. Βλέπετε πῶς δρθώνεται ἀγρια ἡ οὐρά μας, ὅταν βρισκόμαστε ἐμπρὸς στὸν ἔχθρο μας, τὴ γάτα ;

Τὸ γάργισμά μας πολλοὶ δὲν τὸ προσέχουν, καὶ διμως εἶναι λογῆς λογῆς. Εἶναι γάργισμα ποὺ μοιάζει μὲ γέλιο, εἶναι ἄλλο ποὺ μοιάζει μὲ κλάμα. Βγάζομε φωνὲς ἀπαλές, γλυκειές, σὰν τραγούδι, καὶ φωνὲς λυπητερὲς σὰ θρῆνο. ”Οταν ἔνας σκύλος ουδολιάζῃ, οἱ ἄνθρωποι ἀνατριχιάζουν, γιατὶ φαντάζονται πῶς κάτι κακὸ θὰ τους γίνη. Αὐτὸ διμως δὲν εἶναι ἀλήθεια.

Τὸ κοριτσάκι τοῦ ἀφεντικοῦ μου, ἡ Φρόσω, εἶναι δύτῳ χρονῶν καὶ πηγαίνει στὴ δεύτερη τάξη τοῦ δημοτικοῦ. Προχθὲς λέγει στὸν ἀδελφό της ποὺ εἶναι στὴν ἔκτη :

«Μῆτσο, ἡ δασκάλα μᾶς εἶπε στὸ σχολεῖο πῶς θὰ μᾶς εἰπῇ ἔνα παραμύθι γιὰ ἔνα σκύλο, καὶ ὑστερα θὰ ζωγραφίσωμε τὸ σκύλο, ἀπὸ τὸ νοῦ μας.»

—«Πάρε τὸν Πιστὸ» λέγει ὁ Μῆτσος «κοίταξέ τον μὲ προσοχή, καὶ τότε θὰ ζωγραφίσης κάτι ποὺ θὰ μοιάζῃ μὲ σκύλο.»

—«Πιστέ, ἐδῶ, σὲ προτοχή !» ἐφώναξε τὸ ἀγόρι, καὶ ἐγὼ ἐστάθηκα κοντά του σοβαρά.

—«Τὸ κεφάλι του εἶναι μακρουλὸ καὶ στὴν ἄκρη μυτερό», ἔλεγε τὸ κοριτσάκι. «Τὰ μάτια του ζωηρά, τὰ αὐτιά του μεγάλα, μισοσηκωμένα, μὲ τὶς μυτερές των ἄκρες κρεμασμένες. Τὰ πόδια του τὰ πίσω εἶναι λίγο μεγαλύτερα ἀπὸ τὰ μπροστινά. Στὰ μπροστινὰ ἔχει πέντε δάκτυλα, στὰ πίσω μόνο τέσσερα. Αὐτὸ δὲν τὸ ηξερα. Τὰ νύχια του εἶναι γυριστά, ὅχι ὅμως μυτερά».

—«Τὴ μύτη του πρόσεξε» τῆς λέγει ὁ ἀδελφός της, «βάλε τὸ χέρι σου στὰ ρουθούνια του».

—«Εἶναι κρύα καὶ βρεμένα.»

—«Τόσο τὸ καλύτερο. Ἄν καμιαὶ ἡμέρα τὰ ρουθούνια του εἶναι ξερὰ καὶ καίουν, νὰ ξέρῃς πῶς ὁ Πιστός μας εἶναι ἀρρωστος. Τὰ ρουθούνια του δείχνουν πῶς ἔχει πολὺ δυνατὴ ὅσφηση καὶ μυρίζεται καὶ τὸ παραμικρό.

»Ο σκύλος βρίσκει τὸν ἀφεντικό του ἀνάμεσα σὲ χίλιους, μυρίζοντας τὰ πατήματά του. Ἐπρόσεξες ποτέ

σου, Φρόσω, πῶς μυρίζεται ὅταν γυρεύη νὰ βρῇ κάτι; Πλησιάζει τὴ μύτη του στὴ γῆ, προχωρεῖ γρήγορα, ἔξαφρα σταματᾶ, ψάχνει δεξιὰ καὶ ἀριστερά, μὲ τὴ μύτη πάντα χαμηλά, καὶ ὅλο μυρίζεται, καὶ ὅλο ἀναζητᾶ.»

—«Οἱ τρίχες του εἶναι κιτρινωπές, κοντές, στρωτές, μὲ ἄσπρες βούλες· ἡ οὐρά του γυριστή πρὸς τὰ ἐπάνω», ἔξακολούθησε τὸ ποριτσάκι.

Ἄφοῦ μὲ ἔκοιταξε ἔτσι καλὰ καλά, γιὰ νὰ μὲ θυμᾶται αὔριο στὸ σχολεῖο, ἔτρεξε καὶ μοῦ ἔφερε ἕνα κομματάκι ψωμὸν καὶ μοῦ τὸ ἐπέταξε ψηλά. Ἄμεσως εὑρέθηκε στὸ στόμα μου· δὲν τὸ ἄφησα νὰ πέσῃ γάμω. Ἔγὼ τὴν ἔχω αὐτὴ τὴ συνήθεια. «Ο, τι μοῦ φύγουν, κρέας, ψωμό, σταφύλι, τὸ ἀρπάζω στὸν ἀέρα. Μόνο κόκκαλο ἀν εἶναι, κάθομαι στὰ πίσω πόδια, τὸ πιάνω μὲ τὰ δυὸ μπροστινὰ καὶ τὸ ξύνω μὲ τὰ δόντια μου. Καὶ ἀν μὲ πειράξῃ κανεὶς ἐκείνην τὴν ὥρα, θυμώνω καὶ ἀγριεύω.

3

Προχθὲς τὸ μεσημέρι, ὁ ἀφεντικός μου στὸ τραπέζι ἐμπιλούσε γιὰ τὴ γενιά μας. Εἶναι πολὺ μεγάλη ἡ γενιά τῶν σκύλων. Ἄλλοι εἶναι μεγάλοι σὰ μοσχαράκια, καὶ ἄλλοι μικροὶ σὰ γατάκια· ἄλλοι ἔχουν κοντές, στρωτές τρίχες, καὶ ἄλλοι μακριές καὶ σγουρές· ἄλλοι ἔχουν σουβλερὴ μύτη, καὶ ἄλλοι εἶναι στρογγυλοκέφαλοι, ἄλλοι ἔχουν μικρὰ τεντωμένα αὐτιά, καὶ ἄλλοι μεγάλα ποὺ κρέμονται. «Ολοι μας ὅμως γαβγίζομε, ὅλοι μας πατοῦμε ἐπάνω στὰ δάκτυλά μας, καὶ ὅλοι μας ἔχουμε τὰ μυτερὰ δόντια ποὺ τὰ λέγουν σκυλόδοντα.

Ἐχω μακρινοὺς συγγενεῖς ποὺ γλυτώνουν διαβάτες σκεπασμένους ἀπὸ τὰ χιόνια στὰ ψηλὰ βουνά, καὶ ἄλλους

ποὺ φίγονται στὸ νερὸ κοὶ γλυτώνουν ἀνθρώπους ποὺ
κινδυνεύουν νὰ πνιγοῦν.

‘Ο ἔξαδελφός μου, δ σκύλος τοῦ κυνηγιοῦ, εἶναι
λιγνός, ψηλός, σβέλτος, καμιωμένος γιὰ νὰ τρέχῃ, καὶ
ἔχει μύτη μακρουσλή, ποὺ μυρίζεται πολὺ δυνατά· μὲ
αὐτὴν ἔτερυπάνει πουλιὰ ἢ λαγοὺς κρυμμένους στοὺς
θάμνους, ἢ, ἀφοῦ κτυπήσῃ τὸ κυνήγι δ κυνηγός, τρέχει,
τὸ βρίσκει καὶ τὸ φέρνει κρατώντας τὸ μὲ τὰ δόντια του.

‘Ο ἄλλος μου ἔξαδελφος, δ μανδρόσκυλος, δὲν ᔹχει
ἀνάγκη ἀπὸ γρηγοράδα. Αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι δυνα-
τός, καὶ ᔹχει γερὸ λαιμὸ καὶ γερὰ πόδια. Φυλάγει πι-
στὰ τὸ κοπάδι, κοιτάζει στὰ μάτια τὸ βοσκό, τί θὰ τὸν
προστάξῃ. Τοῦ λέγει αὐτὸς νὰ φέρῃ πίσω ἕνα πρόβατο
ποὺ ἔξεκοψε ἀπὸ τὸ κοπάδι; Ἄμεσως γύνεται μὲ τὸ
κεφάλι χαμηλά, τὸ βρίσκει καὶ τὸ φέρνει πίσω. Τὴ
νύκτα δ βοσκὸς μπορεῖ νὰ κοιμᾶται ἡσυχα. Φυλάγει δ
Μοῦρογος. Τρέχει ἐπάνω κάτω, μὲ τὰ αὐτιὰ τεντωμένα.
Καὶ ἀν κλείσῃ λίγο τὰ μάτια, κοιμᾶται τόσο ἐλαφρά,
ποὺ μόλις ἀκούσῃ καὶ τὸν πιὸ ἀδύνατο θόρυβο, τινά-
ζεται ἐπάνω. Καὶ ἀν τολμήσῃ νὰ ἔλθῃ δ λύκος, γύνε-
ται ἐπάνω του καὶ τὸν καταξεγίζει.

Αὐτὰ καὶ ἄλλα ἔλεγε δ ἀφεντικός μου καὶ ἐγὼ τὰ
ἄκουα μὲ καμάρι.

«Γενναῖο ζῶο» εἶπε τὸ ἀγόρι.

— «Καὶ ἔξυπνο» εἶπε ἡ κυρία μου· «μπορεῖ νὰ μά-
θῃ πολλὰ πράγματα, ἀν τοῦ τὰ μάθουν μὲ τρόπο. Στέ-
ζεται δλόρυθος στὰ πίσω πόδια· κρατᾶ τὸ καλάθι μὲ τὰ
ψώνια στὸ στόμα, καὶ ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τὸ πηγαίνει στὸ
επίτι· μαθαίνει καὶ γυμνάσια. Στὸ θέατρο εἶδα ἕνα σκυ-
λὶ ποὺ ἔκαμνε τὸ χωροφύλακα καὶ ἔπιανε ἕναν κλέπτη·
ἕνας ἄλλος ἥτο παραμάνα καὶ ἐπρόσεχε ἕνα μωρό».

— «”Εγει καὶ θυμητικὸν» εἶπε τὸ ἀγόρι. «τὸ πρόσωπο, τὴ φωνὴ τοῦ ἀφεντικοῦ του δὲν τὰ ξεχνᾶ ποτέ. Τὸν παλιὸν καιδὸν ἔνας βασιλέας ἔλειπε εἴκοσι χρόνια στὰ ξένα. ”Οταν ἐγύρισε στὸν τόπο του, κανεὶς δὲν τὸν ἐγνώρισε. Εἶχε καὶ ἔνα σκύλον· ἦτο πολὺ γέρος καὶ ἦτο ἀρρωστος, ξαπλωμένος σὲ μιὰν ἄκρη. Αὐτὸς τὸν ἐγνώρισε· ἐκούνησε ἀδύνατα τὰ αὐτιά του καὶ τὴν οὐρά του καὶ „έξεψυχησε, εὐτυχισμένος ποὺ ξαναεῖδε τὸν ἀφεντικό του».»

4

“Οταν ἔλεγαν αὐτά, ἐγὼ ἥμουν κοντὰ στὸ κοριτσάκι. Σὰν ἀκουσα τὰ καλὰ λόγια, ἔγλειψα τὸ χέρι του ἀπὸ εὐχαρίστηση. Τὸ κοριτσάκι ἄγγιξε τὴ γλῶσσα μου καὶ εἶπε : «Τί μαλακὴ ποὺ εἶναι ἡ γλῶσσα τοῦ Πιστοῦ! Τῆς γάτας, μᾶς εἶπε ἡ δασκάλα, εἶναι ἀγκαθωτή.»

— «Ναί, παιδί μου» εἶπε ἡ μητέρα· «ἀλλὰ δὲν πρένει νὰ ἀφήνης νὰ σὲ γλείφῃ ὁ σκύλος, μήτε σὺ νὰ τὸν φιλᾶς στὴ μύτη, γιατὶ μπορεῖ νὰ σοῦ κολλήσῃ μιὰ πολὺ κακὴ ἀρρώστια.»

Γιὰ λίγες στιγμὲς ὅλοι ἐσώπασαν γύρω στὸ τραπέζι. Οἱ ἀφεντικός μου ἐκατάλαβε πῶς ἔλυπτή η πολύ. Ἔγὼ νὰ κάμω κακὸ σὲ ἐκείνους ποὺ ἀγαπῶ πεισσότερο καὶ ἀπὸ τὴ ζωή μου;

Γι’ αὐτὸν ἀρχισε νὰ λέγῃ τὰ καλά μου :

«Πιστὸ ζῶο· περισσότερο ἀπὸ ὅλα. Ἡμέρα καὶ νύκτα φυλάγει τὸ σπίτι· ἀκούραστα τριγυρίζει ἐπάνω καὶ κάτω. Γνωρίζει τοὺς καλοὺς καὶ τοὺς κακούς· καὶ ἂμα ἵδη κανένα κακοντυμένο καὶ τὸν πάρη γιὰ λωποδύτη,

γαβγίζει δυνατά· καὶ ἂν τολμήσῃ νὰ μπῇ στὸ σπίτι δικέπτης, δόμια ἐπάνω του ἄφοβα καὶ τοῦ δίνει νὰ καταλάβῃ πόσο μυτερὰ εἶναι τὰ δόντια του».

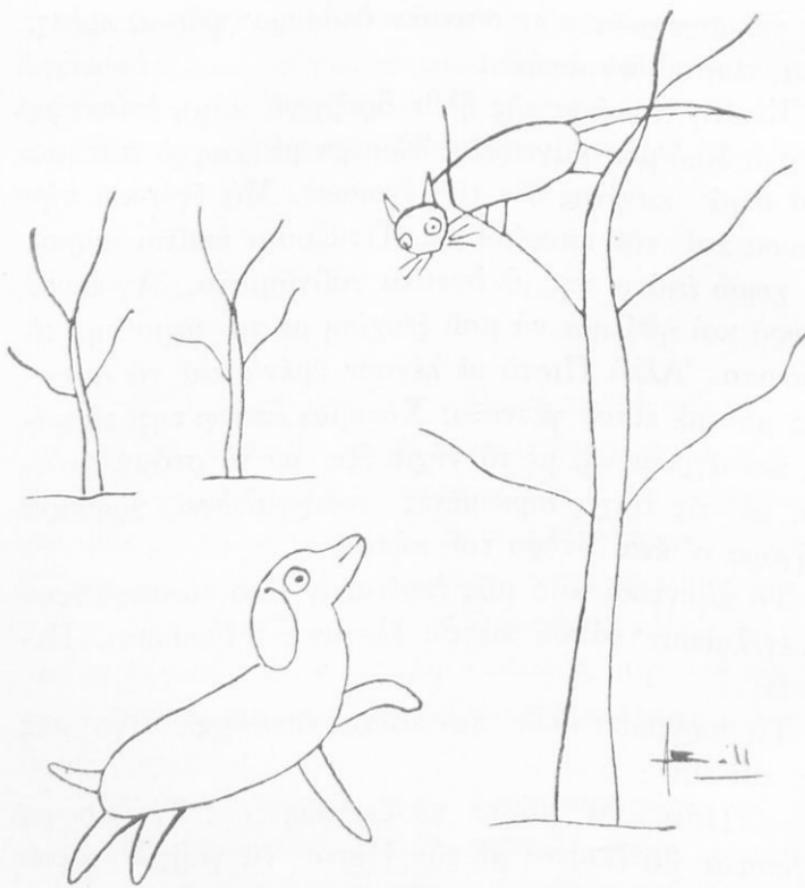
Στὴ γειτονιά μας ἔχομε μιὰ γάτα κλέπτρα. Ρημάζει δῆλα τὰ μαγειρεῖα τῶν σπιτιῶν διλόγυνδα· ψάρια, κρέας, γάλα, τίποτε δὲν ἀφήνει.

Ἐκείνη τὴν ὥρα τῆς ἥλιθε ὅρεξη νὰ κάμη ἐπίσκεψη καὶ στὸ δικό μας μαγειρεῖο. Ἐμπῆκε μὲ ἐλαφρὸ πάτημα σιγὰ σιγά· κανένας δὲν τὴν ἔνοιωσε. Μὰ ἐγὼ καὶ τὴν ἄκουσα καὶ τὴν ἐμυρίσθηκα. Τινάζομαι ἐπάνω ἄγριος καὶ χυμῷ ἐπάνω της μὲ δυνατὰ γαβγίσματα. Ἄγριευσε ἡ κυρὰ καὶ ἥμέλησε νὰ μοῦ ξεσχίσῃ μὲ τὰ νύχια τὸ πρόσωπο. Ἀλλὰ Πιστὸ μὲ λέγοντα ἐμένα καὶ τὰ ἀφεντικά μου μὲ εἶπαν γενναῖο. Χύνομαι ἐπάνω της, τὰ γάνει, καὶ ἀγριεμένη, μὲ τὰ νύχια ἔξω, μὲ τὸ στόμα ἀνοικτό, μὲ τὶς τρίχες σηκωμένες, σκαρφαλώνει γρήγορα γρήγορα σ' ἓνα δένδρο τοῦ κήπου.

Τὰ ἀφεντικά μου μᾶς ἐκοίταζαν ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ ἐγελοῦσαν κάπου κάπου ἔλεγαν : «Γειά σου, Πιστέ !»

Τὸ κοριτσάκι ἥλιθε πιὸ κοντά, ἐστάθηκε λίγο, μᾶς εἶδε καὶ εἶπε :

— «Πότε θὰ μάθω νὰ ζωγραφίζω ! Τί ὅμορφη ζωγραφιὰ θὰ ξαμνα μὲ τὸν Πιστὸ νὰ γαβγίζῃ κάτω ἀπὸ τὸ δένδρο καὶ τὴ γάτα ἀγριεμένη ἐπάνω στὸ κλαδί ! . . »

«—Τί δμορφη ζωγραφιὰ θὰ ἔκαμνα μὲ τὸν Πιστὸ
καὶ μὲ τὴ γάτα...» (σφ.). 83).

38. Ὁ πιστὸς φύλακας.

Κάθε νύχτα στὴν αὐλὴ
 «γάβον, γάβον» τὸ σκυλὶ¹
 δός τον καὶ γαργίζει·
 τοῦ σπιτοῦ ἐδῶ αὐτός
 εἶναι φύλακας πιστός,
 ποιὸς δὲν τὸν γνωρίζει;

Αφηλά, τὰφεντικὰ
 κοιμήθηκανε γλυκά,
 πέρασε ἡ ὥρα.
 Τὸν γνωρίζει τὸ σκυλὶ²
 κι ἀγρυπνάει στὴν αὐλὴ
 «γάβον, γάβον» τώρα.

Γιὰ νὰ ξέρουν οἱ κακοὶ³
 ποὺ γνωροῦν ἐδῶ κ' ἐκεῖ
 κάτι νὰ συφρώσουν,
 πᾶς σὰν ἔμπον στὴν αὐλὴ,
 θὰ τοὺς φάῃ τὸ σκυλὶ⁴
 καὶ δὲν θὰ γλυτώσουν.

(Γ. Βιζυηνός)

39. Ἔνα φιλότιμο κορίτσι.

Στὸ δρόμο ἡ Ἐλενίτσα ἐφαίνετο σὰν κάτι νὰ ζητᾶ
 καὶ ἔκλαιε.

Μιὰ κυρία, ποὺ ἐπεργοῦσε ἀπεκεῖ, τὴν εἶδε καὶ τὴν
 ἔρωτησε:
 «Τί ἔχεις, κοριτσάκι, καὶ κλαίεις;»

— «"Αγ, κυρία" εἶπε ή Έλενίτσα, «ή μητέρα μου μοῦ ἔδωσε ἓνα πεντόδραχμο νὰ ἀγοράσω γάλα, καὶ τὸ ἔχασα!»

— «Μὴ λυπᾶσαι, κόρη μου· νά, πάρε ἓνα ἄλλο πεντόδραχμο καὶ μὴν κλαίης.»

Ή καλὴ κυρία ἔδωσε τὸ πεντόδραχμο καὶ ἐτράβηξε τὸ δρόμο της.

Σὲ λίγο ὅμινος ἀκουσε βιαστικὰ πατήματα ἀπὸ πίσω της· τὸ κορίτσι ἔτρεχε νὰ τὴν φθάσῃ.

«Κυρία» τῆς λέγει μὲ λαζανιασμένη φωνή, «τὰ εὐρῆκα τὰ λεπτά μου· πάρτε πίσω τὰ δικά σας».

— «Εὖγε!» εἶπε ή κυρία εὐχαριστημένη· «ἔδέχθηκες τὸ πεντόδραχμό μου γιὰ νὰ μὴ μείνη χωρὶς γάλα ή μητέρα σου· καὶ ἂμα ενδρῆκες τὸ δικό σου, μοῦ τὸ φέρνεις πίσω. Εἶσαι φιλότιμο κοριτσάκι.»

40. Ή Μαρία, ή μητέρα της καὶ τὰ ξένα χρήματα.

Ή Μαρία ἐπήγαινε μόνη στὸ δρόμο, ποὺ ἦτο ἔρημος ἐκείνη τὴν ὥρα, καὶ εύρηκε χάμιν ἓνα πορτοφολάκι· τὸ ἄνοιξε καὶ εἶδε πῶς εἶχε μέσα τριακόσιες δραχμές.

Ή Μαρία ἔβαλε τὸ πορτοφόλι στὴν τσέπη της, καὶ καθὼς ἐπήγαινε, ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ της:

«Πόσα μπορεῖ νὰ ἀγοράσῃ ή καημένη ή μητέρα μου μὲ αὐτὲς τὶς τριακόσιες δραχμές! Μπορεῖ νὰ μοῦ ἀγοράσῃ καὶ μένα παπούτσια, γιατὶ μοῦ ἔχαλασαν.»

Καὶ ἐκοίταξε μὲ λύπη τὰ παλιὰ ποῦ ἐφοροῦσε. Σὲ λίγο ὅμινος κάτι ἄλλο τῆς ἤλθε στὸ νοῦ της:

— «Μητέρα εύροήνα τριακόσιες δραχμές μέσα σ' αυτὸν τὸ πορτοφολάκι» (σελ. 88).

«Δικά μας είναι αύτὰ τὰ χρήματα γιὰ νὰ ἀγοράσωμε πράγματα;»

Καὶ ἀκουσε μιὰ φωνὴ μέσα της νὰ τῆς λέγῃ : «”Οχι, δὲν είναι δικά σας!»

‘Η Μαρία τότε ἐθυμήθηκε τί εἶχε εἰπεῖ ή δασκάλα της μιὰν ἡμέρα στὸ μάθημα· πῶς μέσα μας ἔχομε μιὰ φωνὴ ποὺ μᾶς λέγει τί νὰ κάμνωμε καὶ τί ὅχι.—«Νὰ αὐτὴ ή φωνή!» εἶπε ή Μαρία.

“Οταν ἔφθασε στὸ σπίτι, λέγει στὴ μητέρα της :

— «Μητέρα εὑρῆκα τριακόσιες δραχμὲς μέσα σ’ αὐτὸ τὸ πορτοφολάκι.»

‘Η μητέρα τῆς Μαρίας ἥτο πτωχὴ μὰ τίμια γυναίκα καὶ ἔδινε πάντα τὸ καλὸ παράδειγμα στὸ κορίτσι της.

«Κόρη μου» τῆς εἶπε, «τὸ ξέρεις πῶς εἴμαστε πολὺ πτωχὲς καὶ αὐτὲς τὶς τριακόσιες δραχμὲς πολὺ τὶς χρειαζόμαστε. Ἀλλὰ δὲν είναι δικές μας. Θὰ πάω νὰ τὶς δώσω στὸν παπᾶ. ”Αν ως μεθαύριο δὲν μάθωμε τίνος είναι, δὲ παπᾶς τὴν Κυριακὴ στὴν ἐκκλησιὰ θὰ εἰπῃ πῶς εὑρέθηκε ἔνα τέτοιο πορτοφολάκι, καὶ διποιος τὸ ἔχασε θὰ πάη νὰ τὸ πάρῃ».

Τότε ή Μαρία ἐνόμισε πῶς ἔνα βάρος ἔφυγε ἀπὸ τὴν καρδιὰ της. Καὶ ἥτο περισσότερο εὐχαριστημένη τώρα, παρὰ ἀν ἔφοροῦσε καινούργια παπούτσια ἀγορασμένα μὲ χρήματα ξένα, σὰν κλεμμένα.

Tὰ ξένα ρούχα δὲν κάμνουν ζέστη.

Ἄδικοκτυσμένο σπίτι πέφτει καὶ γκρεμίζεται..

41. Τὰ νομίσματα.

.1

Ο Στέφανος ἐμπῆκε στὸ γραφεῖο τοῦ πατέρα του ποὺ ἦτο πλούσιος ἔμπορος. Ἐκείνη τὴν ὥρα εἶχε πολλὰ χρήματα ἐπάνω στὸ τραπέζι του, χαρτονομίσματα λογῆς λογῆς καὶ ἀσημένια καὶ χρυσᾶ νομίσματα.

Ο Στέφανος ἐκάθισε λίγο συλλογισμένος καὶ ὑστερα ἐρώτησε :

«Πατέρα, γιατί ἔκαμαν οἱ ἄνθρωποι τὰ νομίσματα;»

— «Γιὰ νὰ τὸ νοιώσης, παιδί μου, θὰ σοῦ εἰπῶ ἔνα παραμυθάκι. » Ακουσε :

»Τὸν παλιὸν καιρὸν οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶχαν νομίσματα. «Ενας παπούτσης, ὁ Σίμος, δὲν τὴν ἡμέρα ἔφτειανε παπούτσια.

»Δὲν εἶχε κανένα νὰ τοῦ ζυμώσῃ ψωμί, καὶ ὁ ἴδιος δὲν ἤξερε νὰ ζυμώσῃ. «Αμα ἐπείνασε, παίρνει ἔνα ζευγάρι παπούτσια καὶ πηγαίνει στὸν ψωμᾶ.

— «Κώστα» τοῦ λέγει «δῶσε μου ψωμὶ νὰ φάγω καὶ πάρε αὐτὰ τὰ παπούτσια».

— «Δὲν θέλω παπούτσια» τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Κώστας ὁ ψωμᾶς. «Θέλω ξύλα νὰ ἀνάψω τὸ φοῦρο μου· φέρε μου ξύλα νὰ σοῦ δώσω ψωμί.»

»Ο Σίμος τότε πηγαίνει στὸν ξυλᾶ.

— «Στάθη, πάρε τὰ παπούτσια καὶ δῶσε μου ξύλα νὰ τὰ πάω στὸν ψωμᾶ, νὰ μοῦ δώσῃ ψωμὶ νὰ φάγω».

— «Τί νὰ τὰ κάμω τὰ παπούτσια; Κρέας θέλω, νὰ φάγω ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά μου. Φέρε μου κρέας νὰ σοῦ δώσω ξύλα.»

»Ο Σῖμος τρέχει στὸν κρεοπώλη.

— «Ἀντώνη, πάρε αὐτὰ τὰ παπούτσια καὶ δῶσε μου κρέας, νὰ τὸ δώσω τοῦ ἔνδυνα νὰ πάρω ἔνδυνα, νὰ τὰ δώσω τοῦ φωμᾶ νὰ μοῦ δώσῃ φωμὶ νὰ φάγω.»

— «Παπούτσια;» λέγει ὁ Ἀντώνης, «ἔχω κριθάρι θέλω, νὰ θρέψω τὰ ζῶα μου. Φέρε μου κριθάρι νὰ σου δώσω κρέας.»

»Ο Σῖμος τρέχει στὸ Δῆμο γιὰ κριθάρι αὐτὸς ὅμως ἥθελε νῆμα γιὰ τὴν ἀδελφή του. Τρέχει στὸν ἔμπορο γιὰ τὸ νῆμα, αὐτὸς πάλι ἥθελε βούτυρο καὶ ὅχι παπούτσια. Ἔτρεξε στὸ παντοπώλη γιὰ βούτυρο, αὐτὸς πάλι ἥθελε φάρια. Τρέχει στὸν φαρᾶ. Τέλος πάντων αὐτὸς ἔχρειάζετο παπούτσια.

»Ο πτωχὸς ὁ Σῖμος, κουρασμένος, ἴδοωμένος, πεινασμένος, ἀφοῦ ἐκτύπησε τόσες θύρες σὰ ζητιανὸς, ἀρχισε πάλι τοὺς δρόμους. Ἐπῆρε τὰ φάρια καὶ τὰ ἔφερε στὸν παντοπώλη, τὸ βούτυρο στὸν ἔμπορο, τὸ νῆμα στὸν κριθαρᾶ, τὸ κριθάρι στὸν κρεοπώλη, τὸ κρέας στὸν ἔνδυνα, τὰ ἔνδυνα στὸν φωμᾶ, καὶ τέλος ἐπῆρε φωμὶ νὰ φάγη.

»Νοιώθεις τώρα, παιδί μου Στέφανε, γιατί οἱ ἀνθρωποι ἐσυλλογίσθηκαν νὰ κάμουν νομίσματα;»

— «Γιὰ νὰ ἀγοράζουν εὔκολα ὅτι θέλουν» εἶπε τὸ παιδί.

— «Σωστά. Ο παπούτσης τώρα, ἅμα θέλη^{ται} νὰ ἀγοράσῃ φωμί, δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ κάμη τόσους δρόμους, δύποτε τὸν παλιὸ καιρό. Πουλεῖ τὰ παπούτσια σὲ ὅσους

χρειάζονται παπούτσια καὶ παίρνει χρήματα, νομίσματα. Μὲ αὐτὰ ἀγοράζει ἀμέσως ψωμὶ καὶ δὲν χάνει τὸν καιρὸν σὲ τρεξίματα, μόνο κάθεται καὶ φτειάνει καὶ ἄλλα παπούτσια. Αὕτὸν κάμνει, παιδί μου, σύμερα κάθε τεχνίτης».

Τὸ παιδὶ ἀρχισε νὰ κοιτάζῃ μὲ προσοχὴ τὰ νομίσματα καὶ τὰ χαρτονομίσματα.

«Βλέπεις ;» τοῦ λέγει ὁ πατέρας, «αὐτὰ τὰ νομίσματα εἶναι ἀπὸ χαρτί.»

— «Μὰ γι' αὐτὸν τὰ λέγουν καὶ χαρτονομίσματα» εἶπε ζωηρὰ ὁ Στέφανος.

— «Τὰ χαρτονομίσματα εἶναι πενήντα δραχμῶν, ἑκατό, πεντακοσίων καὶ χιλίων. Εἶναι ἀκόμη καὶ πέντε χιλιάδων.

»Νομίσματα ἀπὸ μέταλλα εἶναι τὰ χρυσά, τὰ ἀσημένια, τὰ νικέλινα καὶ τὰ γάλινα. Μεγαλύτερη ἀξία ἔχουν, καθὼς ξέρεις τὰ χρυσά.»

— «"Υστερα ἔρχονται τὰ ἀσημένια" εἶπε ὁ Στέφανος, «καὶ τὰ νικέλινα δραχμές, δίδραχμα, πεντόδραχμα, δεκάδραχμα, εἰκοσάδραχμα καὶ τὰ μικρὰ δεκαράκια, εἰκοσαράκια, πενηνταράκια . . .»

— «Ἐπρόσεξες σὲ κάτι, Στέφανε ;» εἶπε ὁ πατέρας. «ὅλα τὰ νομίσματα ποὺ εἶναι ἀπὸ μέταλλο, εἶναι μικρὰ καὶ στρογγυλά. Γιατί, λέσ, παιδί μου ;»

— «Μικρὰ εἶναι γιὰ νὰ μὴν πιάνουν πολὺ τόπο καὶ νὰ μὴν ἔχουν πολὺ βάρος. Καὶ στρογγυλά, γιὰ νὰ τὰ παίρνωμε καὶ νὰ τὰ δίνωμε εὔκολα, χωρὶς νὰ σχίζωνται οἱ τσέπες καὶ τὰ πορτοφόλια μας καὶ νὰ πονοῦν τὰ χέρια μας.»

— «Ἔτσι εἶναι. "Ε, φθάνουν πιὰ ὅσα εἴπαμε σή-

μερα γιὰ τὰ νομίσματα· ἡ ἡμέρα εἶναι πολὺ ώραία.
"Ελα νὰ πάμε περίπατο.»

"Ο Στέφανος ἔτρεξε μὲ καρὰ καὶ ἐπῆρε τὸ καπέλο του δ πατέρας του ἐκλείδωσε τὰ χαρτονομίσματα^τ καὶ τὰ νομίσματα σὲ ἕνα μεγάλο σιδερένιο κιβώτιο, εἰς τὸ χοηματοκιβώτιο, ἔβαλε τὸ κλειδὶ στὴν τσέπη του, ἐπῆρε τὸ καπέλο του καὶ τὸ φαρδί του καὶ ἔβγηκαν στὸ δρόμο.
"Ετράβηξαν κατὰ τὴν ἔξοχήν.

3

"Ητο ὅμορφη ἀνοιξιάτικη ἡμέρα.

Τὰ λιβάδια ἄρχισαν νὰ πρασινίζουν. Οἱ ἀμυγδαλιὲς ἐφοροῦσαν τὴν ἀσπρη φορεσιά των.

"Ο ἥλιος μὲ τὸ πλούσιο φῶς του ἔδινε ζωὴ στοὺς ἀνθρώπους καὶ στὴ φύση.

Οἱ βιόλες, οἱ πασχαλιὲς καὶ ἄλλα ἀνοιξιάτικα λουλούδια είχαν ἀνθίσει. Πεταλοῦντες ἐπετοῦσαν, πουλάκια ἐκελαδοῦσαν ἐπάνω στὰ δένδρα.

"Οταν ἐγύρισαν ἀπὸ τὴν ἔξοχήν, δ ἥλιος είχε δύσει. Έργατικοὶ μὲ τὰ τσαπιὰ στὸν ὕμιο ἐγύριζαν ἀπὸ τὴ δουλειά των κονδασμένοι· κτίστες μὲ τὸ μυστῷ στὸ χέρι, μαραγκοὶ μὲ ροκάνια, τρυπάνια, πριόνια, ἐκατέβαιναν ἀπὸ ἕνα καινούργιο σπύτι μισοτελειωμένο.

"«Ἐδούλευσαν» εἶπε δ Στέφανος «καὶ πηγαίνουν νὰ πληρωθοῦν.»

— «Σωστά», εἶπεν δ πατέρας εὐχαριστημένος· «τὰ χρήματα, παιδί μου, ποὺ τὰ παίρνει κανεὶς μὲ τὸν κόπο του, μένεισσον περισσότερο ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ βρίσκει ἔτοιμα».

Σὲ μιὰν ἄκρη τοῦ δρόμου ἦτο καθισμένη μιὰ

πτωχὴ γριά· εἶχε ἀπλωμένο τὸ χέρι της καὶ ἔδινε σιγὰ σιγὰ εὐχές.

‘Ο Στέφανος ἔρριξε μιὰ ματιὰ στὸν πατέρα του σὰ νὰ τοῦ ἐξητοῦσε τὴν ἄδεια καὶ ἔτρεξε καὶ ἔβαλε μιὰ δραχμὴ στὸ ἀπλωμένο χέρι ποὺ ἔτρεμε.

‘Ο Στέφανος ἔβαλε μιὰ δραχμὴ στὸ ἀπλωμένο χέρι (σελ. 93).

«Σὲ τί ἄλλο λοιπὸν χρειάζονται τὰ χρήματα;» ἔρωτησε ὁ πατέρας.

— «Νὰ βοηθοῦμε τοὺς πτωχούς», εἶπε ὁ Στέφανος.

— «Ναί, νὰ κάμψωμε καλωσύνες, νὰ δείχνωμε τὴν ἄγαπη μας στοὺς δυστυχισμένους. Πολλὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ κάμῃ, παιδί μου, μὲ τὰ χρήματα· ἄλλὰ ἡ καλωσύνη μου φαίνεται ἀπὸ ὅλα τὸ καλύτερο.»

42. Ἡ ἄνοιξη.

Ἔλθε πάλι ἡ ἄνοιξη,
ῆλθαν τὰ λουλούδια,
πράσινα ἡ γῆ φορεῖ
καὶ παντοῦ χαρᾶς χοροί
καὶ χαρᾶς τραγούνδια.

Ἐλειωσαν στὺς κορυφές
τῶν βουνῶν τὰ χιόνια,
ἄνοιξ’ ἡ τριανταφυλλιά,
ῆλθαν πάλι τὰ πουλιά
κι ἤλθανε τὰηδόνια.

(A. Βλάχος)

43. Ἡ ἄνοιξη.

Ο γειμώνας μὲ τὰ κρύα του ἔφυγε.

Ἐξαναγύρισε ἡ ώραία ἄνοιξη.

Δὲν κάμνει πιὰ κρύο.

Οἱ κάμποι καὶ τὰ βουνὰ πρασινίζουν. Στὰ περιβόλια, στὰ χωράφια, στὰ λιβάδια φυτρώνουν λουλούδια μὲ χίλια δυὸς χρώματα καὶ χύνουν γλυκεία μυρωδιά.

Τὰ χελιδόνια, οἱ κορυδαλλοί, τὰ ἀηδόνια καὶ τὰ ἄλλα πουλιά ποὺ εἶχαν φύγει τὸ φθινόπωρο, γυρίζουν καὶ ἔαναβούσκουν τὶς φωλιές των, ἢ κτίζουν καινούργιες καὶ ἀρχίζουν τὸ κελάδημά των.

Οἱ μέλισσες ἔυπνοῦν ἀπὸ τὸν ὑπνό ποὺ κοιμοῦνται βαθιὰ ὅλον τὸ γειμώνα, βγαίνουν ἀπὸ τὶς κυψέλες τῶν,

καὶ βουτίζοντας πετοῦν στὰ λουλούδια καὶ ρουφοῦν τὸ χυμό των γιὰ νὰ κάμουν μέλι.

Ο ἥλιος βγαίνει ἐνωρὶς καὶ βασιλεύει ἀργά. Ο ἀέρας δὲν εἶναι πιὰ παγεός. Η θάλασσα δὲν ἀναταράζεται ἀπὸ ἄγρια κύματα. Οἱ ναῦτες ταξιδεύουν ήσυχοι σὲ μακρινὰ μέρη.

Τὸ ἀεράκι φυσᾶ ἐλαφρὰ καὶ ἀπαλά, ἀνάμεσα στὰ κλαδιὰ τῶν ἀνθισμένων δένδρων.

Οἱ βοσκοὶ μὲ τὰ χαράματα πηγαίνουν τὰ κοπάδια των στὰ πράσινα λιβάδια.

Οἱ περιβολάριδες φυτεύουν στὰ περιβόλια ἄνθη, λαχανικὰ καὶ δένδρα.

Παντοῦ πρασινάδα. Ο βάτος καὶ ἄλλοι θάμνοι ποὺ ἔσαν ξεροί, στολίζονται μὲ πράσινα φύλλα· καὶ ἡ τριανταφυλλιὰ στολίζεται μὲ ὅμορφα ρόδα ποὺ μοσχοβολοῦν γλυκά.

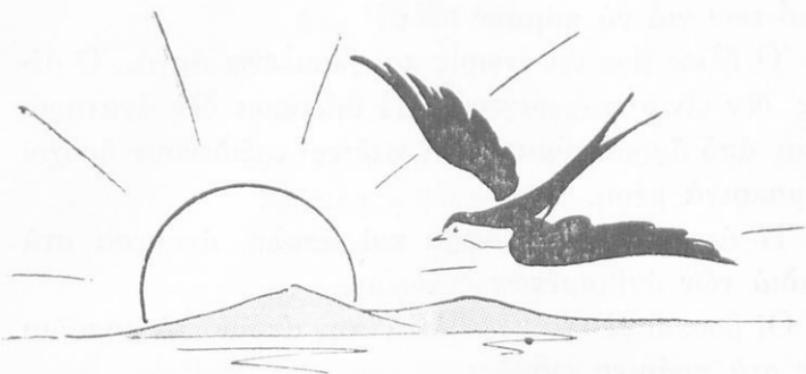
Στὰ χωράφια γύνουν ωραία μυρωδιὰ οἱ βιολέτες. Ως καὶ οἱ τάφοι τῶν πεθαμένων στολίζονται μὲ τρυφερὸ χόρτο καὶ μὲ λουλούδια.

Μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἀγόρια καὶ κορίτσια, πηγαίνουν στὴν ἔξοχὴ καὶ γυρίζουν μὲ λουλούδια.

Οἱ βραδειὲς εἶναι πολὺ ωραῖες. Ο ἥλιος βασιλεύει στολίζοντας μὲ χίλια χρώματα τὸν δρίζοντα καὶ τὰ πουλιὰ κελαδοῦν σὰ νὰ τὸν ἀποκαιρετοῦν.

Στοὺς κάμπους ἀκούονται τὰ βελάσματα τῶν κοπαδιῶν ποὺ γυρίζουν στὰ μανδριά των.

Τὴ νύκτα, μέσα ἀπὸ τὶς πυκνὲς φυλλωσιὲς τῶν δένδρων, ἀντηχεῖ ἡ ὀλόγλυκεια φωνὴ τοῦ ἀηδονιοῦ. Καὶ στὸν καθαρὸ γαλάζιο οὐρανὸ λάμπουν τὰ ἀστέρια χρυσά.

Χελιδόνι γύρισε, καλοκαίρι μύρισε (σελ. 96).

44. Χελιδόνι γύρισε, καλοκαίρι μύρισε.

Πάει χάθηκε τὸ χιόνι,
ἔφτασε τὸ χελιδόνι,
καὶ τὸ βλέπει τὸ παιδί
καὶ πηδᾶ καὶ τραγουδεῖ :

«Τὸ χαμόμηλο θὰ βγῆ
καὶ θὰ λογλούνδισῃ ἡ γῆ.
Χελιδόνι γύρισε,
καλοκαίρι μύρισε.»

Χελιδόνι γύρισε,
καλοκαίρι μύρισε.»

Ο βοσκός, ποὺ δὲν θ' ἀργήση
τὸ χειμάδι του νάφήση,
μὲ τὰ πρόβατα μιλεῖ :

«Τὸ βουνὸ μᾶς προσκαλεῖ,
Χελιδόνι γύρισε,
καλοκαίρι μύρισε.»

«Η γριά, ποὺ ζαρωμένη
τὸν καλὸ καιρὸ προσμένει, νὰ φοντώσῃ καὶ ν' ἀνθίσῃ
«ῆλθε» λέει «τὸ ποντὶ^λ
μὲ τὴν ὥρα τὴν καλή.

«Η τριανταφυλλιὰ θ' ἀρχίσῃ
τὸν καλὸ προσμένει, νὰ φοντώσῃ καὶ ν' ἀνθίσῃ
«Χελιδόνι γύρισε,
καλοκαίρι μύρισε.»

(A. Κατακούζηνός)

45. Ποιεὺς ἔξυπνησε ὁ πρωινὸς ἥλιος.

Ο ἀνοιξιάτικος ἥλιος ἐβγῆκε πίσω ἀπὸ τὸ βουνό.

Ἡ πρώτη του ἀκτίνα ἐπεσε στὸν πετεινό. Αὐτός, ποὺ εἶχε ἔνπνήσει πρὸν γλυκοχαράξη, ἔξαναφώναξε «κουκουρίκου!» γιὰ νὰ ἔνπνήσουν καὶ τὰ ἄλλα πουλερικά.

Οἱ κότες ἐπήδησαν ἀπὸ τὸ σανίδι των, ἐβγῆκαν στὸ δρόμο καὶ ἐσκάλιζαν νὰ βροῦν τροφή.

Ἄλλη ἀκτίνα ἐπῆγε στὸ πουλὶ τῶν ἀγρῶν, στὸν κορυδαλλό, ποὺ κάμνει συντροφιὰ τοῦ γεωργοῦ. Ο κορυδαλλὸς ἐτινάχθηκε γοργὰ ἀπὸ τοὺς θάμνους δπου εἶχε τὴ φωλιά του, ἐπέταξε μὲ χαρὰ στὸν ἀέρα καὶ ἐκελαδοῦσε ζωηρά : «Τίρι, λίρι λίρι λί, δμορφη ποὺ εἶναι ἡ αὐγή !»

Ἄλλη πάλι ἀκτίνα ἤλθε στὴ μέλισσα καὶ ἡ μέλισσα ἐβγῆκε ἀπὸ τὴν κυψέλη της, ἐτίναξε τὰ πτερά της, ἐπέταξε στὰ λουλούδια καὶ ἀρχισε νὰ δουφᾶ γλυκὸ χυμό.

Μιὰ ἀκτίνα ἐπεσε στὸ κρεβάτι τοῦ Ζαφείρη. Αὐτὸς δὲν ἐσηκώθηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι, μόνο ἐγύρισε ἀπὸ τὸ ἄλλο πλευρό, ἔκλεισε τὰ μάτια του, ἔξανακοιμήθηκε καὶ σὲ λίγο δ ὑπναρᾶς ἐρρογάλιζε.

Τὰ ἄλλα παιδιὰ τῆς γειτονιᾶς δμως ἐσηκώθηκαν, ἐπλύθηκαν, ἔντυθηκαν γρήγορα γρήγορα, ἥπιαν τὸν καφέ των ἡ τὸ γάλα των μὲ λίγο βούτημα, ἔξαναδιάβασαν τὸ μάθημά των καὶ ἔξελίνησαν γιὰ τὸ σχολεῖο, καθαզά, δροσερά, καλοκτενισμένα.

46. Τὸ ρολόι.

Τὶς τάξ, παιδί, τὶς τάξ, τὶς τάξ χτυπάει
τᾶξιο φολόι δίγως νὰ σταθῇ
κ' ἐμπρός, ἐμπρός καὶ πάντα ἐμπρός πάει
χωρὶς ποτὲ νὰ κοντασθῇ.

Τὶς τάξ, παιδί, τὶς τάξ, τὶς τάξ χτυπάει
καὶ μὲ τὸ χτύπημά του σοῦ μηρᾶ
πῶς δὲ καιόδες γοργὰ γοργὰ περνάει
καὶ πίσω πιὰ ποτέ του δὲν γοργᾶ.

Τὶς τάξ, τὶς τάξ, σὲ κολλεῖ στὸ σχολεῖο σου,
εἰ, κούτα προκομέρο νὰ φανῆς,
ν' ἀκοῦσῃς δὲ τι σοῦ λέει δὲ δάσκαλός σου
καὶ μᾶλλον ίμέρα κάτι θὰ γενῆς.

(A. Κουρτίδης)

"Οποιος σκορπᾷ τὸν καιόδον δὲν τὸν ξαραμαζεύει.
"Οποιος κοιμᾶται δὲν πιάνει ψάρια.
Φύτευε μηλιά γιὰ νάζης νὰ τρῶς μῆλα.

"Οποιος κοιμᾶται δὲν πιάνει ψάρια (σελ. 98).

47. Πῶς ἀγάπησαν τὴ δουλειὰ τὰ παιδιά ἐνὸς γεωργεῦ.

"Ενας γεωργὸς ἀρρώστησε βαρειὰ καὶ ἔνοιωσε πῶς δὲν εἶχε πιὰ ζωή. Οἱ τρεῖς γιοί του δὲν ἀγαποῦσαν διόλου τὴ δουλειὰ καὶ τὸ εἶχε μεγάλο καημὸν γεροπατέρας.

"Οταν ἦλθε στὰ τελευταῖα του, τοὺς ἐφώναξε καὶ τοὺς τρεῖς γύρω στὸ κρεββάτι του καὶ τοὺς εἶπε :

«Παιδιά μου, ἐγὼ δὲν ἔχω πιὰ ζωή. Σὲ λίγο θὰ κλείσω γιὰ πάντα τὰ μάτια μου. Σᾶς δίνω τὴν εὐκή

μου. Σᾶς ἀφήνω καὶ τὸ ἀμπέλι ποὺ ἔρετε. Κάτι εἶναι
μέσα ἐκεῖ χρυμμένο· κοιτάξετε νὰ τὸ βρῆτε».

Οἱ γιοὶ τοῦ γεωργοῦ, ἀφοῦ ἐπέθανε ὁ πατέρας των,
ἔτρεξαν στὸ ἀμπέλι μὲ τσαπιὰ καὶ ἀρχισαν νὰ σκόβουν.
Ἐσκαβαν, ἔσκαβαν, ἀπὸ τὴν αὐγὴν ὡς τὸ βράδυ, μὲ
τὴν ἐλπίδα νὰ βροῦν χρήματα κρυμμένο. Ἐσκαβαν σιὴν
ἄκρη, στὴ μέση, ἐπάνω ἐπάνω, βαθύτερα, πιὸ βαθιά.
Τοῦ κάκου, δὲν εὑρῆκαν τίποτε καὶ ἦσαν καταλυπημένοι.

Τί ἔγινε ὅμως τὸ ἀμπέλι; Ἐπειδὴ τὸ ἔσκαψαν καλὰ
καὶ βαθιὰ ἔδωσε πολὺν καρπό. Τὸν ἐπούλησαν τὰ τρία
τὰ ἀδέλφια καὶ ἐπῆραν πολλὰ χρήματα.

Τότε ἔνοιωσαν τί νόημα εἶχε ἡ παραγγελιὰ τοῦ
πατέρα των. Ἀγάπησαν λοιπὸν τὴν δουλειά, γιατὶ εἶδαν
πῶς αὐτὴ φέρνει τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ σὲ κάθε σπίτι.

Ο τεχνίτης δὲν πεινᾷ, καὶ ἄν πεινάσῃ, δὲν πεθαίνει.

Tὸ ἀκίνητον νερὸν βρωμᾶ.

48. Τρεῖς περίπατοι στὰ χωράφια.

1

Ο κύριος Ἀργύρης ἐβγῆκε μιὰν ἡμέρα περίπατο
στὴν ἔξοχὴ μὲ τὰ δυό του παιδιά.

Ητο φθινόπωρο καὶ սτερα ἀπὸ τὰ πρωτοβρόχια
οἱ γεωργοὶ ὕργωναν τὰ χωράφια των. Ο πατέρας καὶ
τὰ παιδιὰ ἐστάθηκαν κοντὰ σὲ ἓνα χωράφι.

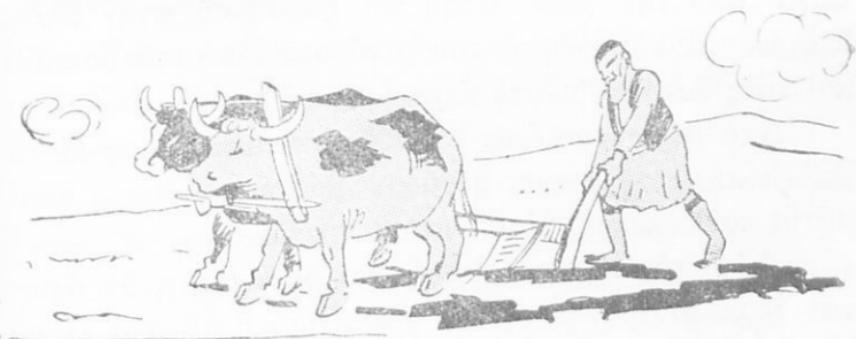
Δυὸς βώδια ἦσαν ζευμένα σὲ ἓνα ἀλέτοι καὶ τὸ
ἔσυρναν ἀπὸ τὴν μιὰν ἄκρη τοῦ χωραφιοῦ ὡς τὴν ἄλλη.

Ο γεωργὸς ἀπὸ πίσω διδηγοῦσε τὸ ὑνὶ τὸ στέρε

ρένιο, ποὺ ἦτο γυαλιστερὸ καὶ ἀπὸ κάτω κοπτερό. Τὸ ὑνί, βαθιὰ μπηγμένο στὴ γῆ, τὸ ἐτραβοῦσαν τὰ βώδια· καὶ αὐτὸ ἔσχιζε τὸ χῶμα τοῦ χωραφιοῦ καὶ ἄνοιγε αὐλακιές.

— «Γιατί οἱ γεωργοὶ ὁργώνουν τὰ χωράφια;» ἐρώτησαν τὰ παιδιά.

— «Ἐτοιμάζουν τὴ γῆ γιὰ τὴ σπορά», εἶπε ὁ πατέρας. Ἡ γῆ τὸ καλοκαίρι ἦτο ἔερὴ καὶ σφικτή, τώρα μὲ τὰ πρωτοβρόχια κάτι ἐμαλάκωσε· καὶ ὁ γεωργὸς σκάβει τὸ χωράφι του μὲ τὸ ἀλέτρι.

Ο γεωργὸς ἀπὸ πίσω ὠδηγοῦσε τὸ ὑνί (σελ. 100).

— «Οπως ὁ περιβολάρης τὸ περιβόλι του μὲ τὸ τσαπί», εἶπε τὸ μεγαλύτερο παιδί.

— «Γιατί; τί ὠφελεῖ αὐτὸ τὸ σκάψιμο;» εἶπε τὸ μικρότερο.

— «Τὸ χῶμα εἶναι ἀκόμη ἔερὸ καὶ σφικτό· μὲ τὸ σκάψιμο κόβεται, χωρίζεται σὲ κομμάτια, τρίβεται καὶ ἔτσι ὁ σπόρος μπορεῖ νὰ παραχωθῇ. Ἔνῳ ἀλλιῶς θὰ ἔμενε ἐπάνω καὶ δὲν θὰ ἐμποροῦσε νὰ πιάσῃ φίλες καὶ νὰ φυτρώσῃ.»

‘Ο πατέρας καὶ τὰ παιδιά ἔξακολούθησαν τὸν περί-
πατό των.

Παρέκει εἶδαν ἄλλους γεωργοὺς νὰ φέγγουν στὰ
χωράφια κοπριά.

«Γιατί τὸ κάμνουν αὐτό;» ἐρώτησαν τὰ παιδιά.

— «὾οτε οἱ ἀνθρώποι πάίρνουν δυναμωτικὰ ὅταν
εἶναι ἀδύνατοι, τὸ ἴδιο χρειάζεται καὶ ἡ γῆ τὸ δυναμω-
τικό της· τὸ λέγουν λίπασμα, κάτι ποὺ παχαίνει. Τὸ λίπα-
σμα δυναμώνει τὸ χῶμα καὶ τὸ κάμνει πιὸ καρπερό.»

Παραπέρα εἶδαν ἕναν ἄλλο γεωργὸν νὰ σπέρνη.
Ἐκρατοῦσε ἕνα σακούλι γεμάτο σιτάρι· ἐπήγαινε ἀργά
ἀργά ἀπὸ τὴν μιὰν ἄκρη τοῦ χωραφίου στὴν ἄλλη,
ἔπαιρνε μὲ τὴν χούφτα του σπόρους ἀπὸ τὸ σακούλι
καὶ τοὺς ἐσκόρπιζε στὸ ωργωμένο χῶμα.

‘Απὸ πίσω του ἔνας βοηθός του κοπανώντας μὲ τὸ
βωλοκόπι, ἔσπαζε τοὺς μεγάλους βώλους σὲ μικρὰ κομ-
μάτια καὶ ἐσκέπταζε τὸ σπόρο μὲ τὸ χῶμα.

«Ἄυτὸ τὸ κάμνει» εἶπε ὁ πατέρας, «γιατὶ ἂν ἄφη-
ναν ξέσκεπτο τὸ σπόρο, θὰ ἔξεραίνετο ἡ θὰ τὸν ἔτρω-
γαν τὰ πουλιά.»

‘Υστερα τὰ βώδια ἔσυραν στὸ χωράφι πέρα ώς
πέρα ἕνα πλατὺ ξύλο μὲ καρφιά, τὴ σβάρνα, γιὰ νὰ
πατηθῇ καλὰ τὸ χῶμα καὶ νὰ προφυλαχθῇ ὁ σπόρος
ἀπὸ τὸ κρύο τοῦ χειμῶνα.

2

‘Ηλθε ἡ ἀνοιξη. ‘Ο κύριος Ἀργύρης ἐβγῆκε πάλι
στὰ χωράφια μὲ τὰ δυὸ παιδιά του.

Τώρα δὲν ἐφαίνετο πιὰ τὸ χῶμα τῶν χωραφιῶν.
‘Όλα τὰ χωράφια ἦσαν κατατράσινα· καὶ ὅταν ἐφυσοῦσε,

ξλαφρὸν ἀεράκι, ή πρασινάδα ἔγερνε πρὸς τὴν γῆν καὶ
ὕστερα ἐσηκώνετο, καὶ αὐτὸν τὸ ἀνεβοκατέβασμα ἔμοιαζε
μὲν τὸ κυμάτισμα τῆς θάλασσας.

«Ο πατέρας ἐστάθηκε σὲ ἓνα χωράφι καὶ εἶπε :

«Παιδιά μου, θυμᾶστε τὸ μικρὸν ἐκεῖνο σπόρο τὸ
σιτάρι, ποὺ τὸν ἐμπιστεύθηκε δὲ γεωργὸς στὴν γῆν τὸ
φθινόπωρο; Ο Θεὸς τοῦ εἶχε βάλει μέσα του μιὰ δύ-
ναμη νὰ φυτρώσῃ, καὶ ἡ δύναμη αὐτὴ ἐξύπνησε, καὶ δὲ
σπόρος ἐβγαλε ρίζες. Σὲ λίγο ἓνα μικρούτσικο βλαστά-
ράκι ἐβγῆκε ἀπὸ τὴν γῆν. Στὴν ἀρχὴν ἦτο ψιλὸν σὰν
κλωστή, μὰ ἡ γῆ μὲ τὴν ὑγρασία της καὶ δὲ ἥλιος μὲ τὶς
ἀκτῖνες του τὸ ἐμεγάλωσαν λίγο λίγο.

»Γιὰ προσέξετε πῶς εἶναι τὸ καθένα καὶ πῶς εἶναι
τὰ φύλλα του. Τὸ κοτσάνι εἶναι κούφιο ἀπὸ μέσα καὶ
τὸ λέγομε καλάμι.»

— «Καὶ τὰ φύλλα του εἶναι στενά, μακριὰ καὶ πολὺ^μ
μυτερὰ» εἶπε τὸ ἓνα παιδί.

— «Βλέπετε γύρω στὸ βλαστὸν δυὸ φυλλαράκια σὰ
θήκη; Θὰ τὰ ἀνοίξω καὶ προσέξετε τί θὰ ιδῆτε.»

Ο κύριος Αργύρης ἀνοίξε τὰ δυὸ φυλλαράκια
καὶ τὰ παιδιά εἶδαν ἓνα κόκκινο καταπράσινο.

«Ζούλησέ τον μὲ τὸ δάκτυλό σου» εἶπε στὸ μικρό-
τερο παιδί.

— «Βγαίνει ἓνας χυμὸς ἄσπρος σὰ γάλα.»

— «Αὐτὸν τὸ μέρος τοῦ βλαστοῦ ποὺ ἔχει μέσα τὸν
κόκκον» εἶπε δὲ πατέρας, «εἶναι τὸ στάχυ.

»Τώρα τὰ στάχυα εἶναι πράσινα καὶ οἱ κόκκοι
μαλακοί. Θὰ ἐλθωμε πίσω πάλι καὶ θὰ ιδῆτε πῶς θὰ
ἔχουν ἀλλάξει.»

Τίτλος ο Ἰούλιος καὶ ο κύριος Ἀργύρης ἐβγῆκε πάλι περίπατο στὴν ἔξοχὴ μὲ τὰ δυὸ παιδιά του.

Τὰ καλάμια καὶ τὰ στάχυα τοῦ σιταριοῦ ἔλαμπαν χρυσοκίτρινα στὸν ἥλιο τοῦ καλοκαιριοῦ.

Τὰ χωράφια τώρα ἦσαν γεμάτα ἀπὸ ἀνθρώπους καὶ φωνές. Ἐδῶ θεριστὲς καὶ παρέκει θερίστρες μὲ ἄσπρο μαντήλι στὸ κεφάλι γιὰ νὰ μὴν τὶς ζαλίζῃ ὁ ἥλιος, τραγουδῶντας⁷ κάπου κάπου, ἐθέριζαν τὰ στάχυα μὲ τὰ δρεπάνια των.

Ο κύριος Ἀργύρης ἐπῆρε ἕνα στάχυ, ἄνοιξε μὰ θήκη καὶ ἔδειξε στὰ παιδιὰ ἕνα κόκκινο σιτάρι.

— «Τώρα εἶναι κίτρινος καὶ ξερός!» εἶπε τὸ μεγαλύτερο παιδί.

Οἱ θεριστὲς καὶ οἱ θερίστρες, ἅμα ἐθέριζαν τὰ στάχυα, τὰ ἔδεναν δεμάτια, τὰ ἐπήγαιναν στὸ ἄλωνι, καὶ ἔκει τὰ ἐστοίβαζαν σὲ θημωνιές.

«Μιὰν ἄλλη ἡμέρα» εἶπε ὁ κύριος Ἀργύρης, «θὰ πάμε σ' ἕνα ἄλωνι γιὰ νὰ ἴδητε πῶς ἄλωνίζουν τὸ σιτάρι. Τὰ στάχυα τὰ⁸ ἀλλώνουν στὰ ἄλωνια. ⁹Υστερα, βώδια ἡ ἄλογα κάμνουν τὸ γῦρο τοῦ ἄλωνιοῦ καὶ τὰ πατοῦν μὲ τὰ πόδια των. Σέρνουν καὶ τὴ φοκάνα, ἕνα πλατὺ βαρὺ ξύλο, ποὺ ἔχει ἀπὸ κάτω σκληρές, κοπιερὲς τσικμακόπειρες. ¹⁰Ετσι τρίβονται καλὰ τὰ στάχυα καὶ χωρίζονται τὰ σπειριὰ τοῦ σιταριοῦ ἀπὸ τὰ ἄχερα.

«Σιτάρι δύμως καὶ ἄχερα εἶναι ἀκόμη ἀναταρμένες· γι' αὐτὸ δ γεωργὸς λιχνίζει τὸ σιτάρι. Μὲ ἕνα ξύλινο φτυάρι ἡ δίκρανο τὰ τινάζει ψηλὰ στὸν ἀέρα. Τὸ ἄχερον

σὰν ἐλαφρότερο ποὺ εἶναι, τὸ παίρνει ὁ ἀέρας, καὶ οἱ κόκκοι πέφτουν κάτω καθαρισμένοι.

»Σήμερα, παιδιά μου, καὶ ὁ θερισμὸς καὶ τὸ ἄλωνισμα καὶ τὸ λίχνισμα στὰ μεγάλα κτήματα γίνονται μὲ μηχανές».

— «Γιατί;» ἐρώτησε τὸ μικρότερο παιδί.

— «Γιατί γίνονται πολὺ γρηγορώτερα καὶ πολὺ εύκολότερα».

— «Καὶ τὸ ἄχερο τὸ ἀφήνουν καὶ τὸ παίρνει ὁ ἀέρας;»

— «Κάθε ἄλλο τὸ μαζεύουν οἱ γεωργοὶ καὶ τὸ πηγαίνουν στὸν ἄχερόνα.

»Ἐκεῖ τὸ φυλάγουν καὶ τὸ χειμώνα τὸ δίνουν τροφὴ στὰ ζῶα. Σὲ πολλὰ μέρη οἱ χωρικοὶ γεμίζουν τὰ στρώματά των μὲ ἄχερο».

— «Μὲ τὶς καλαμίες τῶν σταχυῶν κάμνουν καὶ τὰ καλοκαιρινὰ καπέλα» εἶπε τὸ μεγαλύτερο παιδί.

— «Πλέκουν καὶ καλαθάκια καὶ ἄλλα πράγματα ἀκόμη Ἀλλὰ περισσότερο ἀπὸ δλα μᾶς χρησιμεύει ὁ κόκκος τοῦ σιταριοῦ».

— «Ἀλέθομε τὸ σιτάρι καὶ ἔχομε τὸ ἀλεύρι, καὶ ἀπὸ τὸ ἀλεύρι γίνεται τὸ ψωμάκι» εἶπε τὸ μεγαλύτερο παιδί.

— «Ἐμένα μοῦ ἀρέσουν οἱ γεωργικὲς ἐργασίες» εἶπε τὸ μικρότερο παιδί· «καὶ ἅμα μεγαλώσω, θὰ φροντίσω νὰ ἔχω μεγάλα χωράφια καὶ νὰ κάμνω πολὺ σιτάρι».

49. Ἡ βρεχούλα.

Τὰ χωράμια ξεραμένα
περιμένουν τὰ κακμένα
τῆς βροχούλας τὸ νερό,
γὰρ νὰ πιοῦν καὶ νὰ χορτάσουν
καὶ οἱ γεωργοὶ νὰ πάσουν
τὴ δοκιείᾳ μὲ τὸν καιό.

Ηέρτει, πέρτει ἡ βροχούλα,
τί χαρά καὶ τί δροσούλα !
γά, μαλάκωσεν ἡ γῆ,
τὸ ἀλέτω, τὸ ζευγάρι
δικαθέρας σας ἀς πάρη.
Μήν ἀργῆτε, γεωργοί.

Τί βαθιά τὸ χῶμα σχίζει
τὸ ἀλέτω, ποὺ γνωμίζει,
πόσα αὐλάκια στὴ σειρὶ !
Ηάρω κάτω τὸ ζευγάρι,
ποιός κοιθάρι, περός σιτάρι
σπέρνει μὲ κοντὴ χαρά,

*Ηλθ' ἡ ἄνοιξη, τί χάρη !
Φουντωμένο τὸ κοιθάρι,
τὸ σιτάρι μας χλωρό.
*Ηλθε καὶ τὸ καλοκαίρι,
τὸ δρεπάνι σας στὸ χέρι,
γεωργοί, τὸ κοφτερό.

"Όλα τὰ σπαρτά φτασμένα
πέφτοντ, πέφτοντ όερισμένο,
τὶ δεμάτια, τί πολλά!
Τί χαρά, τί πανηγύρι!
Θὰ θερίσῃ δπ' ἔχει σπείρει,
θὰ χαρῇ καὶ θὰ γελᾶ.

Στὸ ἀλόνη, στὸ ἀλόνη
τὶ δεμάτια τον ξαπλώνει
ὅ καθέρας μὲν χαρά,
καὶ γυνοῦντ, γυνοῦντ τὰ βόδια
καὶ ἀλωνίζοντ μὲν τὰ πόδια
τὰ σπαρτά ξερὰ ξερά.

"Ἀλωνίζοντ, ἀλωνίζοντ—
ὅνσα δέρι—καὶ λιχνίζοντ—
ἥ δουλειὰ τὰ μὴ σταθῆ,
ὅ καθέρας γὰρ τὰ πάρη
στὰ σακιά τον τὸ σιτάρι
καὶ στὸ σπίτι τον ταλθῆ.

Τὰ σακιά στὸ σπίτι πάργουν
καὶ σιγὰ σιγὰ τὰ φέργουν
στὸ το καλὸ τὸ μνήσιν.
καὶ ἀλεόρι τὸ σιτάρι
ὅταν γίνη, τὰ τὸ πάρη
ὅ καθέρας δὲν ξεχρᾶ.

*Kai ζυμάνει κάθε μέρα
 τὰ φωμάκια ἥ μητέρα
 καὶ τὰ στέλλει στὸν φωμά
 πι ὁ φωμάς καλὺ τὰ ψήνει,
 μὰ καὶ κάποτε τ' ἀφίνει,
 ἃς τὸ ποῦμε, καὶ ὠμά.*

(X. Σαμαρτσίδης)¶

50. Σύννεφα καὶ βροχή.

‘Η ὙΕλλη καὶ ὁ ἀδελφός της, ὁ Φῶτος, ἐπῆγαν νὰ
ἰδοῦν τὴ γιαγιά των στὸ ἔξοχικὸ σπίτι της.

Τὸ πρωὶ ὁ καιρὸς ἦτο καλός. Λίγο λίγο ὅμως ὁ
οὐρανὸς ἀρχισε νὰ μαυρίζῃ καὶ ἔξαφνα ἀρχισε νὰ πέφτῃ
δυνατὴ βροχή.

Τὰ παιδιὰ λίγο ἔλειψε νὰ κλαύσουν. Ἐπῆγαν νὰ
τρέξουν, νὰ πηδήσουν, νὰ παίξουν στὸ μεγάλο κῆπο
τῆς γιαγιᾶς, καὶ τώρα ἡ βροχὴ ἐχάλασε ὅλα των τὰ
σχέδια.

‘Η γιαγιὰ ἐκοίταξε νὰ τὰ παρηγορήσῃ αὐτὰ ὅμως
ἥσαν ἀπαρηγόρητα καὶ ἔβλεπαν λυπημένα ἀπὸ τὸ παρά-
θυρο στὸν κῆπο.

«Τί ἔλεεινὴ βροχὴ!» ἔλεγε ἡ ὙΕλλη. «Γιατί βρέ-
χει; Καὶ τί ωφελεῖ τάχα ἡ βροχὴ στὸν κόσμο; Γιὰ
ἰδέ, Φῶτο, αὐτὰ τὰ λουλούδια. Είχα σκοπὸ νὰ τὰ
κόψω, νὰ τὰ κάμω μιὰν ἀνθοδέσμη γιὰ τὴ μητέρα,
καὶ αὐτὰ τὰ κακόμοιρα ἐπνίγηκαν στὸ νερό».

—«Καὶ ἔγὼ θαρρῶ», εἶπε ὁ Φῶτος, «πῶς πολὺ¹
καλύτερα θὰ ἦτο νὰ μὴ βρέχῃ ποτέ. Ὄλα τὰ χαλᾶ
ἡ βροχὴ καὶ ἐμεῖς εἴμαστε σὰ φυλακισμένοι ἐδῶ μέσα.
Κακὴ βροχὴ!»

—«Καλά μου παιδιά», εἶπε τότε ἡ γιαγιά, «δὲν
κάμνετε καλὰ νὰ μυρώνετε μὲ τὴ βροχὴ. Δὲν ξέρετε πῶς
ἄμα δὲν βρέξῃ, οὔτε χόρτα καὶ λαχανικὰ θὰ φυτρώσουν,
οὔτε λουλούδια θὰ ἀνθίσουν, οὔτε ὄπωρικὰ θὰ γίνουν;
‘Η γῆ θὰ γίνῃ ξερὴ σὰν πέτρα, καὶ τίποτε πιὰ δὲν θὰ
μπορῇ νὰ βλαστήσῃ».

— «Αύτὸν τὸ ἐσυλλογισθήκαμε» εἶπε ἡ Ἑλλη.

— «Ολα στὸν κόσμο αὐτό, παιδιά μου, ἔχουν τὸ σκοπό των. Αὐτὴ ἡ βροχή, ποὺ σᾶς κάμνει τώρα νὰ θυμώνετε, νὰ ἔξερατε τί χαρὰ δίνει στοὺς γεωργοὺς καὶ τοὺς περιβιλάρηδες, καὶ μὲ τί καρδιοκτύπι τὴν περιμένουν! Γιατὶ μὲ τὴ βροχὴ θὰ γίνουν γρηγορώτερα καὶ καλύτερα καὶ περισσότερα τὰ σπαρτά, τὰ λαχανικὰ καὶ διὰ ἄλλο βγάζει ἡ γῆ!».

— «Ἄπὸ τί γίνεται ἡ βροχή;» ἐρώτησε τὸ κορίτσι.

— «Ἄπὸ τὸν ἀγνὸ ποὺ βγάζουν τὰ νερὰ τῆς γῆς. Εἴδατε, βέβαια στὸ μαγειρεῖο νὰ βράζῃ νερὸ ἐπάνω στὴ φωτιά», εἶπε ἡ γιαγιά.

— «Ἄπὸ τὸ νερὸ βγαίνει ζεστὸς ἀγνός», εἶπε ἡ Ἑλλη.

— «Ναί, καὶ ἂμα βάλωμε τὸ χέρι μας ἐπάνω ἀπὸ τὸν ἀγνό, βλέπομε σταλαματιὲς νερὸ ἐπάνω στὸ χέρι μας. Αὔτες οἱ σταλαματιὲς εἰναι τὸ νερὸ ποὺ ἔβγῆκε σὰν ἀγνός.

»Τὸ ᾴδιο γίνεται καὶ στὸν κόσμο. Απὸ τὴ θάλασσα, τὶς λίμνες καὶ τὰ ποτάμια, βγαίνουν ἀγνοί. Φωτιὰ ποὺ ζεσταίνει τὰ νερὰ καὶ τὰ κάμνει νὰ βγάζουν ἀγνούς, εἰναι δὲ ήλιος.

»Πολλοὶ ἀγνοὶ ἀνεβαίνουν ἀπὸ τὴ γῆ ψηλὰ στὸν οὐρανό. Τὰ μάτια μας δὲν τοὺς βλέπουν. Μὰ διαν λείψῃ ἡ ζέστη τοῦ ήλιου, οἱ ἀγνοὶ γίνονται πιὸ πυκνοί, γίνονται δμήχλη καὶ σύννεφα, καὶ τότε τοὺς βλέπομε. Ή δμήχλη δὲν ἀνεβαίνει πολὺ ψηλά, τὰ σύννεφα δμωὶς ἀνεβαίνουν».

«Η Ἑλλη καὶ δὲ Φῶτος ἀκουαν μὲ μεγάλη προσοχῇ. Η γιαγιά ἔξακολουθοῦσε:

«Τὰ σύννεφα ταξιδεύουν ψηλά στὸν οὐρανὸν καὶ παίρνουν κάθε λογῆς σχῆμα. Κάποτε μᾶς φαίνονται σὰν παιδάκια ποὺ κάθονται, σὰ σκυλάκια ποὺ τρέχουν, ἄλλοτε σὰ δένδρα μὲ κλαδιὰ καὶ ἄλλοτε σὰ θηρία μὲ ἀνοιγμένο στόμα. Κάποτε εἶναι πυκνὰ καὶ σκοτεινὰ καὶ ἔχουν χρῶμα μολυβί· ἄλλες φορὲς πάλι εἶναι κάτασπρα σὰ χιόνι καὶ φαίνονται ἐλαφρότερα καὶ ἀπὸ τὸ πιὸ ἐλαφρὸ πούπουλο.

» Οταν βγαίνῃ καὶ δταν βασιλεύη ὁ ἥλιος, τὰ σύννεφα παίρνουν λογῆς λογῆς χρώματα, πολὺ ὅμορφα. Είναι μιὰ χαρὰ νὰ βλέπωμε τότε τὸν δρίζοντα. Ἡ πατρίδα μας ἡ Ἑλλάδα εἶναι φημισμένη γιὰ τὶς ωραῖες δύσεις της».

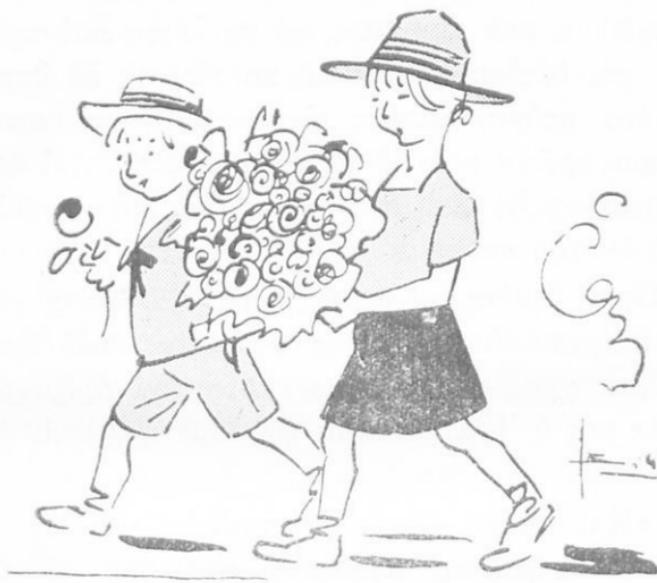
— «Καὶ μεῖς» εἶπαν τὰ παιδιά, «πολλὲς φορὲς εἴδαμε τὸν ἥλιο νὰ βασιλεύῃ πίσω ἀπὸ τὰ βουνά. Τί ὅμορφα ποὺ εἶναι!».

«Τὰ σύννεφα, ἔκει ψηλὰ ποὺ ταξιδεύουν» εἶπε ἡ γιαγιά, «μπορεῖ νὰ ἀπαντήσουν κρύον ἀέρα. Τότε γίνονται σταλαματιὲς ἀπὸ νερό· αὐτές, ἀπὸ τὸ βάρος των, δὲν μποροῦν νὰ σταθοῦν ἔκει ἐπάνω ψηλὰ καὶ πέφτουν· τότε βρέχει».

Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ ἡ βροχὴ ἐσταμάτησε. Τὸ φῶς τοῦ ἥλιου ἐπέρασε μέσα ἀπὸ τὰ σύννεφα, καὶ στὸν οὐρανὸν ἐφάνηκε τὸ οὐράνιο τόξο, ἐπτάχρωμο : κόκκινο, πορτοκαλί, κίτρινο, πράσινο, γαλάζιο, λουλακί καὶ μενεξεδί.

— «"Ελλη!"» ἐφώναξε ὁ Φῶτος τὴν ἀδελφή του, ποὺ εἶχε φύγει ἀπὸ τὸ παράθυρο, «"έλλα νὰ ιδῆς τὴ δόξα"».

— «Τί ὅμορφη!» εἶπε ἡ Ἑλλη μὲ θαυμασμό.

Τὰ παιδιὰ ἐμάζευσαν τριαντάφυλλα καὶ ἔκαμαν
μιὰν ἀνθοδέσμη . . . (σελ. 112).

— «Ναί, καλά μου παιδιά, εἶναι πολὺ ωραία. Βλέπετε λοιπὸν πόσο ἄδικο εἴχατε νὰ μουρμουρίζετε ; Βλέπετε τί μᾶς δίνει ἡ βροχή ; Γιὰ ἵδετε ὀλόγυρα. Τώρα ὁ κάμπος ἔγινε πιὸ δροσερὸς καὶ τὰ λουλούδια πιὸ ὅμορφα. Τὸ ἕδιο καὶ ὁ κῆπος μας».

Σὲ λίγο ὁ οὐρανὸς ἐκαθάρισε. Ή γιαγιὰ καὶ τὰ ἔγγονια ἐκατέβηκαν στὸν κῆπο. Τί ὅμορφα ποὺ ἐφαίνοντο τὰ λουλούδια στὶς πρασινάδες καὶ πόσο γλυκὰ ἐμισχοβιολοῦσαν ! Τὰ παιδιὰ ἐμάζευσαν ωραῖα τριαντάφυλλα καὶ γαρύφαλα, ἔκαμαν μιὰν δροσολουσμένην ἀνθοδέσμη καὶ τὴν ἐπῆγαν τὸ βράδυ στὴ μητέρα των.

51. Ἡ βροχή.

Μέσ' στὸν καθάριον οὐρανὸν
γυροῦντε τάγεράκια,
μαζεύοντες δπον βροῦν ἀχνό,
τὸν κάροντ συννεφάκια.

Μ' ἀχνός δπον συμμαζευθῆ
εἰραι νερὸν ποὺ τρέχει,
καὶ δὲν μπορεῖ νὰ κρατηθῆ,
γιὰ τοῦτο βρέχει, βρέχει.

Στὴ γῆ ἡ βροχὴ κατρακυλᾶ,
μαζεύεται στὸ ρνάκι
τὰ ρνάκια σιμύγονται πολλὰ
καὶ κάροντ ποταμάκι.

Μὰ τὸ ποτάμι ποὺ ἐνωθῆ
μ' ἔρα ποτάμι ἄλλο,
κάνει νερὸν πλατύ, βαθὺ
καὶ ποταμὸ μεγάλο.

Κι ἔτσι τὸ ρέμα τὸ θολὸ
οἵ ποταμοὶ κυλοῦντε,
ώσπον νὰ φθάσουν στὸ γιαλό,
στὴ θάλασσα νὰ μποῦντε.

ΓΕΩΡΓΙΤΙΔΗ «ΙΣΤΟΡΙΕΣ», 'Αναγνωστικὸν Β', ἔκδ. β', 1934 8

*Μὰ θάλασσα κι ώκεαρό
δὲ ήλιος τὰ ζεστάνει,
κάνει ἀπ' τὸ κῦμα των ἀχρὸ
ποὺ στὰ ψηλὰ ἀρεβάνει.*

*Καὶ ἐκεῖ ψηλὰ ἀπ' τὸ βούνο
κρόνος βροιᾶς προβάλλει,
σύννεφο κάνει τὸν ἀχρὸ
καὶ βρέχει, βρέχει πάλι.*

(Γ. Βιξυηνός)

52. Τὸ καλοκαίρι.

Ἔλθε τὸ καλοκαίρι μὲ τὶς μεγάλες ζέστες.

Τὴν αὔγην αὖγὴ δῆλα εἶναι δροσερά· τὰ πουλιὰ κελαδοῦν, τὰ λουλούδια καὶ τὰ φύλλα τῶν δένδρων ἔχουν ζωηρὸν χρῶμα. Ὅσο δημος πλησιάζει τὸ μεσημέρι, τόσο δυναμώνει ἡ ζέστη. Ὁ ἀέρας καίει σὰ νὰ βγαίνῃ ἀπὸ ἀναρμένου καμίνου.

Τὰ πουλιὰ τρυπώνουν κάτω ἀπὸ τοὺς θάμνους ἢ μέσα στὶς πυκνὲς φυλλωσιὲς καὶ σωπαίνουν. Μόνο τὰ τζιτζίκια τραγουδοῦν ἐπάνω στὰ δένδρα.

Τὰ ξῶα ξαπλώνονται στὴν ἥσκιο σὰ ναρκωμένα.

Οἱ ἄνθρωποι ἀναπνέουν βορειὰ καὶ ἀπὸ τὸ μέτωπό των στάζει ἴδρωτας.

Κατὰ τὸ μεσημέρι οἱ δρόμοι μένουν ἔρημοι. Τὰ παράθυρα τῶν σπιτιῶν εἶναι κλειστά. Οἱ ἄνθρωποι μαζεύονται σὲ κάποιο μέρος μὲ ἥσκιο γιὰ νὰ βροῦν λίγη δροσιά. Οἱ κάμποι εἶναι κατάξεδοι καὶ τὸ χορτάρι τῶν λιβαδιῶν γέρνει κατὰ τὴν γῆ κιτρινισμένο.

Μόνο στὰ δάση, κάτω ἀπὸ τὰ μεγάλα δένδρα μὲ τὰ μεγάλα κλαδιὰ καὶ τὰ πυκνὰ πράσινα φύλλα, ποὺ δὲν τὰ περνᾶ ὁ ἥλιος, ἀπλώνεται δροσερὸς ἥσκιος.

Στοὺς κήπους καὶ στὰ χωράφια, οἱ βυσσινιές, οἱ βερικοκκιές, οἱ ροδακινιές καὶ οἱ συκιές εἶναι καταφορτωμένες μὲ τοὺς ὠραίους καρπούς των.

Τώρα ώριμάζουν καὶ τὰ γλυκόχυμα πεπόνια καὶ τὰ δροσερὰ καρπούζια, πράσινα ἀπέξω, κατακόκκινα ἀπομέσα. Ἀπὸ τὰ καταπράσινα κλήματα τῶν ἀμπελιῶν κρέμονται τὰ σταφύλια, καὶ ἀργίζουν σιγὰ σιγὰ νὰ κιτρινίζουν, νὰ μαυρίζουν ἢ νὰ κοκκινίζουν.

Τώρα οι γεωργοί θερίζουν και ἀλωνίζουν τὰ χρυσά στάχυα και συνάζουν τὸ εὐλογημένο σιτάρι.

"Οσο γέρνει ἡ ἡμέρα πρός τὸ βράδυ, τόσο λιγοστεύει ἡ ζέστη. Σιγά σιγά δροσίζεται πάλι ἡ γῆ. Τὰ πουλιά ξαναρχίζουν τὸ κελάδημά των.

Στὴ δύση ὁ ἥλιος κατεβαίνει σὰν πυρωμένη σφαῖρα ἄργα ἄργα στὸν δρίζοντα· σπάνια ὑπάρχουν σύννεφα γιὰ νὰ τὰ χρωματίσῃ μὲ χίλια δυὸ χρώματα, ὅπως τὶς ἄλλες ἐποχές· και κρύβεται πίσω ἀπὸ τὰ βουνά.

Τὸ βράδυ μεγάλοι και μικροὶ βγαίνουν περίπατο νὰ πάρουν δροσιά· πηγαίνουν στοὺς κήπους, στὶς ἔξοχές, και γυρίζουν μὲ λουλούδια και μὲ ὅπωρικά.

"Οσοι κατοικοῦν κοντὰ στὴ θάλασσα, κατεβαίνουν στὴν ἀκρογιαλιά, ἀναπνέουν τὸ θαλασσινὸ ἄέρα ποὺ δίνει ζωή, και λούζουν τὸ σῶμα των στὰ δροσερὰ και δλοκάθαρα νερὰ τῆς θάλασσας.

53. Τὸ καλοκαιρι.

**Ηρθες ἵρθες, καλοκαίρι,
κι δὲ Θεός πολλὰ
μὲ τὸ ἄγιο του τὸ χέρι
σκόρπισε καλά.*

*Στὶς μνητὶς κρυμμένα ἀηδόνια
ψάλλουν λιγερὰ
καὶ πετοῦν τὰ χελιδόνια
μὲν ἐλαφρὰ φτερά.*

**Ομορφα ἄνθη στὸν ἀέρα
ζύγονν μνησονδιά,
καὶ λουλούδια στὴ μητέρα
φέροντα τὰ παιδιά.*

(A. Βλάχος)

54. Ὁ γνωστικὸς βάτραχος.

Πολλοὶ βάτραχοι ἔζοῦσαν μέσα σὲ μιὰ μικρὴ λίμνη.

Τὸ καλοκαίρι δημος, ἀπὸ τὴν πολλὴ ζέστη, ἡ λίμνη ἔξεραμηκε.

Οἱ βάτραχοι ἀναγκάσθηκαν νὰ φύγουν ἀπεκεῖ καὶ νὰ ζητήσουν ἄλλοῦ κατοικία. Ἀποχαιρετίσθηκαν λοιπὸν συγγενεῖς καὶ φίλοι καὶ γείτονες, καὶ ἐσκορπίσθηκαν σὲ διάφορα μέρη.

Δυὸς ἀχώριστοι φίλοι έτραβηξαν σ· ἔνα μεγάλο λιβάδι. Ἐκεῖ ἐλπίζαν νὰ βροῦν μέρος καλὸ γιὰ νὰ ζήσουν.

Στὸ δρόμο ποὺ ἐπήγαιναν, ἀπάντησαν ἔνα βαθὺ πηγάδι.

«Νὰ ὠραῖο μέρος γιὰ νὰ μείνωμε» εἶπε ὁ ἔνας. «Εἶναι δπως τὸ θέλομε. Νερὸ ἥσυχο καὶ πολύ, ποὺ δὲν θὰ στερεύσῃ ποτέ. Κανεὶς δὲν θὰ ἔλθη νὰ μᾶς πειράξῃ· ἔδω θὰ ζήσωμε εύτυχισμένοι. "Ἐλα νὰ κατεβοῦμε, μὴ χάνωμε καιρό.»

Καὶ ἦτο ἔτοιμος νὰ πηδήσῃ στὸ πηγάδι.

Ο ἄλλος τὸν ἐκράτησε βιαστικὰ ἀπὸ τὸ πόδι καὶ τοῦ λέγει :

«Στάσου, ἀδελφέ, τί κάμνεις ; Μὲ ἔνα πήδημα, ἀλήθεια, μποροῦμε νὰ κατεβοῦμε· πρὸν δημος κάμωμε αὐτὸ τὸ πήδημα, πρέπει νὰ συλλογισθοῦμε : πῶς θὰ ἀνεβοῦμε, ἢν τύχη καὶ ἔεραθη αὐτὸ τὸ βαθὺ πηγάδι ;»

Ο πρῶτος βάτραχος ἔσταμηκε, ἔσυλλογίσθηκε λόγο καὶ εἶπε :

«Σωστὰ μιλᾶς, ἀδελφέ. Ἐγὼ ἐμίλησα σὰν ἀσυλλόγιστος καὶ σὺ σὰ γνωστικός.»

Καὶ ἐτράβηξαν τὸ δρόμο των.

«Ο, τι κάμνεις καὶ δ, τι πῆς, τὰ στερνὰ νὰ στοχασθῆς.

55. Ο πετεινὸς καὶ ἡ ἀλεποῦ.

Ἐνας γέρος πετεινὸς ἐστέκετο ἐπάνω στὴ στέγη μιᾶς ἀποθήκης.

Σὲ λίγο ἔρχεται τρέχοντας μιὰ ἀλεποῦ καὶ φωνάζει :

«Πετεινέ, καλέ μου πετεινέ, σοῦ φέρων μιὰν εἴδηση ποὺ θὰ σὲ κάμη νὰ πετάξῃς ἀπὸ τὴ χαρά σου! Παύει ὁ πόλεμος τῶν ζώων, γιατὶ ἔκουρασθηκαν νὰ πολεμοῦν μεταξύ των.

»Στὸ βασίλειό μας θὰ εἶναι ἀπεδῶ καὶ πέρα ἥσυχία καὶ εἰρήνη. Αὐτὴν τὴν εἴδηση μοῦ εἶπαν νὰ σοῦ φέρω δόλα τὰ ζῶα. Ω φίλε μου, καλέ μιυ φίλε, ἔλα ἀμέδλα τὰ ζῶα. εἶμαι τρελὴ ἀπὸ τὴ χαρά μου.»

Ἐνῷ ἔλεγε αὐτὰ ἡ ἀλεποῦ, ὁ πετεινὸς ἔκοιταζε δλόγυρα.

«Τί βλέπεις ἔκει;» ἔρωτησε ἡ ἀλεποῦ.

— «Τοὺς δυὸ πιστοὺς φίλους μου, τὸ Ζαγάρι καὶ τὸ Μοῦρο, ποὺ ἔρχονται νὰ μοῦ κάμουν ἐπίσκεψη.»

·Η ἀλεποῦ ἐτσακίσθηκε ἀμέσως νὰ φύγη.

«Γιατί φεύγεις, καλή μου ἀλεποῦ;» τῆς εἶπε τότε
ὅ πετεινός. «τί φοβᾶσαι; Δὲν ἔτελείωσε πιὰ ὁ πόλεμος
τῶν ξώων μεταξύ των;»

— «Γιατί φεύγεις, καλή μου ἀλεποῦ;» (σελ. 120).

— «Ναί», ἀποκρίθηκε ἡ ἀλεποῦ ἀπὸ μακριά, «δὲν
ξέρω ὅμως καλὰ ἀν τὴν εἰδηση τὴν ἔχουν μάθει καθ
οἱ σκύλοι.»

Λυστραχία σ' ὅπουν πάθη
καὶ ἀπ' τὸ πάθημα δὲν μάθη.

Τῶν πρώτων τὰ παθήματα τῶν δεύτερων γεφύρων.

■ ■ ■ ■

56. Τὸ περιβόλι.

1

Στὰ χωριὰ σχεδὸν κάθε σπίτι ἔχει καὶ τὸ περιβόλι του. Στὴν πόλη ὅμως τὰ περισσότερα σπίτια δὲν ἔχουν.

Κάθε περιβόλι ἔχει ὀλόγυρα τοῦχο ἀπὸ πλίθες ἢ κάγκελα ἔύλινα ἢ σιδερένια, ἢ φράκτη ἀπὸ ἀγκαθωτοὺς θάμνους. Ἐτσι δὲν μποροῦν τὰ ζῶα καὶ οἱ κακοὶ ἀνθρώποι νὰ μπαίνουν μέσα νὰ κάμνουν ζημιές.

Τὸ περιβόλι ἔχει δρομάκια ἀνάμεσα σ' αὐτὰ εἶναι τὰ χωρίσματα ποὺ τὰ λέγουν βραγιές. Ἐκεῖ φυτεύουν οἱ περιβολάρηδες λουλούδια, χορταρικὰ καὶ λαχανικά. Στὰ περιβόλια μποροῦν νὰ φυτεύσουν καὶ δένδρα.

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ φυτεύωνται στὸ ἴδιο μέρος καὶ λουλούδια καὶ δένδρα. Τὰ λουλούδια χρειάζονται καὶ ἥλιο καὶ ἀέρα, ἐνῶ τὰ δένδρα ἐμποδίζουν καὶ τὸν ἀέρα καὶ τὸν ἥλιο.

Γι' αὐτὸ τὰ δένδρα πρέπει νὰ φυτεύωνται στὶς γωνιὲς καὶ στὶς ἄκρες τοῦ περιβολιοῦ.

Τὰ λαχανικὰ φυτεύονται σὲ ἔγχωριστὸ μέρος, στὸ λαχανόκηπο.

2

Οἱ ἐργασίες στὸ περιβόλι εἶναι εὐχάριστες καὶ ὡφελοῦν καὶ στὴν ὑγεία. Ὁ περιβολάρης ἀναπνέει κα-

θαρὸν ἀέρα, καὶ μὲ τὴ δουλειὰ δυναμώνει τὸ σῶμα του.

Σκάβει μὲ τὸ τσαπὶ καὶ μὲ τὴν ἀξίνα ἀνοίγει λάκκους καὶ αὐλάκια.

Μὲ τὸ κτένι στρώνει τὸ χῶμα ποὺ ἔσκαψε.

Μὲ τὸ σκαλιστήρι σκαλίζει στὶς βραγιές τὸ χῶμα ἀνάμεσα στὰ λουλούδια.

Ο περιβολάρης μὲ τὸ κτένι στρώνει τὸ χῶμα... (σελ. 122).

Μὲ τὸ πιρούνι ἀνασκαλεύει τὴν κοπριά.

Συχνὰ δμως φυτρώνουν καὶ ἀγριόχορτα ἀνάμεσα στὰ λουλούδια καὶ στὰ ἄλλα φυτά. Αὔτα δὲν ἀφήνουν τὰ λουλούδια νὰ προκόψουν, γιὰ τοῦτο θέλουν ξερίζωμα. Τὰ δένδρα ἔχουν καὶ ξερόκλαδα ποὺ δὲν χρειά-

ζονται και ποὺ δὲν τὰ ἀφήνουν νὰ μεγαλώσουν. Ὁ περιβολάρης μὲ τὸ ψαλίδι ἢ μὲ τὸ πριονάκι τὰ κλαδεύει.

Τὰ τρυφερὰ δενδράκια τὰ στυλώνει δένοντάς τα σὲ ἔναν ίσιο μακρὺ στῦλο, και ἔτσι τοὺς κάμνει δύο καλά : μεγαλώνουν ίσια και δὲν τὰ σπάζει ὁ δυνατὸς ἄερας.

“Οταν ἔρχεται τὸ ποτιστικὸν νερό και τρέχῃ στὰ αὐλάκια, ὁ περιβολάρης τὸ πάει πρῶτα στὶς βραγιές τῶν λουλουδιῶν, ὕστερα στὰ λαχανικὰ και τελευταῖα στὰ δένδρα.

Γιὰ νὰ ποτίζωνται καλὰ τὰ δένδρα, ἀνοίγει στὸ χῶμα, γύρω στὸν κορμὸν των, ἔνα λάκκο, και ἔκει μέσα μαζεύεται τὸ νερό.

Κάποτε τὸ περιβόλι ἔχει μαγγανοπήγαδο ποὺ ἀνεβάζει τὸ νερό. Τὸ μαγγάνι τὸ γυρίζει ἔνα ἄλογο μὲ μάτια σκεπασμένα γιὰ νὰ μὴ ζαλίζεται τὸ νερὸν τρέχει σὲ μιὰ δεξαμενή, και διαν εἶναι ὡρα γιὰ πότισμα, τὸ ἀφήνουν και τρέχει στὰ αὐλάκια, στὶς βραγιές και στοὺς λάκκους τῶν δένδρων.

Τὸ πότισμα τῶν λουλουδιῶν γίνεται και μὲ τὸ ποτιστήρι. Τὰ λουλούδια θέλουν πότισμα τὴν αὔγῃ πρὶν βγῆ ὁ ἥλιος, ἢ τὸ βράδυ κατὰ τὸ ἥλιοβασίλευμα. Τὸ πότισμα τὸ μεσημέρι κάμνει κακὸ στὰ φυτά.

‘Ο περιβολάρης καθαρίζει τὸ περιβόλι ἀπὸ τὶς κάμπιες, τὰ σκουλήκια και τὰ ἄλλα μικρὰ ζῶα, ποὺ τρώγουν τοὺς σπόρους, τὰ φύλλα και τὰ λουλούδια, και φέρονται μεγάλη καταστροφὴ στὸ περιβόλι.

Σ’ αὐτὸ πολὺ βοηθοῦν τὸν περιβολάρη και ὅσα πουλιὰ τρώγουν τὰ ἔντομα.

Τὰ περιβόλια μᾶς εἶναι πολὺ χρήσιμα.

Χαιρόμαστε τὰ ὅμορφα λουλούδια μὲ τὰ χίλια χρό-
ματά των καὶ τὴ γλυκειά των μυρωδιά.

Τὰ ὅσπρια, τὰ λαχανικὰ καὶ τὰ χορταρικὰ ποὺ
γίνονται στὰ περιβόλια, εἶναι τροφὴ νόστιμη καὶ υ-
γιεινή.

Τὰ καρποφόρα δένδρα μᾶς δίνουν τοὺς καλόχυμους
καρπούς των. Ἡ μουριὰ μᾶς δίνει καὶ τὰ φύλλα της,
γιὰ νὰ τρέφωνται τὰ σκουλήκια ποὺ κάμνουν τὸ μετάξι·
ἡ καρδιὰ καὶ ἡ βαλανιδιὰ ὠραῖο ἔύλο γιὰ ἔπιπλα. Τὸ
ἔύλο τοῦ κυπαρισσιοῦ μοσχοβολᾶ, καὶ ἀπὸ τὸν κορμό
του, ποὺ εἶναι ὀλόισιος γίνονται τὰ κατάρτια τῶν
καραβιῶν.

Απὸ μερικὰ φυτά, σὰν τὸ χαμομήλι καὶ τὴ μο-
λόχα, μαζεύομε τὰ λουλούδια των καὶ τὰ ἔχομε γιὰ
γιατρικό.

Τὰ δένδρα καὶ τὰ λουλούδια τῶν περιβολιῶν κά-
μνουν πιὸ καθαρὸ τὸν ἀέρα ποὺ ἀναπνέομε. Γιὰ τοῦτο
σὲ κάθε πόλη εἶναι περιβόλια μὲ ὥραῖς βραγιές, γεμᾶ-
τες λουλούδια καὶ πολλὰ δένδρα.

Εὔτυχισμένα εἶναι τὰ σπίτια ποὺ ἔχουν τὸ περιβο-
λάκι των. Μέσα ἔκει παίζουν τὰ παιδιά. Οἱ πεταλοῦ-
δες πετοῦν ἀπὸ λουλούδι σὲ λουλούδι. Ἐκεῖ ἔκουρα-
ζεται δι πατέρας ὕστερα ἀπὸ τὴ δουλειὰ τῆς ἡμέρας.
Ἐκεῖ μαζεύεται δλη ἡ οἰκογένεια, ἡ μητέρα μὲ τὸ ἐργό-
χειρο, ἡ ἀδελφὴ μὲ τὸ βιβλίο. Οἱ γονεῖς μιλοῦν μὲ τὰ
παιδιά των, τὰ ωτοῦν γιὰ τὰ μαθήματά των, ἐνῶ τὸ
δροσερὸ ἀεράκι φυσᾶ ἀνάμεσα στὰ φύλλα καὶ τὰ πού-
λιὰ κελαδοῦν μελωδικὰ χωρὶς νὰ φαίνωνται.

57. Τρία καθαρὰ παιδιά.

Ἐνας πονετικὸς πλούσιος τὸ εἶχε μεγάλη χαρὰ νὰ κάμην καλωσύνες σὲ πτωχοὺς καὶ δυστυχισμένους.

Μιὰν ἡμέρα ἡθέλησε νὰ διαλέξῃ τρία πτωχὰ παιδιὰ γιὰ νὰ φροντίσῃ γιὰ τὴν ἀνατροφὴ καὶ γιὰ τὴν πρόοδό των.

Ἐπῆγε λοιπὸν στὸ δημοτικὸ σχολεῖο μιᾶς πτωχῆς συνοικίας καὶ εἶπε τὸ σκοπό του στὸ δάσκαλο.

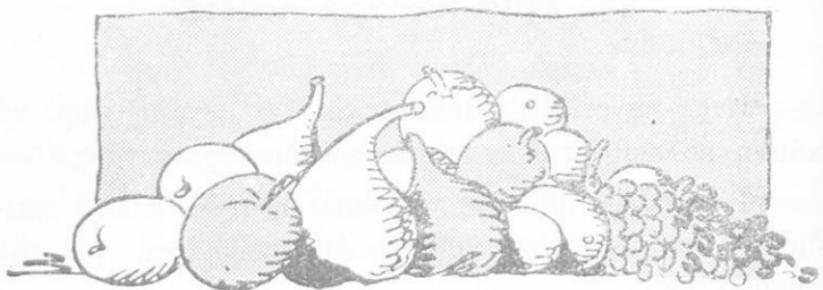
Ο δάσκαλος εὐχαριστήθηκε πολὺ καὶ εἶπε ἀμέσως στὰ παιδιὰ νὰ περάσουν ἔνα ἔνα στὴ σειρὰ ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν ἔνο. Ο ἔνος, ἀφοῦ ἐκοίταξε μὲ προσοχὴ τὸ κάθε παιδί, ἐδιάλεξε τρία.

«Αὐτὰ τὰ τρία ποὺ ἐδιάλεξα» εἶπε στὸ δάσκαλο, «εἶναι τὰ πιὸ καθαρὰ καὶ στὸ σῶμα των καὶ στὰ φορέματά των χωρὶς ἄλλο θὰ εἶναι καλὰ καὶ σὲ δλα τὰ ἄλλα».

— «Ναί», εἶπε ὁ δάσκαλος: «αὐτὰ τὰ τρία πτωχὰ παιδιὰ εἶναι τὰ καλύτερα στὸ σχολεῖο τὰ πιὸ προκομμένα, τὰ πιὸ φρόνιμα καὶ τὰ πιὸ γερά».

— «Γιατὶ εἶναι καὶ τὰ πιὸ καθαρά. Ή πάστρα μᾶς φυλάγει ἀπὸ πολλὲς ἀρρώστιες» εἶπε ὁ ἔνος.

Τὰ τρία καθαρὰ παιδιὰ ἐφάνηκαν ώς τὸ τέλος προκομμένα καὶ φιλότιμα. Εἶχαν καὶ τὴν ψυχὴ των καθαρὴ σὺν τὸ σῶμα των καὶ τὰ φορέματά των. Καὶ μὲ τὴν προκοπὴ καὶ τὴν ἐργασία των ἔγιναν καλοὶ ἀνθρώποι, εὐτύχησαν, καὶ μαζί των εὐτύχησαν καὶ οἱ πτωχὲς οἰκογένειές των.

**58. Τί ἔπαθε ὁ Χρῖστος ποὺν ἔφαγε
ἄγουρα καὶ σάπια ὄπωρικά.**

‘Ο Χρῖστος ἀγαπᾶ πολὺ τὰ ὄπωρικά. ‘Ο πατέρας του πολλὲς φορὲς τὸν ἐσυμβούλευσε :

«Παιδί μου, μὴν τρώγης ὄπωρικὰ ἀπλυτα καὶ λερωμένα· μὴν τρώγης μήτε ἄγουρα μήτε σάπια. Φέρνουν πόνους στὸ στομάχι καὶ ἄλλες ἀρρώστιες.»

‘Ο Χρῖστος δῦμος ἦτο λαίμαργος.

Μιὰν ἡμέρα ποὺν ἔμεινε μόνος στὸ περιβόλι τοῦ σπιτιοῦ των, ἀνέβηκε σὲ μιὰ ροδακινιὰ καὶ ἔφαγε ἄγουρα ροδάκινα. Εὔρηκε καὶ δυὸ σάπια, πεσμένα κάτω στὸ χῶμα, καὶ τὰ ἔφαγε καὶ αὐτά.

Τὸ βράδυ δὲν εἶχε ὅρεξη· ἔπεσε στὸ κριββάτι· ἔνοιωθε δυνατὸ πόνο στὸ στομάχι. Εἶχε ζάλη μεγάλη· τὸν ἔπιασε πυρετός. ‘Ο πατέρας του ἐπροσκάλεσε τὸ γιατρό. ‘Ο γιατρὸς ἐκοίταξε τὴ γλῶσσα τοῦ ἀρρώστου, ἔξέτασε καὶ τὸ σφυγμό του καὶ ἔμεινε συλλογισμένος. “Ἐπειτα ἔζήτησε χορτί, ἔγραψε μιὰ συνταγὴ καὶ εἶπε νὰ τὴν πάνε ἀμέσως στὸ φαρμακεῖο.

‘Ο πατέρας τοῦ Χρίστου ἀνησύχησε πολύ. ‘Ο για-

τρὸς ἥρχετο συγνά. Μιὰ νύκτα δὲ πυρετὸς ἔγινε πιὸ δυνατός. Οἱ γιατρὸς ἐφοβήθηκε γιὰ τὴν ζωὴν τοῦ Χρίστου. Γιὰ καλὴν τοῦ τύχην, ἀπὸ τὸ ἄλλο πρῶτο ἐγύριοε στὸ καλύτερο. Μὲ τὴν φροντίδα τοῦ καλοῦ γιατροῦ καὶ μὲ τὴν περιποίηση τῶν δικῶν του, ποὺ δὲν ἔλειψαν ἡμέρα καὶ νύκτα ἀπὸ τὸ κρεββάτι του, δὲν Χριστος ἐγλύτωσε.

Εἶναι χλωμὸς ἀκόμη τοῦ δίνουν λίγο ζουμί. Κάθεται στὸ παράθυρο, βλέπει τὰ ἄλλα παιδιὰ ποὺ παῖζουν στὴν πλατεῖα καὶ ἀκούει τὶς χαρούμενες φωνές των.

Συλλογίζεται τοὺς πόνους ποὺ ὑπόφερε, τὰ πικρὰ γιατρικὰ ποὺ ἦπιε, τὴν φοβερὴν ἀνησυχία τῶν δικῶν του, τὸ κλείσιμό του στὸ σπίτι τέσσον καιρό, χωρὶς περίπατο, χωρὶς παιγνίδια. Θυμᾶται πῶς δλα αὐτὰ τὰ ἔπαθε ἀπὸ τὰ ἄγουρα καὶ σάπια ὅπωρικά, καὶ λέγει :

«Ἡ λαμαργία εἶναι ἡ πιὸ μεγάλη ἀνοησία τοῦ κόσμου!»

59. Πόσσο ἀξίζει ἡ ψυχή.

«Εἴμαι πολὺ ἄτυχος» ἔλεγε ἕνας νέος σὲ ἕνα γέρο. «Ἄλλοι νέοι στὴν ἡλικία μου ἔχουν ἀμπέλια καὶ χωράφια, κάμνουν δουλειές καὶ κερδίζουν· καὶ μόνο ἐγώ είμαι ἄτυχος. Τίποτε δὲν ἔχω, γιατὶ τίποτε δὲν μου ἀφησει ὁ πατέρας μου».

«Ἀλήθεια είσαι τόσο πτωχὸς ὅσο λέγεις;» τὸν ἔρωτησε ὁ γέρος. «Ἐσὺ είσαι νέος καὶ γερός».

«Οὐ νέος ἐκίνησε λυπητερὰ τὸ κεφάλι του, σὰ νὰ ἥθελε νὰ εἰπῇ : «καὶ τί τὸ ὅφελος ὃν είμαι νέος καὶ γερός;»

Τότε δέ γέρος τοῦ λέγει :

«Τί λέγεις ; δέχεσαι νὰ σοῦ κόψω τὸ χέρι σου καὶ νὰ σοῦ δώσω χίλιες δραχμές ;» .

— «”Α, μπά, μπά !» ἀποκρίθηκε δέ νέος καὶ τραβή-
χθηκε πίσω. «καὶ δέκα χιλιάδες νὰ μοῦ δώσης, δὲν
δέχομαι».

«Καὶ πόσα θὰ ἥθελες γιὰ τὰ μάτια σου ποὺ βλέ-
πουν τόσο καλά ; πόσα γιὰ τὰ αὐτιά σου, ποὺ ἀκούουν
τόσο καθαρά ; πόσα γιὰ τὰ γερὰ πόδια σου, ποὺ τρέ-
χουν τόσο γρήγορα ; Πόσα θὰ ἥθελες γιὰ τὸ φοδοκόκ-
κινο χρῶμα τοῦ προσώπου σου ; πόσα γιὰ τὴ δύναμη
τοῦ κορμιοῦ σου ; πόσα γιὰ τὴ νιότη σου καὶ γιὰ τὴν
ὑγεία σου ; Θὰ τὰ ἔδινες ὅλα αὐτά, ἢν σοῦ ἔδιναν πολ-
λὲς χιλιάδες ;»

— «”Οχι, δὲν θὰ τὰ ἔδινα», εἶπε δέ νέος, ἀφοῦ ἐσυλ-
λογίσθηκε λίγο.

— «Εἶδες λοιπόν ; δέ Θεὸς σοῦ ἔδωσε τέτοια πλού-
τη, καὶ σὺ παραπονιέσαι. Μὲ αὐτὰ ποὺ ἔχεις, βάλε τὰ
δυνατά σου, δούλευσε μὲ τὴν καρδιά σου, δεῖξε θέληση
καὶ ὑπομονή, καὶ μπορεῖς νὰ κερδίσῃς χιλιάδες.»

60. Πρωινὸς περίπατος.

«Αὔριο θὰ ξυπνήσωμε πολὺ πρωὶ καὶ θὰ πάμε νὰ
ἰδοῦμε ἀπὸ τὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ τὸν ἥλιο ποὺ βγαί-
νει», εἶπε δέ κύριος Στάμος στὸν ἀνεψιὸν καὶ τὶς δυὸς
ἀνεψιές του.

Τὰ τρία παιδιά ἔξύπνησαν πρὸν ἔημερόση, καὶ ἦσαν ξτοιμα ὅταν τὰ ἐξήτησε ὁ θεῖος των.

‘Ο θεῖος καὶ τὰ τρία παιδιά ἐπέθρασαν πρῶτα ἀπὸ ἓνα ἀνθροστολισμένο κάμπο καὶ ὑστερα ὀνέβηκαν ἕνα καταπράσινο ψήλωμα.

“Οταν ἔφθασαν στὴ κορυφή, ἐμπρὸς των ἐφάνηκε ἡ θάλασσα πλατειὰ καὶ μεγάλη.

«Ἐκεῖ στὸν δρίζοντα προσέχετε, παιδιά μου, ἐκεῖ ποὺ ὁ οὐρανὸς φαίνεται σὰ νὰ ἀκουμβᾶ στὴ γῆ.»

Λίγο λίγο τὸ μέρος αὐτὸ δρχισε νὰ παίρνῃ τριανταφυλλὶ χρῶμα. “Εξαφνα ἐπρόβαλε ὁ δίσκος τοῦ ἥλιου, ὑψώθηκε σιγὰ καὶ ἡ θάλασσα ἔλαμψε.

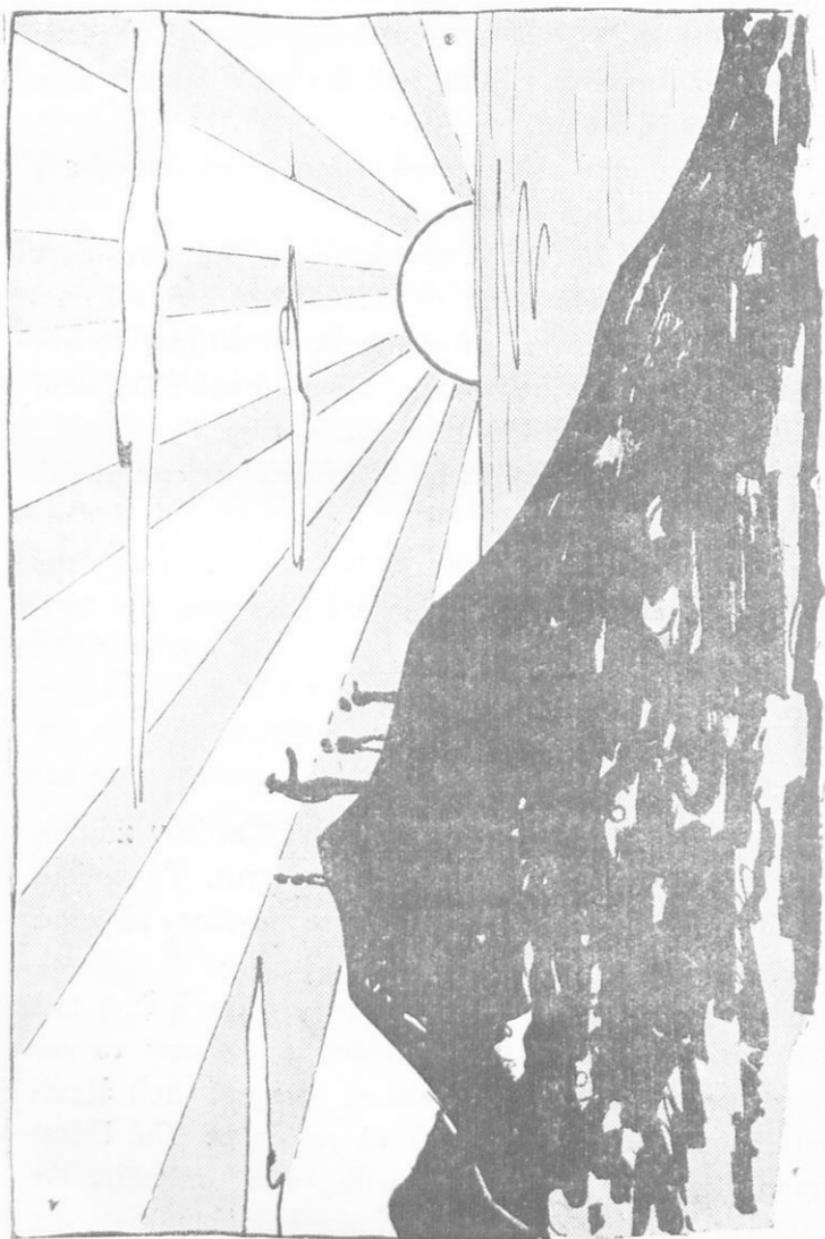
«Τί ώραῖα, τί ώραῖα!» ἐφώναξαν τὰ παιδιά μὲ θαυμασμό.

»Αν δὲν εἶχαμε σηκωμῆ ἐνωρὶς καὶ δὲν ἔκάμναμε αὐτὸν τὸν πρώινὸ περίπατο, δὲν θὰ ἐβλέπαμε τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἥλιου».

2

«Γιὰ ἵδετε ἡ καταχνιά, ποὺ σκεπάζει τὸν κάμπο, ἀνεβαίνει ψηλὰ καὶ λίγο λίγο σκορπίζεται. Τὰ πουλιὰ βγαίνουν ἀπὸ τὶς φωλιές των καὶ πτερουγίζουν μὲ γαρὰ ἀπὸ θάμνο σὲ θάμνο.

»Μὲ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἥλιου ἔαναρχίζει ἡ ζωὴ καὶ ἡ δουλειά. Νύ, ἐκεῖ κάτω οἱ βισκού· πηγαίνουν τὰ κοπάδια των στὸ λιβάδι. Νά, καὶ οἱ γεωργοὶ ποὺ ἔξεκίνησαν μὲ τὰ ἐργαλεῖα των γιὰ τὰ χωράφια. Γιὰ ἵδετε· καπνὸς ἀνεβαίνει ἀπὸ τὶς καμινάδες τῶν σπιτιῶν. Τὰ λουλούδια, ποὺ εἶχαν κλειστὰ τὰ μπουμπούκια των, σὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

— Τι λέωνταν ! τι φράγκανταν ! τι πράγματα περιβάλλονταν !

(ΕΓΕΔ Αγρια)

μάτια ποὺ κοιμοῦνται, ἔξυπνησαν καὶ αὐτὰ καὶ στολίζονται μὲ τὰ ὠραῖα των χρώματα καὶ σκορπίζουν τὴν εὐωδία των.

Τὰ παιδιὰ ἥσαν ζωηρά, ἔτρεχαν ἕδω κ' ἐκεῖ καὶ ἐμάζευαν ἀγριολούλουδα, βρεγμένα ἀκόμη ἀπὸ τὴν πρωινὴ δροσιά.

Μὲ ἀπορία ὅμως ἔβλεπαν πῶς καὶ ὁ θεῖος των, ποὺ ἦτο ἔξηντα χρονῶν, ἐπηδοῦσε εὔκολα τοὺς λάκκους καὶ ἀνέβαινε ἐλαφρὰ τὰ ψηλώματα.

3

«Θεῖε» εἶπε ἡ μικρότερη ἀνεψιά, «πῶς μπορεῖτε καὶ σκαρφαλώνετε στὰ ψηλὰ καὶ πηδᾶτε γωρίς νὰ κουράζεσθε;»

— «Ἐπειδὴ εἶμαι γέρος τάχα;» εἶπε γελώντας ὁ θεῖος. «Πρὸιν σᾶς τὸ εἰπῶ, παιδιά μου, θέλω κάτι νὰ σᾶς φωτήσω.

»Ἐκεῖ ἐπάνω στὴν κορυφὴ τοῦ λόφου, δὲν ἔνοιώσατε μιὰ ξεχωριστὴ εὐχαρίστηση, δὲν σᾶς ἐφάνηκε πιὸ ἐλαφρὸ τὸ κορυμί σας;»

— «Ναί, ναί» εἶπαν τὸ παιδιά. «γιατί;»

— «Γιατὶ σᾶς ἔζωγόνησε ὁ καθαρὸς ἀέρας ποὺ ἤρχετο ἀπὸ τὸ βουνὸν καὶ ἀπὸ τὴν θάλασσα. Ὁ ἀέρας εἶναι ἡ κυριώτερη τροφὴ τοῦ ἀνθρώπου γωρίς ἀέρα οὔτε λίγη ὡρα δὲν ζοῦμε.

»Αλλὰ γιὰ νὰ μᾶς τρέφῃ καὶ νὰ μᾶς δίνῃ ζωὴ ὁ ἀέρας, πρέπει νὰ εἶναι καθαρός. Καθαρότερος εἶναι κοντὰ στὴ θάλασσα, στὰ ψηλώματα, στὴν ἔξοχή, ὅπου εἶναι δένδρα.

»Γι' αὐτὸν οἱ χωρικοί, ὅσοι κατοικοῦν ὅχι κοντά σὲ βάλτους καὶ εἶναι ἀρρωστιάρηδες, μὰ σὲ βουνὰ καὶ σὲ ἀγοικιοὺς δενδροφυτευμένους κάμπους, εἶναι πιὸ γεροὶ ἀπὸ ὅσους κατοικοῦν μέσα στὴν χώρα. Γιὰ τοῦτο τοὺς ἀρρώστους οἱ γιατροὶ τοὺς στέλλουν σὲ ψηλὰ βουνά, σὲ μέρη κοντά στὴν θάλασσα, στὴν ἔξοχή, γιὰ νὰ γίνουν καλά.

»Ο καθαρὸς ἀέρας ἵτο ποὺ σᾶς ἔκαμε νὰ τρέχετε καὶ σεῖς τόσο ζωηρά. Αὐτός, παιδιά μου, δίνει καὶ σὲ μένα δύναμη νὰ ἀνεβαίνω ψηλώματα καὶ νὰ πηδῶ χανδάκια, ἀν καὶ σηκώνω στὴν φάγη μου ἔξηντα χρόνια.

»Απὸ παιδὶ ἐσυνήθισα νὰ ξυπνῶ τὴν χαραυγή, νὰ κάμνω τὸ πρωὶ περίπατο καὶ νὰ ἀναπνέω τὸν ἀέρα τῆς ἔξοχῆς ποὺ δίνει ζωή.»

Τὰ παιδιὰ ἐγύρισαν στὸ σπίτι των καὶ ἔφεραν πολλὰ λουλούδια τῆς ἔξοχῆς. Καὶ ἀπὸ ἔκεινη τὴν ἡμέρα ἐπῆραν τὴν ἀπόφαση νὰ κάμνουν ὅπως ὁ θεῖος των γιὰ νὰ ἔχουν καὶ αὐτὰ ὑγεία καὶ ροδοκόκκινα μάγουλα σὰν ἔκεινον.

61. Χωριὸ καὶ πόλη.

Τὸν παλιὸ καιρὸ οἱ κατοικίες τῶν ἀνθρώπων δὲν ἦσαν ἡ μιὰ κοντά στὴν ἄλλη. Ο καθένας ἔκαμψε τὸ καλύβι του ὃπου ἡμποροῦσε· γι' αὐτὸν οἱ κατοικίες ἦσαν σκόρπιες, ἐδῶ καὶ ἔκει, ἡ μιὰ μακριὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη.

Τοῦτο δμως δὲν ἦτο βολικό. Οἱ συγγενεῖς ἥθελαν νὰ εἶναι κοντὰ στοὺς συγγενεῖς, οἱ φίλοι κοντὰ στοὺς φίλους, νὰ βλέπωνται καὶ νὰ βοηθοῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο.

"Αρχισαν λοιπὸν νὰ κτίζουν τὶς κατοικίες τὴν μιὰ ὅχι μακριὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη. "Ετσι σιγὰ σιγὰ ἔγιναν τὰ χωριά, τὰ μεγαλοχώρια, οἱ πόλεις.

2

Τὸ χωριὸν ἔχει σπίτια μικρὰ καὶ λιγοστά, χαμηλά, καὶ τὰ περισσότερα καμωμένα ἀπὸ πλίθες.

Δὲν εἶναι ὅλα στὴν ἵδια γραμμή. Τὸ ἕνα εἶναι ἐδῶ, τὸ ἄλλο πάρα πέρα. Καὶ τὸ καθένα ἔχει τὸ περιβολάκι του καὶ τὴν αὐλή του.

Οἱ δρόμοι τοῦ χωριοῦ εἶναι στενοὶ καὶ ὅχι ἵσιοι. Τὴν νύκτα εἶναι σκοτεινοί, γιατὶ δὲν τοὺς φωτίζουν φανάρια.

"Οταν νυκτώσῃ, τίποτε πιὰ δὲν ἀκούεται στὸ χωριό. "Ἐνωρὶς ἐνωρὶς σβήνουν τὰ φῶτα, γιατὶ οἱ χωρικοὶ δὲν κάθονται ἀργά.

Κανένας θόρυβος πουθενά. "Ολα εἶναι ἥσυχα. Κάπου κάπου μόνο ἀκούεται τὸ γαύγισμα κανενὸς σκύλου, τὸ βέλασμα κάποιου προβάτου ἢ τὸ μούγκρισμα κάποιας ἀγελάδας.

Πρὸιν δμως λαλήσῃ ὁ πετεινός, ὁ χωρικὸς εἶναι στὸ πόδι. Πρὸιν βγῆ ὁ ἥλιος, τραβᾶ στὸ χωράφι του ἢ στὸ ἀμπέλι του, ἢ πηγαίνει τὰ ζῶα του στὴ βοσκή.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ εἶναι γεωργοί, ἀμπελουργοί, ἢ ἔχουν πρόβατα καὶ γίδια. "Ολη τὴν ἡμέρα εἶναι στὴ δουλειά· μαζὶ μὲ τοὺς ἄνδρες δουλεύουν καὶ οἱ γυναῖκες.

Τὸ κωδὶοῦ ἔχει στίτια μικρὰ καὶ λιγοστά (πλ. 133).

Γι' αὐτὸν τὶς καθημερινὲς τὸ χωριὸ φαίνεται σὰν ζηημο, καὶ μονάχα τὶς γιορτὲς βλέπει κανεὶς ἀνθρώπους στους δρόμους. Τὶς Κυριακὲς καὶ τὶς γιορτὲς οἱ χωρικοὶ μαζεύονται στὴ μικρὴ πλατείᾳ τοῦ χωριοῦ.

Πολλὰ χωριὰ εἶναι σὲ κάμπους, ἄλλα σὲ οἰζοβούνια καὶ ἄλλα στὶς πλαγὶες τοῦ βουνοῦ ἥ καὶ ψηλὰ κατὰ τὴν κορυφή. "Αλλὰ χωριὰ εἶναι κοντὰ στὴν ἀκρογιαλιά, καὶ οἱ κάτοικοι τῶν γίνονται ναῦτες ἥ ψαράδες.

Τὰ πολὺ μικρὰ χωριὰ δὲν ἔχουν οὕτε ἐκκλησιὰ οὕτε σχολεῖο· μικροὶ καὶ μεγάλοι πηγαίνουν στὴν ἐκκλησιὰ τοῦ γειτονικοῦ χωριοῦ, καὶ τὰ παιδιά, γειμώνα καλοκαίρι, κάμνουν μισὴ ὥρα δρόμο καὶ περισσότερο γιὰ νὰ πάνε ἀπὸ τὰ χωριούδακια τῶν στὸ σχολεῖο ἐνὸς μεγαλύτερου χωριοῦ. Μαθαίνουν γράμματα μὲ τὸν κόπο των. Τὰ περισσότερα δῆμοις χωριὰ ἔχουν καὶ τὴν ἐκκλησιά των καὶ τὸ σχολεῖο των.

3

Ἡ πόλη ἔχει πολλὰ σπίτια. Τὰ σπίτια τῆς πόλης εἶναι μεγάλα, ψηλά, ώραῖα, κτισμένα μὲ πέτρες, στὴ σειρά, τὸ ἕνα κοντὰ στὸ ἄλλο.

Οἱ δρόμοι εἶναι μεγάλοι, πλατιοί, ἵσιοι, στρωμένοι. Κάθε δρόμος ἔχει ὄνομα γιὰ νὰ ἔχωρίζῃ ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Τὴν νύκτα, ως τὰ μεσάνυκτα, τοὺς δρόμους τοὺς φωτίζουν μεγάλα φανάρια μὲ δυνατὸ φῶς.

Ἡ πόλη ἔχει δυὸ καὶ τρεῖς καὶ περισσότερες μεγάλες πλατεῖες. Γύρω σ' αὐτὲς εἶναι ώραῖα μαγαζιά.

Στὶς πλατεῖες μαζεύονται οἱ ἄνθρωποι τὸ βράδυ καὶ κάμνουν περίπατο ἢ κάθονται γύρω στὰ καφενεῖα. Κάποτε παῖζει καὶ μουσική.

Ἡ πόλη ἔχει πολλὲς ἐκκλησίες· ἔχει καὶ ἄλλα μεγάλα κτίρια λογῆς λογῆς, σχολεῖα γιὰ τὰ ἀγόρια καὶ γιὰ τὰ κορίτσια, στρατῶνες γιὰ τοὺς στρατιῶτες, νοσοκομεῖα γιὰ τοὺς ἀρρώστους, καὶ θέατρα γιὰ νὰ διασκεδάξῃ ὁ κόσμος τὰ βράδυα.

Στοὺς μεγάλους δρόμους καὶ στὶς πλατεῖες εἶναι ἔνοδοχεῖα· σ' αὐτὰ κοιμοῦνται τὴν νύκτα οἱ ἔνοι καὶ οἱ ταξιδιῶτες ποὺ δὲν ἔχουν συγγενικὸ σπίτι νὰ μείνουν. Εἶναι καὶ ἔνοδοχεῖα τοῦ φαγητοῦ, ποὺ τρώγουν μεσημέρι βράδυ οἱ ἔνοι καὶ ὅσοι δὲν ἔχουν τὴν οἰκογένειά των.

Στὰ χωριὰ κάθε σπιτάκι ἔχει τὸ φοῦρνο του καὶ ἡ νοικοκυρὰ ζυμώνει τὸ ψωμί της, στὴν πόλη εἶναι πολλοὶ φοῦρνοι ποὺ βγάζουν ψωμί, καὶ παντοπωλεῖα ποὺ πωλοῦν κάθε εἴδος φαγώσιμα. Εἶναι καὶ βιβλιοπωλεῖα ποὺ ἀγοράζουν τὰ παιδιὰ τὰ βιβλία των· χαρτοπωλεῖα ποὺ ἀγοράζουν τὰ παιδιὰ τὰ τετράδιά των· ζαχαροπλαστεῖα ποὺ τρώγουν τὰ γλυκίσματά των, καὶ ἐμπορικὰ ποὺ ἀγοράζει ἡ μητέρα πανὶ γιὰ τὴν φορεσιά των.

Εἶναι καὶ ἐργοστάσια μὲ ψηλοὺς καπνοδόχους ὃπου δουλεύουν πολλοὶ ἐργάτες, κλωστήρια ποὺ κλώθουν νήματα, ὑφαντήρια ποὺ ὑφαίνουν. Σὲ πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ δουλεύουν καὶ γυναικες.

“Οσο οἱ δρόμοι τοῦ χωριοῦ εἶναι ἥσυχοι, τόσο στὴν πόλη οἱ δρόμοι εἶναι γεμάτοι φωνὲς καὶ θόρυβο. Τί κόσμος! Διαβάτες ἀνεβαίνουν καὶ κατεβαίνουν· ἀμάξια ὠραῖα τρέχουν γρήγορα, καὶ κάρρα βαρυφορτωμένα

πηγαίνουν ἀργὰ ἀργὰ τρίζοντας. Ὅταν πουλᾶ κουλούρια
ἢ παξιμάδια, ἄλλος χαρτὶ καὶ φακέλλους, ἄλλος λαχεῖα,
ἄλλος μαντήλια ἢ κάλτσες, καὶ ὁ καθένας φωνάζει τὴν
πραμάτεια του. Ἐδῶ παιδιὰ διαλαλοῦν τὶς ἐφημερίδες
ποὺ πουλοῦν παρέκει λοῦστροι προσκαλοῦν τοὺς διαβά-
τες νὰ τοὺς γυαλίσουν τὰ παπούτσια.

Ὅταν μιὰ πόλη βρίσκεται μακριὰ ἀπὸ τὴν θάλασσα,
τὴν λέγουν μεσόγεια· ὅταν εἶναι κοντά της, τὴν λέγουν
παραθαλάσσια.

Ὅταν ἡ πόλη ἔχῃ ἐργοστάσια ποὺ κατασκευάζουν
σαπούνι, πανιά, χαρτὶ καὶ ἄλλα, τὴν λέγουν βιομηχανική.
Σὲ μερικὰ μέρη εἶναι καταστήματα ὅπου οἱ ἔμποροι
μαζεύουν ὃ, τι βγάζει ὁ τόπος μας καὶ περισσεύει—στα-
φίδα, λάδι, κρασὶ—καὶ τὰ στέλλουν σὲ ξένους τόπους.
Εἶναι καὶ καταστήματα ποὺ πουλοῦν πράγματα ποὺ
ἔρχονται ἀπὸ ξένους τόπους: μηχανές, ἀροτρα, σιδερικά,
γυαλικά, ψάθια, σχοινιὰ καὶ ἄλλα πολλά. Τὴν πόλη
ποὺ ἔχει τέτοια καταστήματα, τὴν λέγουν ἐμπορική.

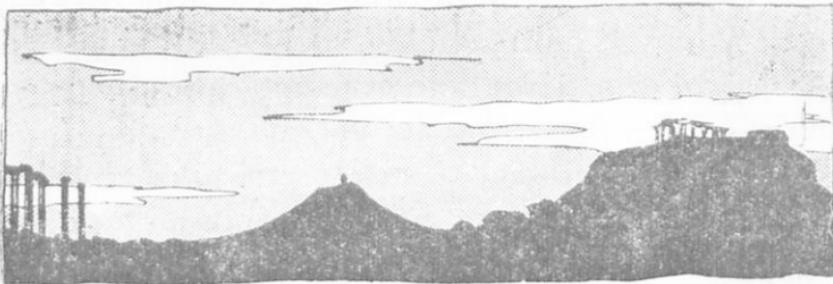
4

Ἡ ωραία πατρίδα μας, ἡ Ἑλλάδα, ἔχει πολλὰ χωριὰ
καὶ χωριούδακια ἐπάνω σὲ πράσινα ψηλώματα, κοντὰ
σὲ δάση ἀπὸ πεῦκα, μέσα σὲ κάμπους ἢ κοντὰ σὲ ἀκρο-
γιάλια. Ἐχει καὶ πόλεις παραθαλάσσιες καὶ μεσόγειες,
βιομηχανικές καὶ ἐμπορικές.

Ἡ Ἑλλάδα ἔχει γιὰ πρωτεύουσά της τὴν Ἀθήνα.
Ἡ Ἀθήνα εἶναι ἡ μεγαλύτερη καὶ ωραιότερη πόλη τῆς
Ἑλλάδας. Εἶναι ξακουσμένη σὲ δλον τὸν κόσμο. Χιλιά-

δες ἄνθρωποι ἔρχονται ἀπὸ παντοῦ νὰ τὴν ἴδοῦν καὶ νὰ τὴν καμαρώσουν. Μαζὶ μὲ τοὺς μεγάλους, ἔρχονται καὶ παιδιά, καὶ ἅμα γυρίζουν στὴν πατρίδα των, λέγουν μὲ καμάρι : «Ἐπῆγα στὴν Ἀθήνα!» Καὶ μιλοῦν ἡμέρες καὶ βδομάδες γιὰ τὰ σπίτια της, τὶς πλατεῖες της, τὶς τοποθεσίες της, γιὰ τὰ κτίρια τοῦ παλιοῦ καιροῦ καὶ τὰ τωρινά.

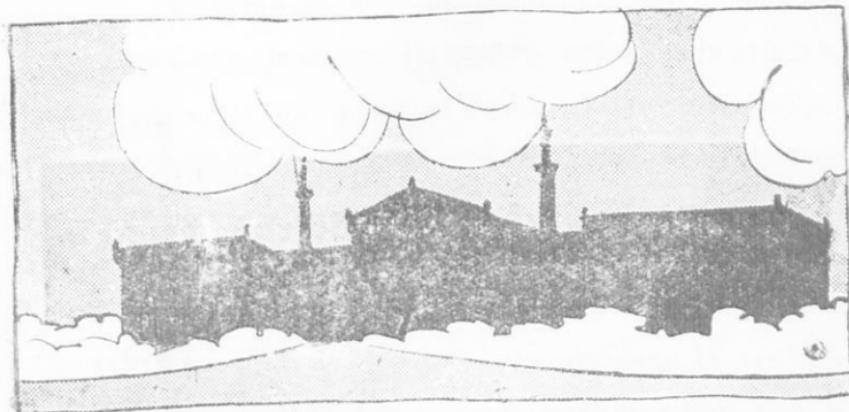
Μιλοῦν γιὰ τὴν Μητρόπολη, μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύ-

Στὴν Ἀθήνα, κτίρια τοῦ παλιοῦ καιροῦ (σελ. 138).

τερες ἐκκλησιὲς στὴν Ἑλλάδα, δπου λειτουργᾶ τὶς μεγάλες γιορτὲς ὁ ἀρχιεπίσκοπος· μιλοῦν γιὰ τὰ παλάτια καὶ γιὰ τὸ μεγάλο καὶ δροσερὸ ἔθνικὸ κῆπο· μιλοῦν γιὰ τὸ Πανεπιστήμιο, ποὺ μαθαίνουν τὴν ἐπιστήμη των οἱ γιατροί, οἱ δικηγόροι, οἱ θεολόγοι, οἱ φιλόλογοι, οἱ μαθηματικοί, οἱ φυσικοί καὶ οἱ φαρμακοποιοί· μιλοῦν γιὰ τὴν ὅμοοφη, μαρμαροπελεκητὴ καὶ χρυσοστολισμένη Ἀκαδημία, δπου μαζεύονται οἱ σοφοὶ Ἑλληνες καὶ συζητοῦν· μιλοῦν καὶ γιὰ τὸ Ζάππειο, μὲ τὴν ὥραία θέα του δλόγυρα, μὲ τὰ καταπράσινα δένδρα του καὶ

τὶς ἀνθοστόλιστες πρατινάδες του, ποὺ εἶναι ὁ πιὸ ἀγαπημένος περίπατος μικρῶν καὶ μεγάλων.

*Ἡ δμορφη, μαρμαροπελεκητὴ καὶ χευσοστολισμένη
Ἀκαδημία (σελ. 138).*

62. Τὸ χωριό.

Ἐκεῖ στάποσκια τοῦ βουνοῦ, στὰ δροσερὰ χωτάδια,
ποὺ μουρμουρίζουν τὰ νερὰ καὶ ζύρουνται καθάδια.
Ἐκεῖ στάποσκια τοῦ βουνοῦ, ὅπου φυσάει τάχεοι,
καὶ χαιρετᾶ τὰ λούλουνδα καὶ πάζει μὲτ' ἡ φτέοι,
καὶ τὰ πουλάκια κελαδοῦν στὰ δέντρα ταίρι ταίρι,
ἀπλώνεται μικρὸ χωριό μὲτ' αἰγαί στολισμένο
καὶ μὲ τὸν ἥλιο λούζεται λευκὸ κὲ εὐτυχισμένο.
Τὰ κάτασπρα σπιτάκια του, μικρὰ καὶ μετομεύρα,
καιθώς φωλιές μικρῶν πουλιῶν, στὰ δέντρα εἶναι κρυμμένα.
Ἐχει κι' ἀμπέλια νὰ χαιρῇ καὶ στάχια νὰ θεοίση

έχει καὶ πρόσχαοι ἐκκλησιὰ κοντά στὴν κωνά βρύση,
καὶ ἔρχεται κάθε χωριανὸς ἐξεῖ τὰ προσκυνήσῃ.
Φιλοῦν τὸ χέρι τοῦ παπᾶ καὶ τὸν καλημερίζοντα
καὶ στὴ δονιά των ὑστερα μὲν προκοπή γυρίζοντα.

(Ι. Πολέμης)

63. Τὸ πρωινὸ τραγούδι τοῦ παιδιοῦ

Γλυκοχαράζει στὸ βονρό,
ἡ ἀνατολὴ φοδίζει,
καὶ ἔνα τραγοῦδι πρωινό
ἡ πλάση ὅλη ἀρχίζει.

Γλυκειὰ σκορπίζει μυρωδιὰ
τὸ κάθε λονῆονδάκι
καὶ παιζει μέσα στὰ κλαδιά
τὸ ἥσυχο ἀγροάκι.

Καὶ τὰ πονιά γοργὰ πετοῦν
στὰ δέρδα αἷ' τῇ φωλιά τους
καὶ τὴν ανγοῦλα χαρετοῦν
μὲ τὸ κελάδημά τους.

Κι ἐγὼ παιδάκι ταπεινό
μὲ ὅλη τὴν ψυχή μου
ἀντὶ τραγούδι πρωινό
θὰ πῶ τὴν προσενήγη μου.

(Αρ. Κονστιντης)

64. Οι τέσσερες ἐποχὲς τοῦ χρόνου.

Εἶχε πέσει πολὺ χιόνι. Οἱ στέγες τῶν σπιτιῶν ἦσαν σκεπασμένες πέρα καὶ πέρα· οἱ δρόμοι Ἠσαν κάτασπροι. Τὰ παιδιὰ ἔτρεχαν ζωηρά, ἐπετοῦσαν χιονιές τὸ ἔνα στὸ ἄλλο, ἔπαιζαν μὲ γέλια καὶ χαρές.

Ο Ὡλίας, ἀφοῦ ἔπαιξε καλά, ἐπῆγε στὸ σπίτι του μὲ πρόσωπο κατακόκκινο καὶ ἐφώναξε :

«Ἄγ, πῶς ἥθελα νὰ ἥτο πάντα χειμώνας!»

Ο πατέρας ἔβγαλε ἔνα σημειωματάριο.

«Γράψε ἐδῶ αὐτὸ ποὺ εἶπες» εἶπε στὸν Ὡλία.

Ο Ὡλίας τὸ ἔγραψε.

Ο χειμώνας ἐπέρασε.

Μιὰν ώραία ἀνοιξιάτικη ἡμέρα, δ Ὡλίας εἶγε κατεβῆ στὸ περιβόλι μὲ τὸν πατέρα του. Τί ὅμορφα ποὺ ἦσαν δλα στὸ περιβόλι!

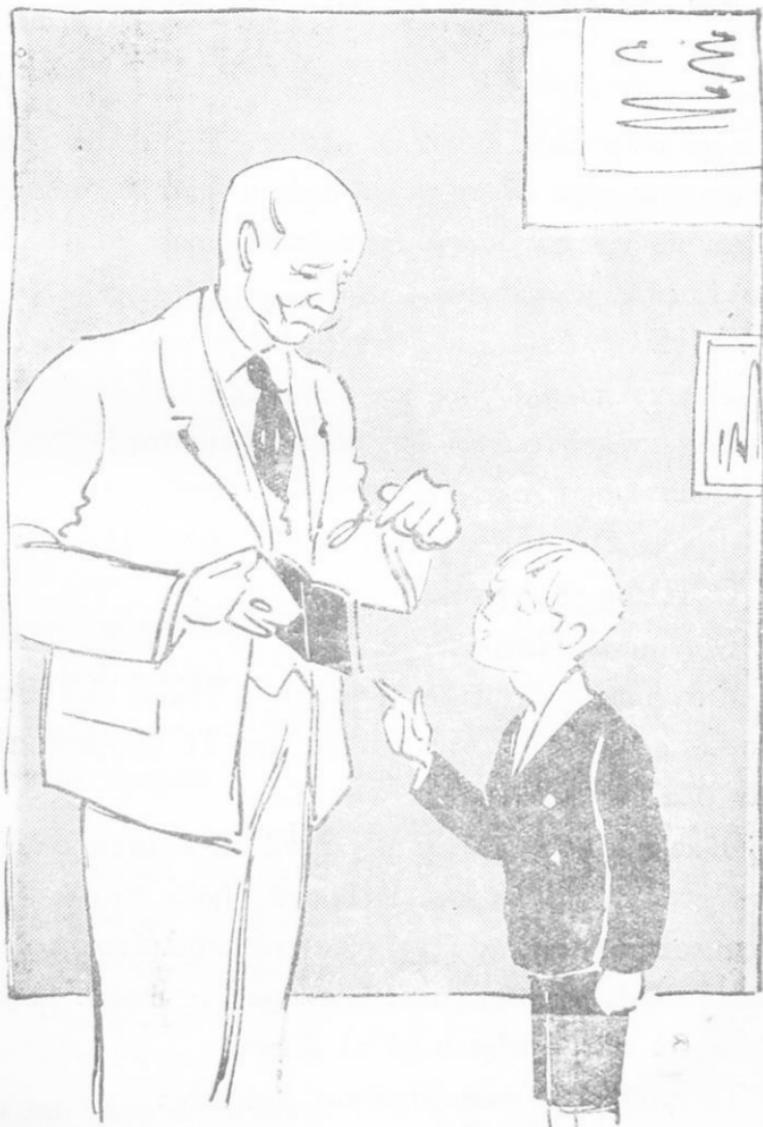
Οἱ κερασιές ἦσαν ἀνθισμένες καὶ τὰ κάτασπρα ἀνθη τῶν ἦσαν γιὰ ζωγραφιά. Οἱ βραγιές ἦσαν στολισμένες μὲ λουλούδια· ἀπὸ δλα ἔξεχώριζαν τὰ ἀπριλιάτικα τριαντάφυλλα καὶ τὰ γαρύφαλα. Ἐσκόρπιζαν ώραία μυρωδιὰ καὶ τὸ μάτι ἔχαιρετο νὰ τὰ βλέπῃ.

Τὸ παιδὶ ἐνθουσιάσθηκε καὶ ἐφώναξε :

«Ἄγ, πῶς ἥθελα νὰ ἥτο πάντα ἀνοιξη!»

Ο πατέρας ἔβγαλε πάλι τὸ σημειωματάριο.

«Γράψε ἐδῶ αὐτὸ ποὺ εἶπες!» εἶπε στὸν Ὡλία.

—Ποιὸς τὰ ἔγραψε αὐτὰ ἐδῶ ; (σελ. 144).

Καὶ δὲ Ἡλίας τὸ ἔγραψε.

* * * Ηλθε τὸ καλοκαίρι.

Ἐνα ἀπόγευμα, δὲ Ἡλίας ἐπῆγε μὲ τοὺς δικούς του στὴν ἔξοχήν.

* * * Εκάθισαν κάτω ἀπὸ τὸ δροσερὸν ὥσκιο μεγάλων δένδρων.

* * * Ἐκεῖ κοντά, ἀνάμεσα στὰ χορτάρια, ἔτρεχε ἔνα ποταμάκι μὲ γλυκὸ μουρμούρισμα. * * * Απὸ μιὰ βερικοκκιὰ ἔκοψαν ὁραῖα, γλυκόχυμα, ὥριμα βερικοκκα, τὰ ἐπλυναν στὸ δροσερὸ νερὸ τοῦ ποταμιοῦ καὶ τὰ ἔφαγαν μὲ πολλὴν εὐχαρίστηση.

* * * Εγύρισαν στὸ σπίτι ἀργὰ μὲ τὴ δροσιά.

* * * Ο Ἡλίας, καὶ τώρα πάλι κατευχαριστήμένος, ἐφώναξε :

«Ἄγ, πῶς ἥθελα νὰ ᾖτο πάντα καλοκαίρι !»

* * * Ο πατέρας εἶπε στὸν Ἡλία νὰ γράψῃ καὶ αὐτὸ ποὺ εἶχε εἰπεῖ.

* * * Ηλθε καὶ τὸ φθινόπωρο.

Μιὰν ἡμέρα, ὅλη ἡ οἰκογένεια ἐπῆγε στὸ μεγάλο των ἀμπέλι νὰ περάσῃ μερικὲς ὅρες. Τὰ κλήματα ἦσαν φορτωμένα μὲ λογῆς λογῆς σταφύλια, ραζακιά, ροδίτες, αὐγούλατα, μοσχοστάφυλα. * * * Ο Ἡλίας ἀγαποῦσε πολὺ τὰ σταφύλια.

* * * Οταν ἐγύρισαν στὸ σπίτι των, ἐφώναξε μὲ τὴν καρδιά του :

«Ἄγ, καὶ νὰ ᾖτο πάντα φθινόπωρο !»

‘Ο πατέρας ἔδωσε τὸ σημειωματάριο στὸν Ὁλία νὰ γράψῃ αὐτὸ ποὺ εἶχε εἰπεῖ καὶ δὲ Ὁλίας τὸ ἔγραφε.

Τότε τοῦ λέγει δὲ πατέρας του :

«Ἀλήθεια, Ὁλία, ἥθελες νὰ ᾖτο πάντα φθινόπωρο ;»

— «Ναί, ἥθελα» εἶπε τὸ παιδί.

— «Κοίταξε ὅμως τί εἶναι ἔδω γραμμένο» :

«Πῶς ἥθελα νὰ ᾖτο πάντα χειμώνας !»

»Καὶ ἔδω : «Πῶς ἥθελα νὰ ᾖτο πάντα ἄνοιξη !»

»Καὶ ἔδω : «Πῶς ἥθελα νὰ ᾖτο πάντα καλοκαίρι !»

»Κοίταξε τώρα καὶ τὸ τελευταῖο : «Ἄγ, καὶ νὰ ᾖτο πάντα φθινόπωρο !»

»Δὲν μοῦ λέγεις, παιδί μου, ποιός τὰ ἔγραφε αὐτὰ ἔδω ;»

— «Ἐγὼ τὰ ἔγραφα» εἶπε δὲ Ὁλίας.

— «Ἐ, δὲν σοῦ φαίνεται παράξενο ; Τὸ χειμώνα ἥθελες νὰ ᾖτο πάντα χειμώνας, τὴν ἄνοιξη πάντα ἄνοιξη, τὸ καλοκαίρι πάντα καλοκαίρι, καὶ τὸ φθινόπωρο πάντα φθινόπωρο. Τί νόημα βγάζεις ἀπὸ ὅλα αὐτά, παιδί μου;»

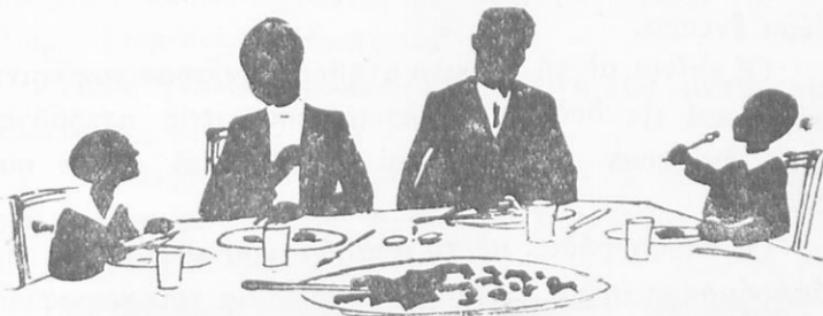
— «Πῶς κάθε ἐποχὴ τοῦ χρόνου ἔχει καὶ τὴν ὁμορφιά της».

— «Ναί, ναί, ὅλες εἶναι ώραῖες. Σὲ ὅλες βρίσκομε ὅ,τι μᾶς χρειάζεται καὶ ἡ καθημιὰ μᾶς δίνει ὅ,τι μᾶς ἀρέσει. Ἐτσι ἔκαμε δὲ Θεὸς τὸν κόσμο. Ὁ πάνσοφος Θεὸς τὸν ἔκαμε πολὺ καλύτερα ἀπὸ ὅ,τι ἔμεις νομίζομε.»

65. Ἔνα μεγάλο στρωμένο τραπέζι.

Ο Ἄλεκος καὶ δ Γιώργης εἶχαν γυρίσει ἀπὸ τὸ σχολεῖο. Εἶχαν μεγάλη πείνα, καὶ ὅταν ἤλθαν στὸ σπίτι, εύρηκαν ἔτοιμο τὸ τραπέζι.

Τὰ δυὸ παιδιὰ ἐκάθισαν μὲ τοὺς γονεῖς των, ἔκαμπαν τὸ σταυρό των καὶ ἔφαγαν.

Τὰ δυὸ παιδιὰ ἔφαγαν μὲ τοὺς γονεῖς των (σελ. 145)

Στὸ τέλος εἶπεν ἡ μητέρα στὰ παιδιά :

«Παιδιά μου, στὴν προσευχή σας νὰ πανακαλῆτε τὸ Θεό, νὰ ἔχη γερὸ τὸν πατέρα σας ποὺ φροντίζει γιὰ ὅλα».

— «Καὶ γιὰ τὴ μπτέρα σας» εἶπε δ πατέρας: «τάχα καὶ αὐτὴ δὲν φροντίζει; Χωρὶς τὴ δική της φροντίδα, πῶς θὰ τὰ εύρισκαμε ὅλα ἔτοιμα καὶ τὸ τραπέζι στρωμένο;»

«Παιδιά μου» εἶπε πάλι σὲ λίγο δ πατέρας: «ἀφοῦ μιλοῦμε γιὰ τραπέζι, σήμερα τὸ ἀπόγευμα, ποὺ δὲν ἔχετε σχολεῖο, θὰ ἔλθετε νὰ σᾶς δείξω ἕνα ἄλλο τραπέζι στρωμένο, πολὺ πιὸ μεγάλο καὶ πλούσιο.»

Ο πατέρας ἐπῆγε τὰ παιδιὰ στὴν ἔξοχήν.

ΚΟΓΡΤΙΔΗ, «ΙΣΤΟΡΙΕΣ» 'Αναγνωστικὸ Β', ἔκδ. β', 1934 10

Τίτο Απρίλης. Στὶς κερασιές, ἀνάμεσα στὰ μυτερὰ φύλλα, ἐκρέμοντο κατακόκκινα κεράσια, καὶ τὰ σπουργίτια ἐπετοῦσαν καὶ μὲ μεγάλη δρεξη τὰ ἔτρωγαν.

Οἱ μέλισσες ἐπήγαιναν ἀπὸ λουλούδι σὲ λουλούδι γιὰ νὰ ρουφήξουν γλυκὸ χυμό. Τὰ χελιδόνια, μὲ τὶς μεγάλες πτεροῦγες καὶ τὴν ψαλιδωτὴ οὐρά των, ἐπετοῦσαν γοργὰ καὶ μὲ ἀνοιγμένο ράμφος ἄρπαζαν στὸν ἀέρα ἔντομα.

Οἱ σπίνοι μὲ τὸ κόκκινο στῆθος, τὴν πρασινοκίτρινη φάρη καὶ τὶς δυὸ ἄσπρες λουριδίτσες στὶς πτεροῦγες των, ἐγύρευαν σπόρους καὶ ζοχοὺς καὶ ἄγρια ράδικια.

Οἱ σουσουράδες, μὲ τὸ ἀσπρόμαυρο κεφάλι καὶ τὴν ἀσπρόμαυρη οὐρά, ἔτρεχαν στὰ αὐλάκια τῶν χωραφιῶν νὰ βροῦν κάμπιες, ἢ ἐπετοῦσαν κοιτάζοντας στὸν ἀέρα νὰ χάψουν καμμιὰ μύγα. "Αλλα ποντιὰ ἔζητοῦσαν σπόρους στοὺς ἀγρούς.

"Ο πατέρας δὲν ἔλεγε τίποτε· τὰ παιδιὰ ἐπρόσμεναν.

«Πατέρα» λέγει στὸ τέλος τὸ μικρότερο, «ποῦ εἶναι τὸ μεγάλο τραπέζι ποὺ μᾶς εἶπες πῶς θὰ ἴδοῦμε;»

— «Πῶς;» ἀποκρίθηκε ὁ πατέρας, «δὲν τὸ βλέπετε;» Καὶ ἔδειχνε γύρω μὲ τὸ χέρι του περιβόλια, χωράφια, λιβάδια, δένδρα.

«Όπου νὰ γυρίσετε τὰ μάτια σας, βλέπετε χόρτα τρυφερά, χλόη πράσινη, λαχανικά, θάμνους ἀνθισμένους, λουλούδια ἀνοιγμένα, δένδρα μὲ φύλλα καὶ ἀνθη καὶ καρπούς. Αὐτὸς εἶναι τὸ μεγάλο τραπέζι ποὺ ἔστρωσε μὲ τόση ἀγάπη ὁ Θεός γιὰ ὅλα τὰ πλάσματά

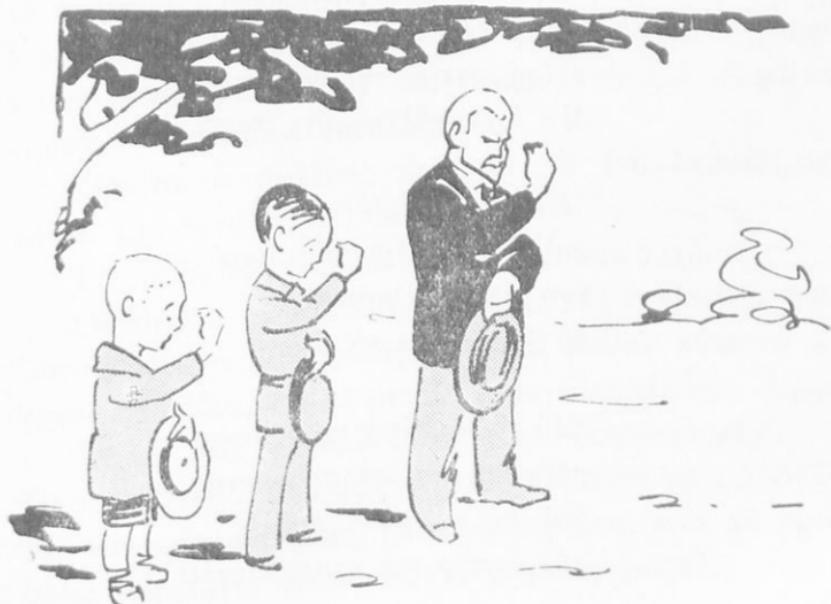
του, μικρὰ καὶ μεγάλα, ἀπὸ τὸ μυρμήγκι καὶ τὴ μέλισσα καὶ τὰ πουλιὰ ὡς τὸν ἄνθρωπο.

»Ο Θεός, παιδιά μου, εἶναι δὲ πατέρας δλων μας. Αὐτὸς φροντίζει γιὰ μᾶς νύκτα καὶ ημέρα. Δοξασμένο ἂς εἶναι τὸ ὄνομά του».

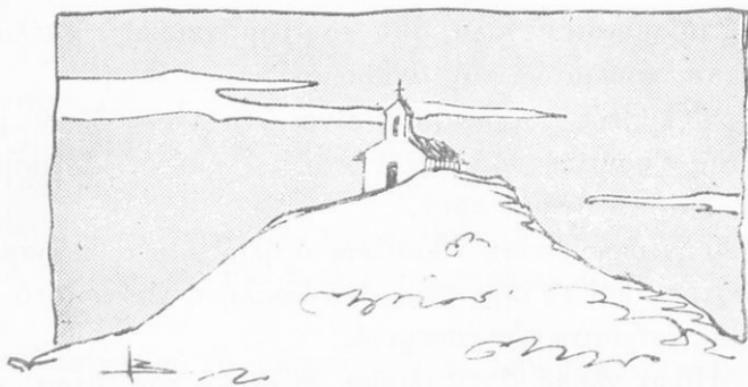
Τὴν ὥρα ἐκείνη ἐβασίλευε δὲ ἥλιος. Ἡτο παραμονὴ γιορτῆς, καὶ τὸ σήμαντρο στὸ ξωκλήσι, ἐπάνω στὸ ψήλωμα, ἐσήμαινε τὸν ἐσπερινό.

Πόσο γλυκὰ ἀντιλαλοῦσε ἡ φωνή του μέσα στὴ σιωπὴ τῆς ἔξοχῆς!

Ο πατέρας καὶ τὰ παιδιὰ ἔβγαλαν τὸ καπέλο των καὶ ἔκαμαν μὲ εὐλάβεια τὸ σταυρό των.

Καὶ ἔκαμαν μὲ εὐλάβεια τὸ σταυρό των (σελ. 147).

66. Τὸ ξωκλήσι.

*Eἰς τὸ βουνὸν ψηλὰ ἐκεῖ
εἴν’ ἐκκλησία ἐριγματή.
τὸ σήμαντρό της δὲ χτυπᾶ,
δὲν ἔχει φάλτη οὔτε παπᾶ.*

*"Ἐγα καντήλι μαμπερό
καὶ ἔναν πέτρινον σταυρό
ἔχει στολίδι μοραζό
τὸ ξωκλησάνι τὸ φτωχό.*

*Μὰ ὁ διαβάτης ποὺ περνᾶ
στέκεται καὶ τὸ προσκυνᾶ
καὶ μὲ εὐλάβεια πολλὴ
τὸν ἄσπρο τον σταυρὸ φιλεῖ.*

(A. Blákos)

67. Στὴν ἐκκλησιά.

1

Ἐξημέρωνε μεγάλη γιορτή. Ἡ καμπάνα τῆς ἐκκλησιᾶς ἐπροσκαλοῦσε τοὺς χριστιανοὺς στὴ λειτουργία.
— «Σήκω. Ὡρα νὰ πάμε στὴν ἐκκλησιὰ» εἶπε ὁ πατέρας στὸ γιό του.

Ο Νῖκος ἐπήδησε ἀμέσως ἀπὸ τὸ κρεββάτι του.

Γρήγορα γρήγορα ἐπλύθηκε καὶ ἐφόρεσε καθαρὰ κάτασπρα ἀσπρόδουχα. "Υστερα ἐφόρεσε τὰ γιορτινὰ φορέματά του, καὶ ἔξεκίνησαν γιὰ τὴν ἐκκλησιά.

"Αμα ἔφθασαν, ὁ πατέρας ἀγόρασε δυὸ κεριὰ ἀπὸ τὸ παγκάρι. "Εδωσε τὸ ἕνα στὸ Νῖκο καὶ τὸ ἄλλο τὸ ἐκράτησε αὐτός. Τὰ ἄναψαν, τὰ ἐκόλλησαν στὸ μπρούτζινο μανουάλι, ἔκαμαν τὸ σταυρό των καὶ ἐπροσκύνησαν τὸ εἰκόνισμα τοῦ 'Αγίου.

"Επειτα ὁ πατέρας ἀνέβηκε σὲ ἕνα στασίδι, καὶ κοντά του ἐστάθηκε ὁ Νῖκος.

Τὸ παιδὶ ἔκοίταζε τὸ κάθε τι μὲ προσοχῆ.

Οἱ τοῖχοι, οἱ θόλοι, οἱ καμάρες τῆς ἐκκλησιᾶς ἦσαν ζωγραφισμένα μὲ ώραια, γαλάζια, βαθιὰ κόκκινα καὶ χρυσὰ στολίδια, καὶ μὲ μικρὲς ἡ μεγάλες εἰκόνες Αγίων.

Ψηλά, στὸ μεγάλο θόλο, εἶδε ζωγραφισμένο τὸν Παντοκράτορα, νὰ εὐλογῇ ἀπεκεῖ ἐπάνω μὲ καλωσύνη δλο τὸν κόσμο. Κάτω, στὸ δεξιὸ μέρος, εἶδε τὸ θρόνο δπου στέκεται ὁ δεσπότης τὶς μεγάλες γιορτές.

2

Ἄντεκρυ στὸ θρόνο, στὸ ἀριστερὸ μέρος, ἦτο ὁ

άμβωνας. Αύτοῦ ἀνεβαίνει ὁ διᾶκος τὶς Κυριάκες καὶ τὶς γιορτὲς καὶ λέγει τὸ Εὐαγγέλιο. Ὁ Νίκος ἐπαρατήρησε πῶς τὸ μπροστινὸν μέρος τοῦ ἄμβωνα ἦτο στολισμένο μὲν

Kai ἐξεκίνησαν γιὰ τὴν ἐκκλησιά (βελ. 149).

ἔνα χρυσὸν περιστέρι, ποὺ εἶχε ἀνοιγμένες τὶς πτυχοῦγες του. Ἐκεῖ ἐπάνω ἀκουμβᾶ τὸ ἵερὸν Εὐαγγέλιο ὁ διᾶκος. Λίγο πιὸ ἐμπόρος, στὶς δυὸ πλευρές, δεξιὰ καὶ ἀρι-

στερά, ἥσαν τὰ ἀναλόγια. Ἐπάνω σὲ αὐτὰ ἥσαν τὰ ιερὰ
βιβλία. Κοντὰ στὸ δεξιὸ ἀναλόγιο, σὲ ψηλὸ στασίδι,
ἔψαλλε δὲ δεξιὸς ψάλτης καὶ ἀντίκρου, ἀπὸ τὸ ψηλό του
στασίδι, ἀποκρίνετο δὲ ἀριστερός.

Ἄκομη πιὸ ἐμπρός, ἀπὸ τὸν ἔναν τοῖχο ὡς τὸν
ἄλλο, πέρα ὡς πέρα, σὲ δῆλο τὸ πλάτος τῆς ἐκκλησιᾶς,
ἥτο τὸ εἰκονοστάσιο. Αὐτὸ χωρίζει τὸ μέρος τῆς ἐκκλη-
σιᾶς ποὺ εἶναι γιὰ δλους τοὺς χριστιανούς, ἀπὸ τὸ ιερό,
ποὺ εἶναι μόνο γιὰ τοὺς ιερωμένους. Τὸ εἰκονοστάσιο
ἥτο στολισμένο μὲ ώραία καὶ μεγάλα εἰκονίσματα τοῦ
Χριστοῦ, τῆς Παναγίας καὶ ἄλλων Ἅγιων. Ψηλότερα
ἥσαν ἄλλα εἰκονίσματα μικρότερα.

Ἐμπρὸς στὸ εἰκονοστάσιο ἐκρέμοντο ἀναμμένα ἀση-
μένια κανδήλια. Στὴ μέση τῆς ἐκκλησιᾶς ἐκρέμοντο
χρυστάλλινοι, χρυσοστολισμένοι πολυέλαιοι μὲ πολλὰ
κεριά.

3

Μαζὶ μὲ τὶς φωνὲς τῶν ψαλτῶν ἀκούοντο καὶ
παιδικὲς φωνές. Ἡ ἐκκλησιὰ ἐμοσχοβολοῦσε ἀπὸ λι-
βάνι.

Ο πατᾶς μὲ τὰ ιερὰ ἄμφια ἔλεγε δυνατὰ ἢ σιγὰ
τὶς εὐχὲς μέσα στὸ ιερό, ἐμπρὸς στὴν ἀγία Τράπεζα.
Κάποτε ἤρχετο καὶ στὴ μεσιανὴ θύρα τοῦ εἰκονοστά-
σιου, στὴν ώραία Πύλη, καὶ ἔλεγε μερικὲς εὐχές.

Ἐνα παιδὶ εἶπε τὸν Ἀπόστολο. "Υστερα ὁ διᾶκος,
χρυσοφορεμένος, ἀνέβηκε στὸν ἄμβωνα καὶ εἶπε τὸ
Εὐαγγέλιο. "Ολοι ἐκατέβηκαν ἀπὸ τὰ στασίδια καὶ
ἀκουαν μὲ σεβασμὸ τὰ ιερὰ λόγια.

”Επειτα ἔβγηκαν τὰ Ἀγια. Ὁ παπᾶς, κρατώντας ψηλὰ τὸ ἀσημένιο δισκοπότηρο, ἐπέρασε ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς χριστιανούς, καὶ δλα τὰ κεφάλια ἔσκυψαν, καὶ δλα τὰ στόματα ἐψιθύριζαν προσευχὲς εὐλαβητικά.

”Οταν ἐτελείωσε ἡ λειτουργία, ὁ παπᾶς ἐμοίρασε τὸ ἀντίδωρο στοὺς χριστιανούς.

Τότε ὁ Νίκος καὶ ὁ πατέρας του ἐγύρισαν στὸ σπίτι.

Τὸ παιδί ἔνοιωθε μιὰ ἔξεχοιστή εὐχαρίστηση μέσα στὴν καρδιά του. Τοῦ ἐφαίνετο πῶς ἡ ψυχή του ἐμοσχιβολοῦσε ἀπὸ τὸ μοσχολίβανο, ποὺ ἀνέβαινε ψηλὰ σὰν προσευχὴ πρὸς τὸ Θεό. Ἐκαταλάβαινε πῶς εἶχε γίνει καλύτερος, πῶς εἶχε μαζί του τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ!

68. Ἡ Κυριακή.

Μόλις ἔλαμπαν τὰ κάλλη τῆς αὐγῆς τερπνά,
τὰ παιδόκια ἡ μητέρα τρέζει καὶ ξυπνᾷ.

«Ἐ, παιδιά, καιρός, ξυπνᾶτε· εἴναι Κυριακή·
ἡ καμπάνα μᾶς φωνάζει, τὴν ἀκοῦτε καὶ;»

— «Τώρα ἀμέσως, μητερίτσα, λένε μὲ γαρὰ
καὶ πηδοῦν ἀπ’ τὸ κορεββάτι δλα ζωηρά.

Ἡ μητέρα μὲ δροσᾶτο τάπλυνε νερό,
τὰ μαλλάκια τους μὲ χτένι χώσιε ἀργυρό.

Τἄλλαξε σιδερωμένα ροῦχα γιορτερὰ
ζ’ ἔλαμπαν σὰν ἀγγελούδια κι ἦταν μιὰ γαρά,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τόρα νά, στὸ πεζοδρόμι τὰ παιδιά, κι αὐτὴ
τὸ μικρό της ἀπ' τὸ χέρι τρυφερὰ κρατεῖ.
Φρόνιμα στὴν ἐκκλησία στέκουν τὰ παιδιὰ
καὶ τὴ λειτουργία ἀκοῦνε μὲν ἀνοιχτὴ καρδιά.
Φῶς καὶ μέσα, φῶς κι ἀπέξω. Πάλι νά, μαζὶ¹
στὸ σπιτάκι ἡ συνοδεία ἔρχεται πεζή.
Σ' ὅλη χύθηκε τὴ στράτα μόσκος θαυμαστός.
καὶ ἀόρατος μαζί των ἔρχεται ὁ Χριστός.

('Ηλίας Τανταλίδης)

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1

1.	Τί κάμινει μιὰ μάνα γιὰ τὸ ἄρρωστο παιδάκι της.	Σελ.	3
2.	"Η μητέρα μου (ποίημα Γ. Βιζυηνοῦ)	»	5
3.	Τί κάμινει μιὰ κότα γιὰ τὰ πουλάκια της.....	»	6
4.	"Η κότα.....	»	9

2

5.	Πόσο ἀγαπᾶ ἔνα πτωχὸ παιδὶ τὴ μητέρα του..	»	14
6.	"Ερχεται δι πατέρας (ποίημα Γ. Βιζυηνοῦ).....	»	16
7.	"Ένα παιδὶ ποὺ ἀγαπᾶ τὴν ἀδελφή του.....	»	17

3

8.	Τρεῖς ἀγαπημένες ἀδελφές	»	21
9.	"Ιστορία μᾶς ἑλιᾶς.....	»	23
10.	Τὰ ἀδέλφια καὶ τὰ κλαδιὰ (ποίημα Α. Κουρτίδη)	»	27

4

11.	Πῶς βοηθοῦν δυὸ μυρμήγκια ἔνα σύντροφό των	»	29
12.	Τὸ ταξίδι τῶν χελιδονιῶν καὶ τὸ ἀδύνατο χελιδονάκι	»	29
13.	"Η χελιδόνα (ποίημα Ἡλ. Τανταλίδη)	»	33
14.	Τὸ φυινόπωρο	»	33

5

15.	Δυὸς κατσίκες σ ^ο ἔνα γεφύρι.....	Σελ.	36
16.	Τί ἀκούει ἔνα παιδί στὸ δάσος	»	36
17.	Ο ἥλιος κι ὁ ἀέρας (ποίημα Γ. Δροσίνη).....	»	38
18.	Ο εὐγενικός τρόπος ἐνὸς παιδιοῦ σ ^ο ἔναν ξένο..	»	39

6

19.	Ο ὑπερήφανος καπνὸς (ποίημα Ι. Πολέμη)...	»	40
20.	Ο ὑπερήφανος πετεινὸς	»	41
21.	Ο πετεινὸς	»	41
22.	Πῶς ή Φανή καὶ ὁ Βάσος δείχνουν τὴν ἀγάπην των σὲ μιὰ καρδεοίνα	»	44
23.	Ο χειμώνας.....	»	48
24.	Στὴν ὕδρα τῆς τρικυμίας (ποίημα Γ. Βιζυηνοῦ).	»	52

7

25.	Πῶς ἔνα ἄλογο καὶ ἔνας σπουδαγίτης βοηθοῦν ὁ ἔνας τὸν ἄλλο.....	»	52
26.	Τὸ ἄλογο.....	»	53
27.	Δυὸς διαβάτες κι ἔνας πλάτανος.....	»	56
28.	Τὸ γαϊδούρι (πραγματογνωσία)	»	57
29.	Τί ἔπαθε ὁ Πέτρος ποὺ ἤπιε ἴδρωμένος νερό	»	61
30.	Η πηγὴ τοῦ χωριοῦ (ποίημα Ι. Πολέμη).....	»	64

8

31.	Πῶς ἔνας μικρὸς βοσκὸς φυλάγει πιστὰ τὴν πα- ραγγελία τοῦ πατέρα του.....	»	64
32.	Τὸ πρόβατο.....	»	67
33.	Τὸ κοπάδι (ποίημα Α. Κατακούζηνοῦ).....	»	72*

9

34.	Ο Σταῦρος διμολογεῖ τὸ φταιέιμό του.....	Σελ.	72
35.	Ο ψευτογιατρὸς (ποίημα Γιάννη Περγιαλίτη)	»	74
36.	Τὸ πάθημα τῆς ἀλεποῦς.....	»	75
37.	Ο σκύλος.....	»	77
38.	Ο πιστὸς φύλακας (ποίημα Γ. Βιζυηνοῦ).....	»	85

10

39.	Ἐνα φιλότιμο κορίτσι	»	85
40.	Ἡ Μαρία, ἡ μητέρα τῆς καὶ τὰ ἔνα χρήματα.	»	86
41.	Τὰ νομίσματα	»	89
42.	Ἡ ἄνοιξη (ποίημα Α. Βλάχου)	»	94
43.	Ἡ ἄνοιξη	»	94
44.	Χελιδόνι γύρισε, καλοκαίρι μύρισε (ποίημα Α. Κατακουζηνοῦ)	»	96

11

45.	Ποιοὺς ἐξύπνησε ὁ πρωΐνὸς ἥλιος.....	»	97
46.	Τὸ οὐλόι (ποίημα Α. Κουρτίδη)	»	98
47.	Πῶς ἀγάπησαν τὴ δουλιὰ τὰ παιδιὰ ἐνὸς γεωργοῦ.	»	99
48.	Τρεῖς περίπατοι στὰ χωράφια	»	100
49.	Ἡ βροχούλα (ποίημα Χ. Σαμαρτσίδη)	»	106
50.	Σύννεφα καὶ βροχὴ	»	109
51.	Ἡ βροχὴ (ποίημα Γ. Βιζυηνοῦ)	»	113
52.	Τὸ καλοκαίρι	»	115
53.	Τὸ καλοκαίρι (ποίημα Α. Βλάχου).....	»	117

12

54.	Ο γνωστικὸς βάτραχος	»	118
55.	Ο πετεινὸς καὶ ἡ ἀλεποῦ.....	»	119
56.	Τὸ περιβόλι	»	121

13

57.	Τρία καθαρὰ παιδιά	Σελ.	125
58.	Τί ἔπαθε ὁ Χρῖστος ποὺ ἔφαγε ἄγουρα καὶ σάπια δπωρικά	»	126
59.	Πόσο ἀξίζει ἡ ὑγεία	»	127
60.	Πρωινὸς περίπατος	»	128
61.	Χωριὸ καὶ πόλη	»	132
62.	Τὸ χωριὸ (ποίημα I. Πολέμη)	»	139

14

63.	Τὸ πρωινὸ τραγούδι τοῦ παιδιοῦ (ποίημα A. Κουρτίδη).	»	140
64.	Οἱ τέσσερες ἐποχὲς τοῦ χρόνου	»	141
65.	Ἐνα μεγάλο στρωμένο τραπέζι	»	145
66.	Τὸ ξωκλήσι (ποίημα A. Βλάχου)	»	148
67.	Στὴν ἐκκλησιά	»	149
68.	Ἡ Κυριακὴ (ποίημα Ἡλ. Τανταλίδη)	»	152

0020561080
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ & ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Αύγουστου 1934

Ἀριθ. { Πρωτ. 51231, 51232
Διεκ.

Π ρ δ ζ

τὸν κ. Ἀριστ. Κευρτίδην συγγραφέα

Ἄνακοινοῦμεν ὅμιν ὅτι διὰ ταῦταρέθμου ὕπουργικῆς ἀποφάσεως, στηριζόμενης δὲ εἰς τὸ ἀρχόντος 4 τοῦ Νόμου 5911 καὶ τὴν ἀπόφασιν, τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν πεψιλαμβανομένην εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 1ην πρᾶξιν αὐτῆς ἐνεκρίθη ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Β' τάξεως τῶν δημοτικῶν σχολέων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ιστορίες» βιβλίον σας διὰ μίαν τετραετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1934 ὑπὸ τὸν δρόν νὰ συμμορφωθῆτε ἐπακριβῶς πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς ἀρμοδίας κριτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἐντολὴ τοῦ "Υπουργοῦ"

"Ο Τμηματάρχης

N. Σ Μ Υ Ρ Ν Η Σ

"Ἄρθρον 8ον τοῦ Προεδρικοῦ διατάγματος

«Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατμήσεως τῶν ἐγκεκριμένων διδακτικῶν βιβλίων».

Τὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακράν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεώς των ἐπιτρέπεται νὰ πωλοῦνται ἐπὶ τιμῇ ἀνώτερᾳ κατά 15 % τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης τιμῆς ἀνευ βιβλιοσήμου, πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν δρόν διπλῶς ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τοῦ ἔξωφύλλου ἢ τῆς τελευταίας σελίδος τούτου ἐκτυποῦται τὸ παρόν ἄρθρον.